

El petit llibre
roig del jovent
independentista

El petit llibre roig del jovent independentista

Edita: La Forja. Jovent revolucionari
<http://www.laforja.cat/>
https://twitter.com/LaForja_Jovent
Primera edició: abril de 2018
Dipòsit legal: B 9.572-2018
Imprès a BookPrint Digital SA

Índex

Introducció	11
Pròleg	13
PART A: GUIA TEÒRICA DEL JOVENT INDEPENDENTISTA ..	33
La lluita independentista	21
<i>El fenomen nacional</i>	22
<i>Què són els Països Catalans</i>	26
<i>Quatre moments de la història recent</i>	30
La lluita socialista	41
<i>Què el marxisme?</i>	42
<i>Aportacions de Lenin</i>	56
<i>La Unitat Popular Catalana</i>	60
La lluita feminista	67
<i>El sistema patriarcal i el feminisme</i>	67
<i>Alliberament LGBTI</i>	72
<i>Jove i sexualitat</i>	76
La lluita ecologista	79
<i>Capitalisme i destrucció de la terra</i>	80
<i>Una mirada al decrexentisme</i>	82
PART B: GUIA PRÀCTICA DEL JOVENT INDEPENDENTISTA	87
L'assemblea. Guia de funcionament	89
<i>La Forja i l'assemblearisme</i>	89
<i>Què és una assemblea: participació i assemblearisme</i>	89
<i>La perspectiva feminista a l'assemblea</i>	91
<i>Criteris de bon funcionament de l'assemblea</i>	93
Com hem de donar a conèixer les nostres idees	101
Importància de la comunicació	105

Sobre l'acció i la repressió	109
<i>Primers consells per a disminuir el risc</i>	109
<i>Marc legal. Tipus de delictes tipificats. La llei del menor</i>	110
<i>La identificació i la detenció</i>	114
Responsabilitat i seguretat. Informació i informàtica	133
<i>Avantatges i «perills» de la informàtica</i>	137
Jove, droga, lleure i «seguretat ciutadana»	139
Bibliografia complementària recomanada	143
Epíleg. La força del jovent!	145
La Forja, joves revolucionaris	149

Introducció

Cap al 1984, en unes circumstàncies polítiques força diferents, apareixia el *Petit llibre roig del/la jove independentista*. L'any 2000 el Moviment de Defensa de la Terra el reedita per tal d'actualitzar alguns temes que no s'hi tractaven. I, 17 anys després, La Forja el tornem a posar al dia per tal que sigui el més útil possible per la militància. Malgrat els canvis sociopolítics que hi ha hagut, hem cregut que calia reeditar-lo, perquè part dels seus continguts continuen essent plenament vàlids i útils.

Aquesta nova edició ha pres com a base el text sorgit de la primera reedició, encara que s'hi han fet nombrosos retocs, se n'han ampliat capítols i se n'han afegit de nous per tal de que sigui plenament vigent als nostres dies i a les necessitats dels i les joves independentistes. Per això hem afegit al final una breu proposta de lectures que poden complementar el coneixement que intenta donar aquest llibret

El destinatari d'aquest llibret és el jove independentista que està integrat en qualsevol de les organitzacions, col·lectius, assemblees, casals, etc. que formen el nostre moviment d'alliberament nacional. Aquest llibret pretén ser una primera eina que ajudi a la seva formació, però aquesta formació no s'ha d'aturar en la lectura d'aquesta obra, sinó que ha de continuar amb la lectura d'obres de més gruix o amb la visió de pel·lícules o documentals, així com amb la pràctica política mateixa.

Només una persona militant formada pot resistir la força abassegadora de la ideologia dominant, la qual, d'una manera o d'una altra, ens acaba influïnt a tots i totes. La formació és l'únic instrument de què disposem per combatre tots els paranys que aquesta ideologia dominant escampa i introdueix en els nostres cervells.

No cal dir que aquest petit llibre està redactat des d'un determinat punt de vista i, en conseqüència, molts aspectes que hi són tractats poden ser, i han de ser, objecte de debat. En aquest mateix sentit, no hi hem volgut defugir problemàtiques molt actuals que podrien condicionar el futur desenvolupament del moviment independentista. Sabem que alguns sectors del Moviment Català d'Alliberament Nacional (MCAN) no estaran d'acord amb algunes de les consideracions que s'hi fan, però pensem que tothom s'hauria d'esforçar perquè la discussió sobre aquests temes es fes d'una manera tranquil·la i sense prejudicis.

Pel que fa a l'estructura, el llibret segueix la de l'edició original, però en aquest cas es divideix en una part de contingut teòric i en una altra de pràctica. La majoria dels punts tractats en edicions anteriors s'han respectat i formen part d'aquesta reedició, però alguns altres han estat substancialment modificats i d'altres han estat eliminats.

Esperem que aquesta obra sigui útil per ajudar a avançar en la formació del jovent cap a l'objectiu de la independència el socialisme, el feminisme i l'ecologisme que orienta el nostre compromís i dona força a la nostra lluita, dia rere dia.

Pròleg

*Un home amb una aixada i un cabàs
trigaria un milió d'anys a apar una
muntanya, però un milió d'homes amb un
aixada i un cabàs ho farien en un any.*

Llibre roig (Mao Zedong, 1964)

*Qui domina el present controla el passat;
qui controla el passat és l'amo del futur.*

1984 (George Orwell, 1984)

Al llarg de l'últim segle —el segle xx— van aparèixer diversos petits llibres roigs, sempre amb un objectiu compartit: servir de fonament per a una formació ideològica i de lluita pràctica de base, sobretot per al jovent.

El primer del que tinc memòria i conservo a casa és el *Petit llibre roig dels joves estudiants*. Era una edició de les Joventuts Revolucionàries Catalanes, vinculades al PSAN i posteriorment al PSAN-P, adaptació catalana, amb ampliacions i comentaris crítics de problemes del moment, d'una edició francesa que es deia *Rouge*. No porta cap data d'edició, com molt sovint passa en edicions gairebé semiclandestines durant la dictadura del Generalísimo Franco, però és de començaments dels anys 70. I ben segur que adoptà aquest nom pel Petit llibre roig més famós i popular, que va ser llegit àvidament pel jovent d'esquerres d'aquella

època: el *Llibre roig* del revolucionari i president de la Xina popular Mao Zedong.

Aquell llibret de les JRC començava adaptant una frase famosa de Mao: «Tots els adults són uns tigres de paper» i acabava denunciant la Llei General d'Educació franquista del 70 que titllava d'«instrument de repressió ideològica i de despersonalització nacional als Països Catalans al servei dels interessos de les classes dominants espanyoles». Clamava, finalment, «per un ensenyament popular català al servei de les classes populars, obert a tothom, lligat al treball i vinculat a la realitat nacional catalana (econòmica, social, geogràfica, històrica, lingüística i cultural en general) instrument per al coneixement i transformació d'aquesta realitat». Gairebé 50 anys després, aquestes consideracions continuen sent molt actuals i relliguen perfectament aquell llibret dels anys 70 del segle XX amb aquesta renovada edició del 2018 d'*El petit llibre roig del jovent independentista*.

Evidentment, si repassem els índexs de tots aquests petits llibres catalans veurem que hi ha diferències d'enfocament i d'informació notables i que els continguts i temes que aborden obeeixen a la necessitat d'adaptar les anàlisis sociopolítiques a les circumstàncies que vivia i viu el jovent a cada moment. Aleshores es vivia ja una crisi aguda del franquisme polític i les primeres mostres del que seria el muntatge enganyós de la transició postfranquista, però allora es registrava un desvetllament polític i organitzatiu del moviment d'alliberament nacional i de classe.

Ja es veia que per aplanar la muntanya de la submissió nacional i l'opressió de classe calia una revolta, una acció i una organització no d'uns pocs sinó de tot el poble treballador català. D'aquesta estratègia se'n deia i se'n diu la lluita del poble treballador català per l'alliberament nacional i de classe: aquest *Petit llibre roig del jovent independentista* ofereix un resum històric breu prou entenedor de com s'ha desenvolupat al llarg de la història i al llarg de tot el territori de la nació catalana (els Països Catalans) aquest moviment d'alliberament nacional i social amb

diferents episodis i noms segons les èpoques: germanies, guerra dels segadors, lluita dels remences, guerra contra la dinastia dels Borbons de 1707-1717, lluites republicanes i obreres, etc.

En resum: hem estat un poble rebel contra les tiranies i ara, el 2018, continuem essent-ho. I els independentistes d'esquerres no hem d'oblidar la nostra història de rebel·lies; per això són tan vàlides les paraules que George Orwell va posar en boca del Gran Germà a 1984, una novel·la política de ficció distòpica que ja va preveure, en un ambient totalitari, l'actuació d'una omnipresent Policia del Pensament o l'ús de la neollengua, horrors que ja els tenim aquí.

Doncs bé: per això per a nosaltres, el poble treballador dels Països Catalans, es tracta de dominar el present en tots els seus aspectes per entre d'altres coses controlar el relat i els fets del passat i ser, per tant, els amos del nostre futur.

Aquesta recuperació imprescindible de les nostres lluites populars del passat era un dels ingredients que els anys 60-70 teníem molt present que havia de formar part de la nostra formació militant: va ser una recuperació no únicament teòrica i de coneixements històrics, sinó també pràctica; per posar alguns exemples: si vam recuperar la lluita obrera dels anys 20 i el pensament i l'acció de gent com Francesc Layret i Salvador Seguí, *el noi del sucre*, s'imposava recordar el seu assassinat a mans dels pistolers de la patronal i, per tant, vam col·locar una placa al carrer de la Cadena de Barcelona recordant aquesta mort, placa que vam reposar tantes vegades com va ser trencada. També vam considerar que si els Països Catalans tenen com a bressol nacional la zona del Castell de Rià al Conflent, on se situa més o menys històricament el naixement del comte Guifré el Pilós, a la Catalunya Nord, calia recordar-ho amb una estela commemorativa que encara existeix; si el Fossar de les Moreres és un lloc de memòria a Barcelona dels morts de 1714 havíem de recuperar la placa o posar-ne una de nova amb els versos de Frederic Soler, Seraffi Pitarra. Si no es trobaven enlloc els poemes de Salvat Papasseit,

que ens interessaven per la seva bellesa i el seu patriotisme vam decidir fer una edició pirata de la seva obra poètica completa, amb gran escàndol dels editors que no havien volgut jugar-s'hi els calés.

Evidentment, un altre dels aspectes importants de la formació, que també es troba en aquest Petit Llibre Roig d'ara, era la reflexió i el debat sobre la lluita socialista, sobre el marxisme, el capitalisme i la necessitat de combatre la idea dominant que el capitalisme és la única fórmula econòmica i social possible, l'única que garantia i garanteix la societat del benestar (sense, és clar, tenir en compte que era i és una societat del benestar només per a una part petita de les societats blanques occidentals i que descansava i descansa sobre l'explotació d'una gran part de la humanitat). El materialisme dialèctic o socialisme científic era estudiat i debatut en textos que molt sovint no eren al nostre abast ni es trobaven a les llibreries catalanes; arribaven freqüentment de sotamà de Perpinyà o París, o eren edicions llatinoamericanes dels escrits més populars i de divulgació com per exemple *Els conceptes elementals del materialisme històric* de la sociòloga i periodista xilena Marta Harnecker; també ens interessava el pensament i l'acció anarcosindicalista tan present en la nostra història i tan suggeridor en textos com *La dona, el matrimoni i la família, Déu i l'Estat, Pàtria i nacionalitat* del filòsof i teòric de l'anarquisme Bakunin o la teorització del comunisme llibertari plantejada pel naturalista, explorador i geògraf rus Kropotkin, en llibres com *La conquesta del pa, Origen i evolució de la moral* o *Memòries d'un revolucionari*. Tot això era completat amb la lectura i el debat dels textos més fonamentals de Lenin, Trotski i altres revolucionaris europeus.

També hauria trobat molt convenient que s'hagués previst un apartat sobre la lluita per la llengua (la catalana, l'occitana i el multilingüisme) perquè m'amoïna la indiferència i la desídia que em sembla detectar entre els parlants, joves o grans, del món independentista.

La lluita feminista, la lluita ecologista i la guia pràctica per a l'activitat política del jovent independentista estan presentades de manera molt completa, adequada i ajustada als moments actuals, cosa que només feia de manera molt sumària el llibret de les JRC, que se centrava més en els temes aleshores molt presents de les drogues i la seva utilització política contra la dissidència, de la sexualitat i el dret a l'avortament, aleshores il·legal i molt perseguit, i de la lluita contra la repressió, les detencions i la tortura. En aquest llibret d'ara es recorden els Comitès de Solidaritat amb els Patriotes Catalans (CSPC); una de les seves funcions era fer entendre que la tortura i els interrogatoris durs eren con-substancials a la detenció d'un independentista i que hi havia uns deures que s'havien de complir: el primer deure d'un lluitador independentista era evitar ser detingut i, per tant, aleshores i ara, cal observar les normes de seguretat amb el màxim de serietat i rigor i estar preparat per tenir formes d'escapar i si, malgrat tot, et detenen, procurar que tothom se n'assabenti el més ràpidament possible i s'evitin, així, més detencions; després, pensar que no estàs sola i aguantar tant com es pugui a fi de donar temps als teus companys i companyes i a l'organització. Cal, sobretot, pensar que una defensa política és el millor per al detingut o detinguda i per a tot el moviment. Evidentment no existia als anys 70 la comunicació a través de les xarxes telemàtiques, però els consells de seguretat vindrien a ser els mateixos.

De cara a una futura edició d'un altre petit llibre roig per al jovent independentista d'esquerres seria interessant ampliar, dins la reflexió de la història recent, les anàlisis de per què s'ha donat en els últims 10 anys el sorgiment d'un moviment independentista realment ampli i seriós fins a arribar al moment actual: en definitiva per què s'ha passat de ser quatre gats a ser un moviment que compta políticament en el camí cap a la República Catalana Independent i Socialista. Hi ha hagut moviments polítics importants que caldria analitzar i treure'n conclusions tàctiques i estratègiques: com a mínim n'haurien de constar quatre, que van

des de les Consultes Populars sobre la independència amb més de 60.000 voluntaris i voluntàries organitzats, a l'organització al llarg del Principat de la coneguda Via Catalana, al moviment dels indignats i al referèndum vinculant de l'1-O del 2017, precedit de la consulta participativa del 9.11.14. En tots aquests casos trobem que es tracta d'un procés social en gran part autoconvocat, autoorganitzat i autofinançat en un exercici notable de sobirania popular. Trobem que la base social i organitzativa municipal ha estat clau i que el voluntariat i els compromisos adquirits per la gent voluntària són molt importants, al mateix temps que està sent un entrenament magnífic per actuar políticament al marge de la legalitat espanyola.

Espero, amb tota la gent que ha col·laborat en aquest *Petit Llibre roig del jovent independentista*, que aquest text sigui útil per a la formació del jovent, que serà el protagonista principal i fonamental de la futura República Confederada d'uns Països Catalans independents, socialistes, lliures de tot patriarcat i ecologistes.

Blanca Serra i Puig (abril de 2018)

PART A

Guia teòrica del jovent independentista

La lluita independentista

Si entenem l'independentisme d'una manera àmplia com tot moviment popular que expressa una voluntat de rebuig contra les agressions dels poders ocupants estrangers, podem trobar a la nostra història nombrosos antecedents.

Sense referir-nos a la 'prehistòria nacional' (en què hi ha una constant de rebuig contra el poder dels centres imperials), des del primer moment del seu naixement com a nació, els Països Catalans s'afirmen desvinculant-se de la dominació franca i rebutjant el poder musulmà.

Acabada l'expansió territorial cristiana, els enemics més pròxims passen a ser els Estats francès i espanyol en expansió (amb els quals els catalans ja ens veiem obligats a signar els tractats de pau de Corbeil i d'Almirra el segle XIII). Els diferents intents francesos d'ocupació militar (ja el segle XV) són rebutjats amb energia i la revolta contra l'ocupació definitiva el segle XVII és àmplia i coneguda com la revolta dels Angelets de la terra. Contra la dominació espanyola s'alcen el segle XVI els agermanats del País Valencià i de Mallorca, i el segle XVII té lloc la coneguda Guerra dels Segadors al Principat.

Al segle XVIII, amb motiu de la Guerra d'Ocupació (1705-1714, coneguda també amb el nom de Guerra de Successió) el rebuig dels borbons fou general als Països Catalans (incloent-hi el comtat de Ribagorça, avui Franja de Ponent, que s'alià amb el

Principat durant la Guerra dels Segadors i amb els austriacistes a la Guerra d'Ocupació).

A partir de la Guerra d'Ocupació, la revolta contra els ocupants ha estat constant i sempre represa malgrat la dura repressió (com ho mostren les execucions «exemplars» amb exhibició pública dels caps dels rebels, que foren corrents tant a Catalunya Nord com al Principat).

Des de l'independentisme modern, amb la Renaixença del segle XIX, passant per l'arrelament social creixent del moviment nacional durant els anys 20 del segle XX, fins a l'independentisme contemporani de les últimes dècades de l'anterior segle, la llavor independentista que es va sembrar ha germinat amb més força que mai durant els inicis del segle XXI.

El fenomen nacional

La nació no és un ens abstracte, etern i immutable, sinó una forma concreta de comunitat humana, formada a través de la història, a partir d'unes relacions econòmiques, un territori, una llengua i unes formes de vida compartides. La nació és una col·lectivitat que, en una fase concreta del desenvolupament de les forces productives, s'ha organitzat sobre una base territorial i sota uns paràmetres culturals compartits. La nació l'organitza la classe social emergent (o hegemònica) dins de la comunitat en cada moment històric concret.

La burgesia, per exemple, fou la constructora d'Europa tal com la coneixem, en la mesura que fou capaç, en cadascun dels diferents territoris, d'organitzar la comunitat (sota els seus interessos, òbviament) i posar-la sota un paraigua polític, jurídic i administratiu: l'Estat modern.

En canvi, en el cas català, la burgesia catalana va renunciar al seu paper històric com a articuladora de la nació dotant-la d'un Estat propi i, per contra, optaren pel regionalisme, tot renunciant a liderar una comunitat nacional amb plenes facultats.

En l'actual fase de desenvolupament capitalista, caracteritzada per la mundialització i el capitalisme financer especulatiu, només els treballadors i treballadores i la resta de classes populars estan en condicions d'articular la nació catalana i de dotar-la d'unes formes d'organització socials, econòmiques i polítiques.

Quan parlem d'opressió nacional no ens limitem a parlar de repressió cultural i lingüística, parlem de la negació a la nostra comunitat del dret a decidir lliurement el seu destí, la seva forma d'organitzar-se, el seu model econòmic, etc.

L'expressió més descarnada de la dominació dels pobles sotmesos a la dominació de tipus imperialista, com el nostre cas, és l'espoli o saqueig econòmic. De la mateixa manera que les treballadores i treballadors es veuen privats del fruit del seu treball a través de la plusvàlua, el conjunt de la comunitat nacional és objectivament robada per un poder aliè.

La lluita nacional es fonamenta en la confrontació entre el poder dominant de la nació opressora i les classes populars de la nació oprimida. El poder dominant sorgeix com a resultat de l'aliança de la classe dominant de la nació opressora amb la classe dominant de la nació oprimida. I contra aquesta dominació s'hi agrupen les classes populars, a les quals s'hi poden sumar fraccions de la petita i la mitjana burgesia.

Què són els Països Catalans?

Tot i no tenir unes fronteres exactament delimitades, el territori dels Països Catalans constitueix una unitat geogràfica prou singular i coherent. D'una banda, ocupen l'extrem occidental de la mar Mediterrània; d'altra banda, pel fet d'estar la zona continental arrecerada de la influència atlàntica per conjunts muntanyosos (Pirineus, Altiplà Castellà), mantenen molt accentuadament el seu caràcter mediterrani.

Els Països Catalans continentals ocupen, doncs, una part considerable de la façana mediterrània de la Península Ibèrica, amb

l'interior de la qual tenen vies geogràfiques de comunicació poc fàcils (cap dels rius importants que neixen fora dels Països Catalans —Ebre, Xúquer— no són navegables al llarg del seu curs). En canvi, les comunicacions són bones al llarg del litoral (per mar i per terra), i dels Pirineus a la mar. Cal, doncs, rebutjar com un error molt greu les afirmacions que parlen de l'Ebre com d'una frontera, o aquelles altres que situen una barrera geogràfica entre Catalunya Nord i els Països Catalans del Sud a l'Albera, ja que aquests serrats no són més que petites muntanyes.

Ni l'Ebre ni l'Albera no constitueixen altra cosa que separacions intercomarcals entre comarques veïnes i molt semblants: el Baix Ebre i el Maestrat, i el Rosselló i l'Empordà. El territori dels Països Catalans és, doncs, una àrea geogràfica amb una coherència interna que s'ha anat manifestant a través de la història dins dels límits coneguts (de Salses a Guardamar i de Fraga a Maó).

La zona continental aconsegueix una elevada uniformitat cultural amb l'anomenada civilització ibèrica que arribà a arrelar profundament: molts dels noms dels pobles ibèrics han perdurat com a noms de comtats medievals i de comarques actuals; d'altra banda, a les Illes Balears (Mallorca i Menorca) s'estén la civilització dels Talaiots i les Illes Pitiüses reben una forta influència púnica.

Amb la romanització i la cristianització, els Països Catalans en el seu conjunt troben una primera uniformització, així com també augmenten la seva intercomunicació alhora que es mantenen allunyats de les decisions polítiques gestades als centres de decisió romans, visigòtics i francs (Roma, Tolosa, Toledo, Aquisgrà, etc.).

La formació dels Països Catalans com a nació es produeix des del segle VIII al segle XIII, al si d'una societat cristiana que independitzant-se del poder franc va avançant, tot guanyant territori al poder musulmà. Es tracta d'una societat medieval, amb unes característiques molt peculiars: és sobretot una societat de frontera, a l'extrem de l'Europa cristiana, amb fortes influències de les civilitzacions del nord d'Àfrica i de l'Orient Mitjà.

La formació de la nació catalana té lloc en dues etapes: la Catalunya Vella i la Catalunya Nova. La Catalunya Vella constitueix el bressol nacional pel fet de mantenir-se la frontera amb el poder musulmà establitzada durant 200 anys (del 950 al 1150, aproximadament), en una línia que segueix el sud del riu Llobregat i la zona de la vall del Segre, pel sud del pre-Pirineu. Durant aquest temps es formen moltes de les característiques nacionals, com la llengua (molt pròxima a la llengua occitana), i els diferents territoris s'uneixen al voltant dels comtes de Barcelona. L'estructura agrària de pagesos lliures armats, entra, a partir de 1050, en un procés creixent de feudalització per l'apropiació per part de la noblesa de l'excedent agrari.

Al llarg dels segles XII i XIII s'incorporen a la corona catalano-aragonesa la resta de territoris constituïts anteriorment en regnes i taifes musulmans (Tortosa, Lleida, València, Mallorca, Menorca, Eivissa, etc.) i la nació catalana arriba a la seva extensió geogràfica i a la consolidació de les seves estructures polítiques. Aquests nous territoris són els que en termes historiogràfics han estat anomenats Catalunya Nova. Tots comparteixen estructures socioeconòmiques semblants, tot i que els de la Catalunya Vella tenen unes estructures més feudals.

Les lluites de classes han estat molt intenses arreu dels Països Catalans i, així, als segles XIV-XV, la lluita dels pagesos de renença aconseguix de fer recular molts dels privilegis feudals. Els poders espanyol i francès, que comencen a exercir diferents formes de pressió important ja al segle XV (Compromís de Casp, introducció de la inquisició castellana, atacs militars al Rosselló i l'Empordà), interfereixen l'evolució interna de la nostra societat. Des d'aleshores el poder estranger ha actuat com a suport de la reacció social. La derrota de les Germanies valencianes (1519-1523) ja té aquest signe clar; i la de les Germanies de Mallorca també reforcen el poder dels «mascarats», rics patricis de ciutat. Al País Valencià la noblesa es castellanitza i s'alia amb el poder castellà contra el poble. Més tard seran els reis castellans que ce-

diran Catalunya Nord (comtats de Rosselló i Cerdanya) a l'estat francès (Tractat dels Pirineus, 1659).

L'ocupació espanyola del 1707-1714 marca la pèrdua total de la sobirania, i la subordinació a les lleis de Castella (mentre que es mantenia la dominació francesa a Catalunya Nord; només Menorca, sota dominació anglesa, escapa durant el segle XVIII a les fortes pressions desnacionalitzadores). El país mantenia, però, una dinàmica socioeconòmica pròpia, fruit d'unes estructures socials que permetrien el floriment d'una revolució industrial al llarg del segle XIX (en algunes zones del territori nacional), especialment a partir de la capitalització produïda per l'agricultura i el comerç.

Per la seva banda, Catalunya Nord entrava en una etapa d'involució post-revolucionària i de marginació respecte de les dinàmiques de creixement econòmic de l'Estat francès. L'entrada al segle XX representa l'aprofundiment d'una situació de subordinació nacional i de descatalanització i d'una progressiva subordinació econòmica i administrativa de tipus colonial.

El segle XIX és el segle del reforçament dels estats opressors que hem heretat fins als nostres dies. Primer, a partir de la Revolució Francesa, l'Estat francès estableix les seves rígides estructures de dominació centralitzadora. Després ho farà l'Estat espanyol, amb la creació d'estructures que esdevindran fonamentals com la divisió per províncies (1833), el sistema unificat d'impostos, la Guàrdia Civil, etc.

Malgrat l'allunyament i l'opressió de les estructures polítiques espanyoles i franceses, els Països Catalans van entrant progressivament en la "revolució capitalista", de tipus industrial al Principat i de tipus agrari al País Valencià, de tal manera que el sistema capitalista es generalitza completament a començaments del segle XX. Com a símbol d'aquest fenomen cal recordar que el ferrocarril i el vaixell unien els centres principals del territori des de les darreries del segle XIX.

Els avenços en la consciència social i nacional (organitzacions obreres, associacionisme cultural, defensa de la llengua, etc.) i els

avenços socials i polítics contra la monarquia espanyola i a favor d'un sistema polític republicà, laic i igualitari, són interromputs bruscament dins de l'Estat espanyol, per mitjà de la dictadura de Primo de Ribera.

La classe obrera catalana assumeix en començar el segle xx un protagonisme important al si de la societat catalana, fins arribar a promoure veritables canvis revolucionaris durant el període de 1936-1939. Novament, la reacció espanyola aliada a la burgesia catalana frustra aquests intents de transformació social per mitjà de la dictadura franquista.

El règim franquista (com el de Primo de Ribera) és sobretot l'expressió del poder oligàrquic espanyol, no estrictament feudal sinó defensor d'unes vies determinades d'incorporació de l'Estat espanyol al sistema capitalista (sense pèrdua de privilegis oligàrquics). El franquisme permet de mobilitzar sectors importants de la petita burgesia espanyola integrant-los com a buròcrates i forces d'ocupació que col·laboren en el reforçament de l'Estat; i permet, també, fondre els diferents sectors oligàrquics espanyols incorporant l'oligarquia financera i terratinent al desenvolupament capitalista dels anys 60. La crisi econòmica dels anys 70, que perjudica sobretot el capitalisme industrial i afavoreix els monopolis estatals, posa en mans d'una nova burgesia burocràtica estatal els ressorts principals de l'economia de tot el territori de l'Estat espanyol.

Els Països Catalans entren durant el postfranquisme en una etapa de subordinació i de desnacionalització protagonitzada principalment pel Partido Socialista Obrero Español (PSOE). Aquesta política és seguida encara amb més força pel Partido Popular (PP) als anys 90, seguint la conjuntura neoliberal hegemònica a Europa i arreu del món, a partir de la crisi del camp polític de l'Europa central i oriental.

La formació de la Unió Europea, amb la introducció de l'euro i la creació de tots els organismes supranacionals, a partir de finals dels anys 90 i principis del 2000, acceleren encara més la im-

plementació de polítiques de caire neoliberal. Són els anys de la “bonança econòmica”, una etapa de suposat creixement econòmic però que alhora va evidenciar les desigualtats socials, com per exemple l’atur, problema estructural de l’Estat espanyol al llarg de tota la seva història.

L’esclat de la crisi afectà tots els territoris dels Països Catalans. La bombolla immobiliària, la corrupció generalitzada, la precarització laboral i l’augment de les desigualtats socials van ser comunes a tot el país. Els Països Catalans, com la resta de països de la mediterrània, van implementar el model d’austeritat dictat per la Unió Europea. Les manifestacions, protestes i reivindicacions van tenir una importància significativa al nostre país, amb moviments com el dels Indignats, la Plataforma d’Afectats per la Hipoteca o les Marees Groga i Blanca. El clima de protesta també va fer revifar la consciència nacional. Si bé al País Valencià (amb la Primavera Valenciana) i a les Illes Balears (amb la vaga de docents) les protestes per reivindicar la nacionalitat van tenir un paper important, cal destacar l’important avenç de l’independentisme al Principat.

Per tant, i com a reflexió final sobre la composició geogràfica i la història dels Països Catalans exposada anteriorment, cal establir clarament que els Països Catalans són la nostra nació i el nostre referent nacional per raons de coherència lingüística, cultural i socioeconòmica. Com hem vist més amunt, la Història ha conformat la nostra nació com un conjunt d’entitats polítiques diferenciades des de la seva formació política que fan que el projecte polític nacional de futur hagi de ser concebut com una estructura interna de tipus federatiu o confederatiu. És per aquests motius que els Països Catalans es troben en situacions de consciència política diferents a causa de raons històriques i també a causa de la incidència diferent de l’opressió desnacionalitzadora exercida al seu si; i, en definitiva, com a conseqüència del desplaçament peculiar del moviment nacional i popular d’alliberament en cada cas.

Quatre moments de la història recent

En aquest apartat exposem quatre moments importants de la història recent de l'independentisme, des del moment del naixement de l'independentisme popular de base marxista dels anys setanta del segle passat, fins al moment actual.

1968-1979 – LA DOBLE RUPTURA

AMB EL CATALANISME CONSERVADOR

La fundació del PSAN (Partit Socialista d'Alliberament Nacional dels Països Catalans) l'any 1968 es pot considerar com un antecedent de l'aparició de l'estratègia independentista. Es tracta d'una primera ruptura amb el catalanisme conservador, la ruptura ideològica, que trenca amb aquesta ideologia que regnava fins aleshores en moltes iniciatives de defensa dels drets nacionals del poble català. Les anàlisis materialistes i dialèctiques van permetre situar el moviment d'alliberament nacional en la seva dinàmica real de classes, tot superant els idealismes i els subjectivismes. La fixació dels objectius estratègics d'independència i socialisme i del marc nacional dels Països Catalans van configurar el contingut polític fonamental del nou independentisme. Però el PSAN no va trencar majoritàriament amb la política real de catalanisme conservador ni amb la política de pacte continuista amb el franquisme que era dominant entre els grups de l'oposició antifranquista. (El PSAN s'incorporà l'any 1973 a la Coordinadora de Forces Polítiques de Catalunya que agrupava els sectors partidaris de la transició política sense ruptura amb el franquisme.) D'aquesta mancança política del PSAN, neix l'any 1974 el PSAN-Provisional (PSAN-P) d'on més tard, el 1979, sorgirà Independentistes dels Països Catalans (IPC), on també hi conflueix la nord catalana Organització Socialista d'Alliberament Nacional (OSAN).

El nou independentisme oposat al règim continuista, en molts aspectes, del franquisme neix, doncs, en la seva pràctica política, oposant-se al continuisme polític envers el règim dictatorial es-

panyol, un continuisme que va promoure la majoria de partits de l'oposició antifranquista, encapçalats pel PSUC. El pacte continuista representava evitar la ruptura amb el règim franquista i tenia com a resultat la negació de la democràcia per a la nació catalana i per a les classes populars i el manteniment gairebé intacte de l'aparell opressiu i repressiu del franquisme. Aquest pacte va portar la política a l'Estat espanyol cap a un bipartidisme estèril inspirat per la ideologia espanyolista que es fonamentava en un fort sentiment supremacista castellà. L'independentisme, que es va situar contra aquestes posicions, mostrant clarament el rebuig a la nova Constitució espanyola i la defensa dels interessos populars, va desenvolupar les organitzacions crítiques des d'un primer moment (per exemple cal recordar que el PSAN-P va ser l'única organització política, establerta com a tal, que es va mobilitzar contra l'assassinat de Puig Antich).

1979-1997 – TERRA LLIBRE I MDT

El naixement d'Independentistes dels Països Catalans (IPC), dels Comitès de Solidaritat amb els Patriotes Catalans (CSPC) i de Terra Lliure (TL), va comportar el desenvolupament d'un nou moviment oposat a les formes de dominació de l'Estat espanyol i francès que el nou independentisme posava en evidència servint-se de totes les formes de lluita possibles, incloent-hi la lluita armada (que feia la funció, amb l'anomenada "propaganda armada", d'una denúncia oberta de l'opressió i una tasca de difusió massiva dels objectius de l'independentisme com a solució política).

L'independentisme nascut l'any 1979 va ser, doncs, la ruptura política efectiva amb el catalanisme conservador, amb el qual el PSAN havia trencat només a nivell ideològic, com hem vist. Alhora, també va representar la veritable ruptura política amb el conjunt de l'autonomisme i el naixement d'un moviment polític nou i amb una dinàmica pròpia. El conjunt de les organitzacions independentistes, així com els col·lectius locals (casals, ateneus, etc.) que s'anaven sumant a l'independentisme, a partir de mobilitza-

cions socials i antirepressives, van anar enfortint el nou moviment independentista tot donant lloc al que s'ha anomenat la *primera expansió de l'independentisme* que va aplegar desenes de milers de persones, una expansió que es va materialitzar orgànicament amb la creació del MDT (organització que va assolir la seva unitat l'any 1985, amb la incorporació d'IPC i del PSAN). Al llarg dels anys 80, desenes de milers de persones es mobilitzaven durant les diades i centenars de militants s'anaven implantant arreu del territori.

L'any 1987 va produir-se un debat important al si del Moviment de Defensa de la Terra (MDT) entre la ponència oficial que proposava la transformació del MDT en un Front Patriòtic (promoguda pel PSAN i que buidava de contingut social el projecte polític, tot oposant-se a la crítica a l'autonomisme i al catalanisme conservador); i la ponència de la PIC (Per una Política Independentista de Combat, promoguda per independents i per IPC, que preconitzava una política d'Unitat Popular en la línia de la lluita que havia desenvolupat l'independentisme, incloent-hi l'MDT mateix, fins aquell moment). Aquesta confrontació va portar a una escissió de conseqüències importants: el PSAN crea aleshores l'organització Catalunya Lliure que es presenta a les eleccions l'any 1989 però no aconsegueix representació parlamentària.

Tot i la divisió continuen les mobilitzacions (principalment amb motiu de les diades assenyalades) que tenen un creixement de participació, especialment remarcable en algunes zones, com a les comarques gironines. Terra Lliure continua amb una activitat important (vora una cinquantena d'accions durant aquest període). A la III Assemblea Nacional del MDT (desembre de 1988) es preconitza la línia estratègica de la Unitat Popular. Les CUP són presents a les eleccions municipals de 1987 i van desplegar la seva influència que, com sabem, farà un salt qualitatiu a les eleccions municipals del 2003.

La divisió del MDT de l'any 1987 es fa sentir, però, i el conjunt de l'independentisme combatiu entra en un cert descens al final d'aquest període. L'independentisme en general, però, es

continua estenent amb la fundació de Maulets l'any 1988 i amb l'expansió en noves àrees més enllà de l'independentisme combatiu: noves organitzacions es defineixen com a independentistes, el 1986 La Crida, el 1989 ERC, té lloc la primera Convenció per la Independència Nacional que agrupa sectors moderats, etc.

Entre els anys 1991 i 1992 té lloc un debat al si de l'independentisme conegut com a "El segon miratge"; el "primer miratge" havia estat el de la transició postfranquista, en el qual havia caigut el PSAN, com hem explicat. El "segon miratge" és el que es va produir a partir de la conjuntura internacional dels anys 90 del segle passat, marcada per les independències europees de resultes de la descomposició del camp socialista (antiga Iugoslàvia, antiga URSS, etc.). Un sector del PSAN i Catalunya Lliure i gran part dels seus sectors propers al si de Terra Lliure s'acosten a ERC i una part important de militants s'hi incorporen tot participant, tret de comptadíssimes excepcions, en les mesures de reinserció establertes amb l'Estat espanyol. La repressió contra els sectors que continuaven la lluita, l'any 1992, accentua encara més aquestes contradiccions.

La repressió del 92 és un revulsiu per a l'independentisme i per al conjunt del poble català. Les detencions i tortures de 1992, en la conjuntura dels Jocs Olímpics de Barcelona, si bé per una banda creen dificultats a les organitzacions independentistes, tenen un important ressò al si de la societat catalana.

L'afebliment de l'independentisme es reflecteix en el fracàs de l'experiència de l'Assemblea d'Unitat Popular, constituïda l'any 1993 i dissolta el 1997. L'any 1995 també neix la Plataforma per la Unitat d'Acció (PUA), una iniciativa de coordinació de caràcter eminentment agitatiu, que agrupava sectors, sobretot joves, caracteritzats per l'emmirallament en l'estètica i el llenguatge del moviment basc del moment. D'aquesta primera experiència en sortirà l'any 2000 l'organització Endavant, caracteritzada per la dificultat de distingir entre tàctica i estratègia, cosa que comporta desplegar línies d'actuació que dificulten l'extensió de la Unitat Popular entre

sectors amplis en un context d'ebullició social. Aquestes pràctiques han acabat transmetent-se a Arran, l'organització que neix el 2012 per unir el jovent de l'esquerra independentista (Maulets i Coordinadora d'Assemblees de Joves de l'Esquerra Independentista-CA-JEI- i col·lectius locals). Malgrat l'intent, els debats per afrontar la relació, incidència i impuls del moviment popular emergent per la independència encapçalat per l'Assemblea Nacional Catalana (ANC), van fer aflorar grans divergències polítiques que dificultaven la solidesa del projecte, ja que tant Endavant com Arran van quedar impregnades d'una gran insensibilitat política envers els òrgans de masses socials i nacionals.

Malgrat les dificultats del moment, la recerca de la unitat juga de manera favorable en diferents àmbits, el més important dels quals fou el de la Comissió de Portaveus que preparà la defensa política dels presos del 1992. L'enfocament adequat de la qüestió antirepressiva permet la dissolució de Terra Lliure en termes polítics positius (és a dir, favorables a les posicions resistents de l'independentisme combatiu) el setembre de l'any 1995. Aquesta dissolució és producte de l'esgotament de la propaganda armada i de la manca de recursos humans per dur-la a terme. Calia tenir en compte, a més, la nova conjuntura internacional presidida per l'activitat creixent de l'islamofeixisme que dificultava l'acció pedagògica que exerceix tota acció armada situada en el seu context.

Cal afegir, finalment, que la gran repressió de l'any 1992 té com a conseqüència important l'increment de la sensibilització independentista al si de la societat catalana, una extensió que preparà la gran expansió que té lloc als primers anys del segle XXI.

1998-2011 – REFORÇAMENT ESTRATÈGIC

I TÀCTIC. MOBILITZACIÓ DE MASSES

El MDT, com a nou partit refundat l'any 1997, desenvolupa aleshores les dues grans línies polítiques que orientaran les tasques dels militants i simpatitzants els anys següents: el desplegament de la Unitat Popular (UP) i la dinamització de la Ruptura Democràti-

ca per la Independència (RDI), entenent que calia reforçar alhora els sectors populars en lluita (UP) i la mobilització democràtica radical per trencar amb el règim polític espanyol i assolir la independència (RDI), com a dues línies d'acció complementàries.

La recerca de la unitat es continua en diferents propostes, com la fusió de Maulets amb les Joventuts Independentistes Revolucionàries (JIR) l'any 1998, i la convocatòria del procés de Vinaròs l'any 2002, que va donar lloc a la unitat contra la repressió i a l'enfortiment de la CUP.

D'altra banda, en relació amb els esforços per estendre la lluita pel dret d'autodeterminació a sectors amplis, l'MDT elabora la proposta de Ruptura Democràtica per la Independència formulada d'una manera explícita l'any 2004 en el conegut opuscle "Ara és el moment de la Ruptura Democràtica per la Independència". L'any 2005 es creava la Plataforma pel Dret a Decidir (PDD) en aquest àmbit d'acció política.

Es pot dir que l'any 2006 comença un nou cicle polític, marcat pel seu caràcter de masses i per l'inici de la pèrdua del control del moviment popular per part dels partits majoritaris aleshores: CiU i PSC-PSOE. La PDD convoca dues grans manifestacions l'any 2006 i 2007 sense haver-se de subordinar prèviament a aquests dos partits. A partir d'aleshores, l'independentisme de masses accelera la seva expansió i constitueix el que s'ha anomenat la *segona gran expansió de l'independentisme*, que abasta ja centenars de milers de persones. Les Consultes sobre la independència recullen, entre el 2009 i el 2011, part d'aquest moviment en expansió. I la fundació de l'ANC (Assemblea Nacional Catalana) facilita l'enquadrament i la implantació territorial del moviment.

2011-2018 – EL MOVIMENT POPULAR PER LA INDEPENDÈNCIA I LA REPÚBLICA CATALANA INDEPENDENT

La conjuntura actual, oberta l'any 2006, ve marcada per una hegemonia de les tesis independentistes al Principat i per un creixement exponencial de la consciència col·lectiva i la defensa del

Dret a Decidir al País Valencià i a les Illes. Alhora, aquest sobiranisme popular, en les seves diferents formes, coincideix amb un cert desvetllament de la consciència social que permet disputar l'hegemonia a la dreta liberal i conservadora, qüestionar el règim espanyol creat l'any 1978 i els seus gestors tradicionals, i obrir nous escenaris de transformació.

L'extensió de les tesis independentistes al Principat després de l'any 2006, es continua amb les consultes sobre la independència entre l'any 2009 i el 2011 i les mobilitzacions entorn de la sentència contra l'Estatut d'Autonomia l'any 2010 i les grans mobilitzacions convocades per l'ANC d'ençà del 2012.

Després de la consulta del 9 de novembre del 2015 es produeix una acceleració del procés d'enfortiment polític del moviment de masses independentista i de desconnexió envers l'Estat espanyol. És en aquesta conjuntura nova que es creen les condicions per al naixement de noves organitzacions, com Poble Lliure, fundat l'any 2014, de la confluència del MDT i de militants vinculats amb altres organitzacions independentistes com Maulets i col·lectius diversos del moviment arreu del territori; una organització creada per aconseguir incidir políticament en el procés de conquesta de la independència i construcció de la nova República catalana independent.

El moviment popular per la Independència ha anat formulant les seves posicions polítiques des de la simple reivindicació de "Som una nació i tenim dret a decidir" (2005) a la d'un Estat propi (2012), fins a la reclamació d'una República defensora dels drets socials i nacionals, una reivindicació assumida de la República com a forma d'Estat, que va aparèixer finalment d'una manera explícita en la formulació de la pregunta del Referèndum del dia 1 d'octubre de 2017.

Les eleccions del 27 de setembre de 2015 al Parlament, enteses com un plebiscit sobre la independència davant la negativa de l'Estat espanyol a organitzar un referèndum pactat, van donar una majoria parlamentària a l'independentisme (coalició Junts

pel Sí i la CUP) que va anar avançant, no sense dificultats ni contradiccions, cap a la preparació del referèndum d'autodeterminació i la ruptura independentista. És a partir d'aquest moment que la fase del protagonisme de la mobilització (2012-2015) dóna pas a una fase d'institucionalització del procés i de l'anomenada "judicialització" de la política.

L'aprovació de les lleis d'autodeterminació per part del Parlament de Catalunya els dies 6 i 8 de setembre de 2017 suposava el canvi de full de ruta dels partits del Govern i van donar peu al referèndum de l'1 d'octubre.

El 20 de setembre de 2017, 11 dies abans del referèndum, la guàrdia civil entra al Departament d'Economia de la Generalitat en el marc d'una operació on es detenen 12 funcionaris de la Generalitat. Aquesta operació desencadena la resposta popular amb mobilitzacions massives arreu del Principat. La més multitudinària es produeix davant del Departament d'Economia deixant atrapats els agents de la Guàrdia Civil fins ben entrada la matinal, fet que més tard es farà servir com a mòbil de la detenció dels líders d'Òmnium i ANC, Jordi Cuixart i Jordi Sánchez, com a convocants de la concentració. Durant la jornada es convoquen concentracions en mostra de suport al dret a decidir a diferents ciutats de l'Estat espanyol.

A partir del 20 de setembre, el clima passa a ser de mobilització permanent amb l'objectiu de defensar el referèndum. El 22 de setembre, els estudiants es concentren a plaça Universitat i, liderats per la plataforma de treballadors, docents i estudiants Universitats per la República, ocupen la Universitat de Barcelona; l'ocupació durarà fins a la celebració del referèndum. Universitats per la República serà l'actor polític que aconseguirà aglutinar el moviment estudiantil i part del juvenil en defensa del referèndum, arribant a convocar una de les manifestacions estudiantils més massives de la història el dia 28 de setembre.

En aquests dies anteriors a la celebració del referèndum, comencen a formar-se els Comitès de Defensa del Referèndum

(CDR), juntament amb altres col·lectius de base local que aglutinen els sectors més conscients en la defensa del plebiscit. Aquests treballen de forma horitzontal i la seva funció és garantir que el referèndum es pugui dur a terme en condicions, a través de l'ocupació dels col·legis la nit prèvia a l'1 d'octubre i fent ús de la resistència pacífica durant la jornada de votació per protegir les urnes. Després de la celebració del referèndum els CDR passen a anomenar-se Comitès de Defensa de la República.

Les circumstàncies repressives en què es produeix tant l'organització prèvia, com la campanya i el mateix dia del referèndum de l'1 d'octubre, combinades amb l'àmplia majoria autodeterminista existent i la cultura d'autotutela de drets, comporten l'ocupació massiva dels carrers per part del poble organitzat.

La jornada de votació s'inicia amb la presència dels Mossos d'Esquadra a tots els centres de votació, tot i que només requisen urnes en alguns col·legis. Les forces d'ocupació espanyoles, en canvi, actuen durant el matí amb forta violència, sobretot en llocs estratègics, on teòricament havien de votar els alts càrrecs del Govern i per tant on hi havia més presència mediàtica. També es produeixen fortes càrregues policials en poblacions molt petites i a la capital barcelonina i gironina. El recompte final és de més de 1.000 ferits, un dels quals va perdre un ull. Malgrat tot, les imatges de les actuacions desproporcionades de la Policia Nacional i la Guàrdia Civil van arribar a molts mitjans internacionals i, en conseqüència, el dia 2, diaris internacionals de renom obren portada amb fotos denunciant la violència exercida per part dels cossos policials espanyols envers una població que només estava exercint el seu dret a vot. L'1 d'octubre, així, esdevingué la victòria més clara de l'independentisme contra l'Estat: s'aconsegueixen 2.286.000 vots efectius, dels quals més de 2 milions s'afirmen independentistes.

La força popular en un context d'excepcionalitat com el d'aquell dia es continua materialitzant en la vaga general del dia 3 d'octubre, amb els defensors del referèndum com a protagonistes i al marge dels sindicats del règim, fet que demostra la força

del moviment. És precisament aquesta naturalesa del moment i del moviment el que fa reaccionar els organismes de l'Estat, des del Rei Felip VI fins a les empreses de l'Ibex 35, confirmant la lluita classes en què es veu emmarcat el procés independentista.

De fet, contra algunes perspectives històriques esbiaixades que caracteritzen les aspiracions nacionals catalanes com un producte dels interessos burgesos (sostingudes tant pel “soleturisme” de l'esquerra espanyolista com per la dreta transfranquista del PP i Ciutadans), cal contraposar-hi els fets d'octubre, així com tot el moviment popular que el va gestar i tota la resistència que es va desplegar a partir d'aquest moment. També cal destacar com el procés independentista va comportar el trencament orgànic dels partits autonomistes que havien representat tradicionalment els interessos de la burgesia espanyola establerta a Catalunya (CiU i PSC) i de la intensificació de les contradiccions entre els diferents sectors de la burgesia que es plasmaren en el trencament entre les diferents organitzacions patronals (CEOE, Foment del Treball, CECOT, etc.) respecte del dret a l'autodeterminació i de la construcció de la República. De resultes d'això, es pot afirmar no tan sols que el moviment popular cap a la independència ha tingut i té com a motor les classes populars, sinó també que ha desplaçat la majoria de la societat (i dels partits polítics en què s'articula) cap a posicions progressistes, fet que explicaria el que s'ha comentat més amunt: que de la crisi del capitalisme global i de la seva expressió concreta al Règim espanyol del 78, l'independentisme pren força com a resposta de classe a l'ocupació espanyola i al seu projecte neoliberal, emmarcat a les relacions de dominació imperialistes ianquieuropees.

L'Estat espanyol, doncs, com a garant dels interessos de les classes dominants, actua de l'única manera que sap actuar segons la seva naturalesa imperialista: empresona els líders socials de l'independentisme d'aquell moment (el president d'Òmnium Cultural, Jordi Cuixart, i el president de l'ANC, Jordi Sánchez), acusa de “delicte d'odi” a tot aquell que critiqui les actuacions de les forces

repressives de l'Estat, persegueix alcaldes i regidors que van permetre el referèndum, etc. Tota aquesta onada repressiva pren un caràcter exponencial després de la implementació dels resultants de l'1 d'octubre, amb la declaració d'independència del 27 d'octubre al Parlament de Catalunya, a través de l'activació de l'article 155 de la Constitució espanyola i la suspensió de les institucions catalanes (Parlament i Generalitat), l'empresonament de la meitat del Govern català i de l'exili de l'altra meitat, amb el President Puigdemont al capdavant, imposant un estat de setge al poble català.

Tot i que la implementació de la República no es va poder efectiva, a causa de les vacil·lacions polítiques i de la confusió estratègica dels líders independentistes, en bona mesura pel fet de no haver analitzat adequadament la naturalesa despòtica de l'Estat espanyol, l'independentisme tornarà a revalidar la seva majoria absoluta a les eleccions imposades del 21 de desembre, tot ratificant la voluntat expressada a les urnes legítimes de l'1 d'octubre. A partir d'aquest moment, es va entrar a un cicle de reformulació de les estratègies i estructures del moviment independentista en general. A data d'aquesta edició, encara no s'ha assentat el nou escenari, més enllà d'un nou cicle creixent de mobilització, lligat a un augment indiscriminat de l'acció repressiva de l'Estat.

Entre l'autonomisme i la República Catalana, cal continuar guanyant el pols amb l'Estat i fer respectar la voluntat dels catalans i les catalanes expressada l'1 d'octubre. A partir d'aquest moment també s'entra en una doble estratègia d'internacionalització. L'exili del President Puigdemont, els consellers Puig i Comin i les conselleres Serret i Ponsatí a Brussel·les, i les diputades Anna Gabriel i Marta Rovira a Suïssa intenten denunciar l'actuació repressiva de l'Estat espanyol i donar a conèixer el conflicte polític i el projecte de la República Catalana. Juntament amb això, caldrà enfortir les estructures de mobilització popular i vertebrar una estratègia conjunta de tot el moviment republicà, per tal de superar l'actual conjuntura de confusió i tornar a fer un salt dialèctic cap a la implementació de la República.

La lluita socialista

La lluita socialista té com a objectiu la presa del poder per part de la classe treballadora i la disposició de la política i de l'economia al servei dels interessos de la majoria de la societat, a través de la constitució d'una República Socialista que es fonamenti en tres pilars: en primer lloc, la *propietat social dels mitjans de producció*, que consisteix en el control públic de tots aquells sectors que es poden considerar bàsics per a la subsistència humana i estratègics per a la sobirania econòmica d'un país (els recursos naturals, l'energia, les comunicacions, etc.), així com la banca i el sector financer, com a base per a la transició socialista cap a la propietat col·lectiva del conjunt de mitjans de producció; en segon lloc, la *democràcia socialista*, que implica que siguin els treballadors els que organitzin i gestionin la producció, assegurant que les decisions siguin democràtiques i que no s'executin a través d'una divisió del treball fragmentada i jerarquizada, de tal manera que els òrgans de decisió política i econòmica es disposin a mans de la classe treballadora i de la resta de les classes populars; finalment, cal que aquesta gestió i activitat productiva duta a terme pels treballadors estigui orientada a les necessitats materials i als objectius socials de la comunitat: "A cadascú segons les seves necessitats, de cadascú segons les seves capacitats" és la màxima a partir de la qual es fonamenta el *mode de producció socialista*.

És d'aquesta transformació global de la societat que es formarà progressivament la *consciència socialista*, a mesura que es vagin fent hegemònics tots aquells valors i normes associades amb els interessos comunitaris i el benefici social de l'acció individual i col·lectiva. Aquestes són les bases necessàries per a l'avenç cap a la *societat comunista*, que serà fruit de la superació de les classes socials —i, amb aquesta, de tota forma d'explotació— i, consegüentment, de l'extinció de l'Estat —i, per tant, de tota forma d'opressió—, per donar pas a una forma de vida igualitària que té com a objectiu la màxima realització de la condició humana.

Què és el marxisme?

El marxisme és l'instrument revolucionari d'anàlisi i d'intervenció sobre la realitat concreta que van formular Karl Marx i Friedrich Engels a mitjan del segle XIX. Aquesta eina ha estat la base de bona part tant dels pensadors revolucionaris i dels moviments d'emancipació obrera i nacional-populars que, des d'aleshores, han lluitat per canviar l'ordre polític, social i econòmic establert i construir una societat lliure de qualsevol tipus d'explotació i d'opressió.

Com a *filosofia de la praxi*, és a dir, orientada a l'acció pràctica, el marxisme neix amb la vocació d'esdevenir una eina de lluita per a les classes oprimides, no merament una nova interpretació teòrica de la realitat. En aquest sentit, Marx va assenyalar que «fins ara, els filòsofs s'han limitat a interpretar el món, però del que es tracta és de transformar-lo». El marxisme, doncs, es construeix a partir de la crítica radical a les doctrines imperants de la modernitat que, com assenyala Lenin, no tan sols en constitueixen fonts, sinó també les parts integrants: el *materialisme històric*, en contraposició a l'idealisme alemany; el *Capital* de Karl Marx, en contraposició a l'economia política anglesa d'Adam Smith i David Ricardo; i el socialisme científic, en contraposició al socialisme utòpic francès.

EL MATERIALISME HISTÒRIC

En primer lloc, el *materialisme històric* és el fonament d'anàlisi del marxisme que, en termes generals, explica la història de la humanitat a través de la història de la lluita de classes: des del naixement de les primeres civilitzacions, la societat s'ha dividit entre opressors i oprimits. L'aparició de la propietat privada va suposar, alhora, la necessitat d'establir un poder polític i l'esclat del conflicte social, posant fi al comunisme primitiu que caracteritzava les primeres societats humanes. Històricament, els oprimits s'han rebel·lat contra l'opressió a través de revolucions que han dinamitzat les estructures polítiques, socials i econòmiques d'un moment històric concret. A mesura que han anat evolucionant els modes de producció (de les necessitats humanes), les contradiccions entre propietaris i no propietaris dels mitjans de producció s'han anat intensificant, de manera que els oprimits sempre s'han acabat alçant contra els opressors, establint-se al seu torn com a classe dominant i, consegüentment, generant una nova forma d'opressió, d'acord amb el nou mode de producció. El motor de canvi de la història de la humanitat, doncs, ha estat sempre la lluita de classes. Arribats al capitalisme, en què la burgesia ha derrocat l'antic règim feudal, la nova classe oprimida ha esdevingut la dels treballadors. És, per tant, la classe treballadora, la classe social oprimida del món contemporani capitalista, aquella que es troba en conflicte amb els interessos de la burgesia: els interessos del treball contra els interessos del capital. La resolució d'aquesta contradicció insalvable entre opressors i oprimits, com s'ha vist al llarg de la història, passa per la presa del poder per part dels treballadors, a través de la Revolució Socialista.

Per entendre com Marx i Engels arriben a aquesta conclusió, cal conèixer el pilar del materialisme històric: el *materialisme dialèctic*; és a dir, el mètode d'anàlisi científica a través del qual s'aborda l'estudi de la història de la humanitat i de la nostra realitat concreta. Els conceptes claus són: *condicions materials, mo-*

viment, intensificació/acceleració, contradicció i superació. Per abordar-los de manera entenedora, es tractarà, d'una banda, la *perspectiva materialista de la realitat* i, de l'altra, la *dialèctica materialista dels processos socials*, malgrat que són dos aspectes inseparables de l'anàlisi marxista.

— La perspectiva materialista de la realitat

La base primera del marxisme és el *materialisme filosòfic*, contraposat a la filosofia metafísica. Segons aquesta concepció del món, la realitat es constitueix de matèria en moviment, d'allò físic i tangible. No existeix, doncs, cap realitat immaterial que ultrapassés el món material. La conseqüència d'això en l'ésser humà és que no hi ha cap separació real entre cos i ànima, entre realitat física i psíquica: la consciència humana és el producte de la nostra existència material, com a cossos formats de matèria. No hi ha res més enllà del món físic, de manera que l'existència dels déus, de l'ànima, del cel, de l'infern, etc., és a dir, de tot el que és sobrenatural, no són res més que *imaginacions*, producte de la consciència material dels éssers humans, promogudes per ideologies cosmogòniques i religioses. El materialisme, doncs, contempla la realitat com quelcom abastable: els éssers humans són amos de la seva pròpia història, no existeix el destí, ni cap ésser superior que marqui el disseny de la humanitat i, per tant, la naturalesa humana no està determinada, sinó que és mutable i canviant al llarg de la història, de la mateixa manera que el futur individual i col·lectiu rau en les accions mateixes dels éssers humans.

D'aquí la importància de les *condicions materials*, a l'hora d'estudiar les relacions humanes des de la perspectiva marxista, ja que ens permeten estudiar com són les condicions de vida d'una societat en un moment històric concret. En altres paraules, com es produeixen i distribueixen les necessitats materials (fonamentals) que, com a tals, són necessàries per a tota la societat. Aquestes necessitats poden ser *objectives* o *subjectives*. Com que des d'una perspectiva materialista no existeix una separació

entre cos i ànima (entre matèria i esperit, entre material i imaterial, etc.), aquí distingim entre necessitats materials objectives (intrínseques a la vida humana) i subjectives (intrínseques a la consciència). D'una manera més senzilla, podríem qualificar d'objectives aquelles necessitats que ens permeten “viure” (o sobreviure) i de subjectives les que ens permeten “viure bé”; és a dir, les necessitats compartides per tots els éssers humans (menjar, beure, tenir sostre, etc.) i les que, si bé també compartim tots, depenen del subjecte de cadascú (art, cultura, educació, etc.). Com va afirmar Engels: «L'home necessita, en primer lloc, menjar, beure, tenir un sostre i vestir-se, abans de poder fer política, ciència, art, religió, etc.».

Aquest fet ens permet valorar si en una societat es satisfan de manera més o menys igualitària les condicions materials i, consegüentment, ens permet identificar el nivell i la forma d'opressió, així com quins són els sectors socials que es veuen oprimits. En el cas del capitalisme, doncs, podem entendre com la producció i la distribució de les necessitats materials estan en bona mesura en mans privades, alhora que la riquesa que generen aquestes relacions de producció —riquesa a través de la qual hom pot accedir a les necessitats materials—, es concentren de manera desigual entre la població, fet que permet identificar els diferents nivells d'opressió i definir, clarament, una desigualtat insalvable entre propietaris i no propietaris dels mitjans de producció; és a dir, entre capital i treball. Però per arribar a aquesta anàlisi, caldrà passar pels següents nivells que es desenvoluparan a continuació. Per ara, això ens permet identificar reivindicacions dels moviments progressistes tals com el dret a l'educació, a la sanitat, a l'habitatge, etc., que en conjunt reivindiquen que la societat pugui satisfer les necessitats materials dels éssers humans.

Un cop exposades les necessitats materials, i com aquestes permeten analitzar les condicions materials d'una societat en un moment històric concret, d'aquí se n'extreuen els anomenats *interessos materials*, objectius i subjectius, tant d'opressors com

d'oprimits. A diferència de les necessitats –compartides per tots els éssers humans, independentment de la seva condició més o menys privilegiada–, els interessos es refereixen directament a la classe social en conflicte. Com veurem més avall, els interessos objectius de la burgesia i dels treballadors no tan sols són diferents, sinó que també són antagònics: objectivament, la burgesia té l'interès d'enriquir-se, d'acumular capital, mentre que els treballadors tenen l'interès de satisfer les seves necessitats materials i, per tal d'aconseguir-ho, alliberar-se de les condicions d'opressió. Subjectivament, per contra, aquests interessos poden no coincidir, ja que procedeixen de la consciència: els interessos subjectius no coincideixen sempre amb els interessos objectius, ni tampoc aquests es corresponen a les necessitats objectives i subjectives que compartim els éssers humans en conjunt, i cada individu en particular.

Això és fruit del fet que les condicions materials condicionen la nostra consciència (els interessos subjectius), el nostre pensament. Aquesta constatació és fonamental, ja que si ho traslладem a la vida social de la humanitat podem observar que és el sistema econòmic el que genera *ideologia* (sistema hegemònic de valors, normes i creences legitimadores de la realitat social) i no pas a l'inrevés. El món no és 'així' perquè la humanitat, en un moment concret, decidís fer una assemblea i establís que el món seria d'aquesta manera i no d'una altra, sinó que les persones interioritzen determinades formes de vida i actuen sota certs consensos socials, precisament perquè el món on viuen és d'una determinada manera. Això és el que el marxisme anomena ideologia, o 'falsa consciència' que ens impedeix prendre consciència de la realitat. Per això Marx diu que la religió és "l'opi del poble", com també ho són altres creences irracionals, formes de vida socialment acceptades, en definitiva, ideologies legitimadores de les condicions d'opressió, que impedeixen que els interessos subjectius dels oprimits coincideixin amb els seus interessos objectius i que, per tant, no prenguin consciència de la seva condició d'oprimits i s'organitzin en conseqüència per construir una societat en què es

vegin satisfetes les necessitats del conjunt dels éssers humans i no només d'una part privilegiada.

Aquest fet Lenin el desenvolupa parlant de les *condicions subjektives i objectives* que poden ser favorables o desfavorables a la Revolució Socialista. Això serveix per avaluar, en cada moment històric concret, la *conjuntura* en què es troba la lluita de classes, tenint en compte el nivell de les condicions objectives d'opressió en relació amb el nivell de consciència (condicions subjektives) respecte de la realitat de l'opressió (condicions objectives). Perquè quan la classe oprimida realment pren consciència de l'opressió i s'organitza, aleshores és quan es produeixen les revolucions (condicions subjektives favorables).

La tasca de conscienciació de classe, doncs, consisteix en un fonament necessari de la lluita socialista, en tant que sense *presa de consciència* no hi pot haver canvi possible. Però, alhora, la classe opressora disposa dels mitjans il·limitats del poder, tant per reprimir l'acció organitzada dels sectors més conscients de la classe oprimida, com per reproduir una ideologia hegemònica que manté adormida la consciència de classe (els interessos subjektius) de la classe oprimida. El fet que existeixin unes condicions objectives favorables a la Revolució en el mode de producció capitalista (condicions d'opressió i d'explotació), doncs, no es materialitza en les condicions subjektives favorables de la mateixa i, la seva conjunció, és una condició necessària per al triomf del socialisme (no hi ha causa-efecte, sinó una relació dialèctica en constant disputa). Com veurem a continuació, l'enriquiment dialèctic del materialisme que fa el marxisme, ens dota d'una eina pràctica per tal de superar aquests obstacles: la dialèctica materialista o materialisme dialèctic.

— La dialèctica materialista dels processos socials

Havent analitzat els fonaments materialistes del marxisme, ara cal explicar com la introducció de la dialèctica (des de la crítica al pensament de Hegel i Feuerbach) converteix aquesta antiga filo-

sofia en un mètode científic i una eina de lluita per als temps del capitalisme contemporani. Com que s'ha dit que l'exposició fragmentada del materialisme i la dialèctica era només una manera de facilitar l'anàlisi, però que en realitat eren dues parts inseparables del mateix mètode, cal reprendre l'anàlisi i els conceptes que s'han tractat més amunt, en l'exposició del materialisme històric.

El que ens mostra la dialèctica és que les societats humanes es troben en permanent estat de transformació, en un *moviment o dinàmica contínua*. Però el que és fonamental és saber com es duen a terme els moviments que produeixen aquesta constant transformació. Aquest canvi, aquesta dinàmica, no es correspon amb la mecànica clàssica acció-efecte, sinó amb la relació dialèctica de *tesi-antítesi-síntesi*... És, doncs, un moviment dialèctic. Això significa que en qualsevol situació (*tesi*) es genera una situació contrària que el que pretén és modificar la tesi, anomenada *antítesi*. Del conflicte entre la tesi i l'antítesi en sorgirà una nova situació anomenada *síntesi*. La *síntesi* serà d'una manera o d'una altra segons com sigui la correlació de forces entre la tesi i l'antítesi. Alhora, en aquesta nova situació o *síntesi*, també s'hi genera una situació contrària i, per tant, es converteix en *tesi*, i així successivament. El fet que a partir de qualsevol situació sorgeixi una acció contrària és degut a les contradiccions que qualsevol situació conté.

Al llarg de la història, doncs, la *contradicció* d'interessos entre opressors i oprimits, com s'ha vist més amunt, ha generat els successius moviments revolucionaris. Aquí convé aclarir que el concepte de *contradicció* es refereix, justament, a aquesta oposició inevitable d'interessos entre opressors i oprimits; una oposició que, en realitat, es tracta d'un veritable *antagonisme* de classe, d'una confrontació inevitable entre les aspiracions de burgesia i treballadors. La contradicció fonamental del mode de producció capitalista, és a dir, la que explica totes les contradiccions socials subsegüents, és l'anomenada contradicció entre treball i capital, que s'explicarà més acuradament al moment d'exposar l'anàlisi del capitalisme que fa Karl Marx a la seva obra *El Capital*.

Així doncs, a mesura que es van desenvolupant les forces productives i els modes de producció van evolucionant, es van intensificant aquestes contradiccions entre opressors i oprimits, en tant que es genera una classe ascendent que no veu correspostos els seus interessos materials (objectius i subjectius) amb les relacions de producció i de poder establerts. Aquesta intensificació suposa l'avenç de les condicions subjectives, ja que la intensificació o acceleració de les contradiccions és tal que aquestes són capaces d'irrompre entre els murs ideològics de contenció que són hegemònics en qualsevol moment històric i impliquen un *salt dialèctic* en conjuntures d'*oportunitat històrica*. És llavors quan la tesi (mode de producció i ideologia dominant, favorable als interessos de la classe opressora) es veu superada per una antítesi (els interessos de la classe oprimida) i esclata la revolució que dona lloc a una síntesi: un nou mode de producció i, amb aquest, un nou poder polític i una nova ideologia hegemònica, favorable als interessos de la nova classe dominant. Però, com veurem, això només es pot produir si hi ha una organització efectiva de la classe treballadora que sigui capaç de vertebrar una tàctica i una estratègia revolucionària.

Pel que fa a la pràctica política, doncs, és fonamental saber distingir correctament entre *tàctica* i *estratègia*. L'estratègia comprèn aquells objectius i orientacions a mitjà i llarg termini, els elements centrals, els salts qualitius que haurà d'anar fent qualsevol procés revolucionari. En canvi, la tàctica fa referència a l'acció política més immediata, el treball del dia a dia que ha de permetre preparar les condicions per avançar cap als objectius estratègics. Entre la tàctica i l'estratègia s'estableix una relació dialèctica, és a dir, per poder desplegar una política de masses que permeti acumular forces per tal de forçar una ruptura, cal sovint entrar en contradicció aparent amb els principis estratègics a partir de la formulació de propostes adequades al nivell de consciència col·lectiva en un moment i lloc concret que permeten fer avançar la lluita de classes.

Per culminar l'exposició del materialisme dialèctic, cal abordar dos conceptes claus: *estructura* i *superestructura*. D'una banda, l'estructura de la societat consisteix en tot el conjunt de relacions econòmiques que componen les relacions de producció a cada nivell concret de desenvolupament de les forces productives. Dit d'una manera simple, es tractaria del sistema econòmic i de tots els elements que en formen part. D'altra banda, la superestructura de la societat consisteix en tot el conjunt d'institucions jurídicopolítiques (sistema polític, ordenament jurídic, etc.) i ideològiques (educació, família, religió, etc.) que, estant subordinades a l'estructura 'econòmica', tenen l'objectiu de legitimar i reproduir (perpetuar) les condicions de dominació, disposant-se al servei dels interessos de la classe dominant o opressora.

La conseqüència immediata d'això és, com s'ha exposat més amunt, que la consciència (interessos subjectius dels oprimits) sempre es veu subordinada al mode de producció (interessos dels opressors), de manera que la *ideologia hegemònica* (superestructura) de la classe dominant i totes les seves implicacions a cada realitat concreta no podrà veure's *superada* fins que la classe oprimida no prengui el poder econòmic (estructural) i generi un nou mode de producció. És així com el socialisme esdevé l'antítesi de la tesi capitalista, a través de la socialització dels mitjans de producció i l'establiment d'un nou poder polític (i un nou complex ideològic) que reproduïx les condicions del mode de producció socialista, per tal de generar la consciència socialista que pugui fer realitat la *síntesi comunista*, d'una societat sense classes ni relacions de dominació. Com veurem més avall, Lenin desenvoluparà Aquesta qüestió amb la seva anàlisi de la dictadura del proletariat.

Estructura i superestructura, per tant, es troben en una relació dialèctica constant al llarg de la història, i tota acció organitzada, a través de la lluita de classes —que, com s'ha dit, és el motor de tota transformació històrica—, ha de buscar generar moviments en aquesta relació. Els moviments dialèctics es poden generar a

nivell suprestructural (la intensificació de les contradiccions en un moment històric concret pot portar a generar un nivell de consciència antagònic a l'hegemònic), ja sigui a través de l'educació, la cultura, la ciència, etc., intervenint des de l'acció pràctica en la consciència sobre la realitat de la classe oprimida. Tanmateix, aquests moviments dialèctics no són revolucionaris, és a dir, no impliquen una superació de la superestructura dominant, fins que no es produeixen nivell estructural, a partir de la substitució del mode de producció capitalista pel socialisme.

Aquestes complexes relacions, es poden analitzar a partir de diversos nivells i contextos, segons el moment històric, però tenen tantes implicacions que no les podríem enumerar totes. Per això, el marxisme es disposa com a eina d'anàlisi i d'intervenció pràctica sobre cada realitat concreta i són els militants revolucionaris els que han d'aplicar aquest mètode al seu *context*, sempre cercant la intensificació de les contradiccions i l'avenç de la lluita de classes per tal d'assolir les condicions subjectives favorables i les formes d'organització que facin possible (si no inevitable) la Revolució Socialista.

***L'EXPLOTACIÓ CAPITALISTA: PLUSVÀLUA,
OBJECTIFICACIÓ, ALIENACIÓ***

La segona font o part integrant del marxisme, com ja s'ha avançat, es construeix en contraposició a l'economia política anglesa formulada per Adam Smith i David Ricardo. Karl Marx, a la seva obra magna titulada *El Capital*, analitza de manera minuciosa el mode capitalista de producció, des de la seva forma més antiga (capitalisme mercantil), fins al seu desenvolupament contemporani (el capitalisme industrial). Fidel al materialisme històric, Marx busca conèixer a fons el funcionament de l'estructura econòmica capitalista, ja que per generar les condicions subjectives favorables a la Revolució, la classe treballadora ha de prendre consciència de les condicions objectives d'opressió en què viu immersa. Aquesta forma d'opressió a la societat capita-

lista, en termes generals, es fonamenta en l'exploració del capital sobre el treball.

El capitalisme és un sistema econòmic en què els mitjans de producció romanen en mans privades, no pas a les dels qui hi treballen, sinó dels propietaris: els capitalistes. L'objectiu fonamental del capitalisme (interessos objectius) és el benefici privat i, per tant, la producció no s'organitza per tal de cobrir les necessitats materials de la comunitat. El capital és un fet contemporani, generat per una classe social (la burgesia) que posseeix els mitjans de producció i compra a baix preu la força de treball (als treballadors) i matèries primeres.

Marx distingeix entre capital constant (mitjans de producció, matèries i mercaderies) i capital variable (força de treball). A més, observa que tots els objectes de consum (necessitats materials) són fruit del treball i, per tant, el valor d'un objecte depèn de la quantitat de treball necessari dipositat per crear-lo. En canvi, el preu depèn de més factors com els costos, la necessitat d'obtenir beneficis, etc. El capital tendeix a acumular-se a través de la plusvàlua, que és la part del capital variable que el capitalista extreu als treballadors; és a dir, la diferència entre el valor de la producció i la suma total dels salaris. Per tant, el sou que percep el treballador no es correspon amb el valor del producte que aquest produeix, fet que implica un veritable esclavatge, ja que gran part del temps que el treballador destina a la producció d'una mercaderia, no es correspon amb el valor del producte, sinó amb el "valor afegit" (plusvàlua) que es correspon a l'acumulació de capital a mans de la burgesia.

A més, això genera un fenomen que Marx anomena *objectificació del treball*, en tant que la majoria d'éssers humans (que componen la classe treballadora) esdevenen, en realitat, un objecte més de la cadena de producció de capital: el treball, com a factor productiu, juntament amb la terra i el capital, esdevé un objecte més, una mercaderia subjecte a l'intercanvi; és a dir, a la mercantilització. Això, juntament amb la plusvàlua, implica que

el treballador (la immensa majoria de la societat) es vegi alienat del seu treball. L'alienació del treball es dóna quan el treballador es veu desposseït del fruit del seu treball, en tant que aquest esdevé mercaderia per a l'enriquiment del capitalista, i no repercuteix de manera equiparable a l'esforç que aquest hi ha destinat, de cara a la satisfacció de les seves pròpies necessitats materials.

Però no només això, aquesta alienació implica la despossessió de la condició humana mateixa, en la mesura que el treballador no tan sols ha de destinar una bona part del seu salari (i moltes vegades aquest és insuficient) per a la satisfacció de les seves necessitats objectives, sinó que, a més, el fet de no ser amo del fruit del seu propi esforç, fa que no se senti realitzat i, per tant, tampoc es vegin satisfetes les seves necessitats subjectives. Aquesta situació encara és més punyent amb la divisió del treball (accentuada en l'anomenat sistema "fordista"), en què el treballador no tan sols es veu alienat del que ell mateix ha produït, sinó que només ha participat en la producció d'una porció de la mercaderia final.

Així doncs, Marx traça una línia divisòria clara entre capitalistes i treballadors, entre els interessos del capital i els interessos del treball que, com hem vist, són antagònics. Malgrat que l'anomenada "postmodernitat" ens hagi volgut fer creure que a la fase actual del capitalisme ja no existeix aquesta divisió (ni per tant la lluita) de classes, actualment continua essent del tot vigent la contradicció fonamental entre capital i treball, entre classe dominant (opressora i exploradora) i classes subalternes (oprimides i explotades), que Marx identifica, respectivament, en la *burgèsia* i el *proletariat*. Certament, s'ha redistribuït la composició d'ambdues classes socials i, per exemple, s'ha reduït el proletariat industrial al centre del món capitalista, però això no significa que s'hagi superat la contradicció fonamental. La realitat, com hem vist, és dinàmica, es troba subjecte a les forces del canvi de manera constant, i els modes de producció evolucionen de manera imparabile. No podem identificar, efectivament, el proletariat del segle XIX amb el proletariat del segle XXI, com tampoc podem fer

la mateixa identificació pel que fa a la burgesia, per un fet objectiu de mutació de les condicions objectives. Ara bé, ni les condicions d'opressió ni les condicions d'explotació s'han vist alterades, més enllà de la seva articulació històrica concreta, en tant que el sistema de dominació continua completament vigent i, consegüentment, la lluita de classes ha continuat lliurant-se, amb tots els seus avenços i retrocessos, fins a l'actualitat.

Superar l'alienació del treball assalariat i, d'aquesta manera, superar les diverses cares de l'explotació capitalista és, doncs, el fonament necessari de la lluita socialista. La transformació socialista dels mitjans de producció és, en aquest sentit, la via per poder disposar les forces productives al servei dels interessos socials i, alhora, disposar el control i l'organització de la producció en mans dels treballadors. Per tant, el mode de producció socialista té l'objectiu de superar la contradicció entre capital i treball, així com acabar amb l'anarquia capitalista, tot establint una planificació de la producció d'acord amb les necessitats humanes i sota control popular. En última instància, l'objectiu del socialisme, en el camí cap a la construcció de la societat comunista, és assolir el ple desenvolupament del treball creatiu, contraposat a l'alienant, com a màxima realització de la condició humana de l'individu i pel benestar material del conjunt de la societat. Però això només serà possible amb la plena superació de les classes socials.

SOCIALISME CIENTÍFIC I SOCIALISME UTÒPIC

En tercer lloc, el marxisme s'allunya del socialisme francès, previ a la formulació científica de Marx i Engels que donà lloc al *socialisme científic*, com a mètode científic que permet estudiar d'arrel les diferents formes d'organització i de funcionament econòmic, social i polític de la nostra realitat, per tal d'elaborar i desplegar una pràctica revolucionària que faci possible superar-les. D'aquesta manera, s'anomena *socialisme utòpic* aquella ideologia que, des de les millors pretensions, denunciava les injustícies del capitalisme i imaginava com havia de ser la socie-

tat lliure d'opressió a la qual volien aspirar. Això ho feien, però, mancats d'uns fonaments d'anàlisi científica, de tal manera que proposaven un salt entre el present que denunciaven i el futur que desitjaven, sense explicar com aquell futur podia emergir del present, o bé formulaven propostes fonamentades en especulacions subjectives, opinions sense fonament real.

La defensa del socialisme suposa defensar, com hem vist, el materialisme dialèctic com a eina d'anàlisi científica i combatre les interpretacions idealistes. En aquest sentit, cal defensar la política davant de la religió, les anomenades "filosofies alternatives" o els essencialismes ideològics i identitaris que, tot i que en algunes ocasions puguin tenir les més bones intencions, no fan sinó que els seus seguidors passin a una inacció que perpetua l'ordre establert o assenyalin un enemic imaginari, com en el cas del racisme classista. Aquesta és la contraposició fonamental entre el socialisme científic i l'antic socialisme utòpic contra el qual es van alçar Marx i Engels.

Per tant, el marxisme no és una ideologia, un dogma o un simple llibre de receptes, sinó una eina d'anàlisi teòrica i pràctica, que procedeix a través de la caracterització minuciosa de les relacions dialèctiques que es produeixen a la societat en cada moment històric concret, tot dissenyant una tàctica i una estratègia que intensifiqui aquestes relacions de tal manera que s'aguditzin les contradiccions socials, avançant en el desenvolupament de la lluita de classes, en la mesura que es van formant les condicions subjectives favorables per a la Revolució Socialista. Com s'ha vist, el futur no depèn de cap ésser superior o sobrenatural, però tampoc està escrit per Marx i Engels, ni pels seus successors. Els éssers humans construeixen el seu futur i, per tant, el socialisme i el comunisme, no són altra cosa que una crítica radical a la dominació capitalista i l'exigència de dissenyar un pla de transformació global de la societat, guiat per una teoria revolucionària que, com deia Lenin, és la condició necessària per a tota pràctica revolucionària.

Aportacions de Lenin

Vladimir Ilitx Uliànov “Lenin” (1870-1924) fou el líder de la Revolució d’Octubre de 1917, la primera gran Revolució Socialista de la història. Les seves aportacions al pensament marxista foren de tal envergadura que han valgut la qualificació de marxista-leninista la línia política dels Partits Comunistes del conjunt de països socialistes, independentment de la seva tradició i context històric.

L’aspecte decisiu del pensament de Lenin és la concreció i el desplaçament d’una estratègia revolucionària fonamentada en el mètode marxista, desenvolupant qüestions fonamentals com l’articulació de la tàctica i l’estratègia política, així com la implementació del socialisme sobre una realitat pràctica. Com que ja s’han introduït alguns plantejaments leninistes en l’exposició del pensament de Marx i Engels, ja que en facilita la clarificació, ens centrarem en tres de les seves tesis centrals: *l’esquerranisme*, *el partit d’avantguarda* i *la dictadura del proletariat*.

L’ESQUERRANISME, MALALIA INFANTIL DEL COMUNISME

En l’anàlisi sobre la relació dialèctica entre tàctica i estratègia, com s’ha exposat més amunt, cal partir del fet que els interessos subjectius no sempre coincideixen amb els interessos objectius, per la incidència ideològica de la superestructura que té per objecte la reproducció de l’estructura econòmica i, amb aquesta, de les relacions de dominació que es desprenen del mode de producció capitalista. Així doncs, si un objectiu necessari de la lluita socialista és la conscienciació de la classe oprimida, és a dir, de la presa de consciència sobre la seva condició d’opressió, per tal d’afavorir el progrés de la lluita de classes i de la generació de les condicions subjectives favorables a la Revolució, cal calcular minuciosament les accions polítiques –tàctiques i estratègiques– que permetran l’avenç o que, per contra, podrien implicar l’immobilisme o el retrocés.

Per això, cal que l'acció revolucionària s'adapti, a cada moment històric, a l'estat de consciència de la classe oprimida, valorant sempre si, després d'un moviment tàctic, la situació subsegüent permet avançar cap als objectius estratègics o no. Així doncs, es parla de moviments *progressius* o *regressius*, depenent de si l'acció política afavoreix l'avenç o implica un retrocés. En cas de no produir cap tipus de moviment, l'immobilisme, aquesta pràctica partiria d'una anàlisi estàtica, adialèctica, de la realitat, en tant que no s'analitzen els factors de canvi en les condicions materials. A més, les perspectives estàtiques solen comportar, en diferents moments històrics, conseqüències regressives.

Això es tradueix en el fet que tota pràctica política, ja sigui un discurs, ja sigui una acció concreta, no pot anar més enllà del nivell de consciència del qui s'interpel·la. D'altra manera, l'acció política no seria compresa o, fins i tot, generaria un rebuig massiu, per més que fos endegada en nom i en defensa dels interessos objectius de la majoria. Aquesta pràctica, la d'endegar una pràctica política segons un principi de coherència intrínseca amb els objectius estratègics propis, sense tenir en compte el nivell de consciència de la societat, no tan sols nega la dialèctica entre tàctica i estratègia, sinó que tampoc produeix un moviment d'avenç cap als objectius estratègics. Aquest tipus de pràctica política mancada d'anàlisi científica sobre la realitat, Lenin l'anomena *esquerranisme*, tot i que també la qualifica en alguns passatges de *radicalisme* o *infantilisme*.

L'altra cara de l'esquerranisme és l'oportunisme de dretes, en què també es nega la dialèctica entre tàctica i estratègia, però no des d'una acció política més avançada al nivell de consciència de la societat, sinó més endarrerida, cosa que tampoc permet un avenç revolucionari. Normalment, aquesta pràctica política es dona quan hi ha una cobertura ideològica que actua com a subterfugi per endegar una acció contrària a la lògica dialèctica. Un exemple d'això és el nacionalisme opressor que al llarg de la història ha portat a certes organitzacions a prendre posicionaments regressius.

Esquerranisme i oportunisme de dretes, doncs, cal combatre'ls des de la pràctica revolucionària, en la dialèctica interna dels partits comunistes i dels moviments populars, a partir de la crítica i de l'anàlisi de la realitat concreta sobre la qual es vol incidir.

EL PARTIT D'AVANTGUARDA

Una de les principals preocupacions de Lenin, d'acord amb el pensament marxista, és com s'organitza la revolució. Com s'ha dit, la victòria de la Revolució Socialista requereix una conjunció de les condicions objectives i subjectives favorables a la mateixa, però això no és suficient: l'organització dels sectors més conscients de la classe oprimida és un factor fonamental, no tan sols per generar les condicions revolucionàries, sinó també per poder arribar a la instauració del poder revolucionari. En aquest sentit, Lenin assenyala el *partit d'avantguarda de la classe treballadora* com a eina de lluita clau per al triomf de la lluita socialista.

Reprement la qüestió de la tàctica i l'estratègia, el partit d'avantguarda ha d'aglutinar els sectors més conscients de la societat i dotar-se d'una teoria revolucionària capaç d'articular una pràctica política revolucionària d'acord amb cada moment històric concret. Per això, el concepte d'avantguarda es refereix al fet que el partit ha d'anar sempre un pas per davant de les masses populars, però no en el sentit de fer-li arribar missatges massa avançats —cosa que seria esquerranisme—, sinó pel fet de disposar d'un pla revolucionari capaç de ser victoriós, a través de l'anàlisi i de l'articulació tàctica i estratègica més adient per a cada moment.

També després del triomf de la Revolució, el paper del partit d'avantguarda s'ha de mantenir intacte, aglutinant sempre els sectors més conscients, per tal de continuar vertebrant les tàctiques i estratègies més adients, en aquest cas, per consolidar el socialisme i posar els fonaments necessaris per al triomf del comunisme.

Pel que fa a l'organització interna del partit d'avantguarda, Lenin parla del *centralisme democràtic*, com a mecanisme de presa de decisions basat en la participació activa de la militància de

base i, alhora, amb la disciplina de cara al compliment de les decisions preses. El partit, doncs, no tan sols esdevé una eina per a la revolució, sinó també el principal baluard dels interessos de la classe treballadora, preparat per afrontar totes les vicissituds històriques, adoptar totes les formes de lluita necessàries per a cada moment i, d'aquesta manera, conduir el moviment revolucionari cap al triomf del comunisme. Sobre la necessitat que el partit es mantingui sempre vinculat orgànicament a la classe treballadora, a través dels anomenats *intel·lectuals orgànics*, formats a través de la lluita i sense deslligar-se de la realitat dels oprimits, en parlarà el marxista italià Antonio Gramsci.

L'ESTAT I LA REVOLUCIÓ

Fonamentant-se, sobretot, en les aportacions d'Engels, Lenin desenvolupa la teoria marxista de l'Estat i el paper que aquest ha de tenir, un cop ha triomfat la Revolució. La premissa principal és que l'Estat és un "òrgan especial de repressió", és a dir, un instrument de la classe dominant per a la reproducció de les relacions estructurals, en tant que superestructura. En aquest sentit, si l'Estat burgès és la *dictadura* de la burgesia sobre el proletariat, l'Estat obrer ha de ser la *dictadura del proletariat* sobre la burgesia. Aquí aclareix que, sent el proletariat la immensa majoria de la societat, la dictadura del proletariat o democràcia socialista és una forma de democràcia molt més avançada que la que es pot trobar a qualsevol república burgesa, per més democràtica que sigui.

L'especificitat de l'Estat socialista és que els instruments de repressió es dirigeixen, no contra la majoria (contra els treballadors), sinó contra els privilegis de la minoria (contra la burgesia) i d'aquells elements que pugnen per restituir el vell ordre. De fet, Lenin qualifica l'Estat socialista de *semiEstat*, en tant que ja no és un instrument de repressió dirigit contra la majoria de la societat. Aquí és on polemitzar amb els anarquistes, que proposen l'abolició de l'Estat com a mesura revolucionària. Segons Lenin,

l'Estat burgès queda abolit amb la Revolució Socialista, però a la vegada és substituït per una altra forma d'Estat, una superestructura al servei del nou mode de producció socialista: la dictadura del proletariat. És justament a través del socialisme, com a societat transitòria, que l'Estat s'anirà extingint progressivament, fins arribar a *extingir-se* —no a abolir-se— amb el triomf de la societat comunista, en la mesura que deixa de ser una eina necessària, un cop han desaparegut les classes socials.

La Unitat Popular Catalana

LA UNITAT POPULAR COM A PROCÉS DE DESENVOLUPAMENT HISTÒRIC

La Unitat Popular és la forma d'organització de masses que segueix l'independentisme d'esquerres d'ençà els anys 90 del segle XX. La Unitat Popular és el moviment que es proposa articular políticament l'independentisme i que s'expressa en forma de mobilització, en política institucional —municipal i supra-municipal— i en accions de propaganda i d'agitació. És l'aliança estratègica de les classes populars i treballadores catalanes, per avançar cap a la consecució d'un projecte polític en comú: la República Socialista Federativa dels Països Catalans

El terme «Unitat Popular» prové de diferents experiències de lluites populars d'ençà dels anys 70 del segle passat i, d'una manera especial, fa referència a l'aliança d'esquerres que va encapçalar Salvador Allende a Xile, un moviment socialista que va governar fins al cop d'estat d'Augusto Pinochet. L'experiència d'Herri Bata-suna (1978) al País Basc també expressa la idea d'Unitat Popular i segueix aquesta mateixa denominació. Com a fonament teòric, a més, cal destacar l'aportació d'Antonio Gramsci en l'anàlisi dels blocs històrics i de les dinàmiques de classe, en què l'aliança entre la classe treballadora i camperola, ha de comptar també amb el conjunt de les classes populars.

El procés històric de la construcció de la Unitat Popular es desenvolupa, de manera general, a través de les fases següents: el desplegament de la línia estratègica de masses; la configuració del bloc històric nacional-popular; la unitat politicosocial i ideològica.

1. El desplegament de la línia estratègica de masses es configura a partir de l'organització dels sectors socials més polititzats, en l'articulació d'una estructura de mobilització de masses, capaç d'aglutinar i dinamitzar les lluites obreres i populars, i preparada per a la intervenció política a tots els nivells; això és, el front de masses de la Unitat Popular. La dialèctica entre el front de masses i el moviment nacional-popular en construcció ha d'acumular les forces necessàries al voltant d'un programa polític que estigui dotat d'un contingut democràtic i social generals, progressivament més avançat, que als Països Catalans passa, necessàriament, per l'assoliment de la independència nacional, com a condició pel progrés social; és a dir, en aquest moment, en la constitució de la República Catalana Independent, amb la vista posada a la construcció de la República Federativa dels Països Catalans.

2. La configuració del bloc històric nacional-popular consisteix en la confluència de les principals forces progressistes i d'amplis sectors del moviment nacional-popular en un bloc contra-hegemònic capaç de prendre el poder polític. Aquest consisteix en la correlació estratègica i programàtica dels interessos objectius del poble treballador, com a subjecte polític revolucionari, capaç d'impulsar el programa de desenvolupament socialista de la República Catalana: nacionalització de la banca i dels principals mitjans de producció estratègics, superació del parlamentarisme i desplegament dels òrgans del poder obrer i popular, entre d'altres mesures necessàries per a la consecució de la República Socialista Federativa dels Països Catalans.

3. La unitat politicosocial i ideològica és la comunitat dels interessos objectius de la societat amb els principals interes-

sos polítics, econòmics, ideològics i morals del conjunt dels grups socials del país, com a fruit de la propietat social dels mitjans de producció i de les relacions socialistes de producció. La construcció de la Unitat Popular constitueix, doncs, un procés de desenvolupament històric inseparable de l'avenç cap al socialisme-comunisme als Països Catalans.

**LA CONSOLIDACIÓ DE LA LÍNIA ESTRATÈGICA
DE MASSES ALS PAÏSOS CATALANS**

El moment històric actual es caracteritza per l'ascens del moviment nacional-popular en fase expansiva al conjunt del país, i especialment al territori del Principat de Catalunya on, des de l'any 2012, ha pres una dinàmica de masses, amb un caràcter nítidament independentista.

Per tant, tot i que les realitats entre els diferents territoris del país són ben diverses i les estructures polítiques encara deficientes, podem apuntar que les condicions subjectives fan ara més necessari que mai avançar cap a la consolidació d'una línia estratègica de masses de la construcció de la Unitat Popular Catalana: cal vetllar per la dinamització, l'expansió, l'arrelament i la vertebració d'un front de masses d'Unitat Popular. Aquesta eina ha de ser aquella estructura que pugui respondre als reptes i a les necessitats de l'actual moment històric. Les seves característiques, doncs, han de ser les següents:

- Ha de ser capaç de dissenyar una línia política pròpia cap a la independència, el socialisme i el feminisme en uns Països Catalans independents i confederats.
- Ha de concebre la lluita per la independència nacional com aquella lluita social que aborda la principal contradicció amb els Estats espanyol i francès.
- Ha de participar activament i situar-se a l'avantguarda del moviment nacional-popular arreu del país.
- Ha de tenir un caràcter nacional, d'arrelament municipal i present a la majoria de comarques dels Països Catalans.

- Ha de ser una organització democràtica, assembleària, ideològicament plural i de classe que assegurí materialment la participació de la militància.
- Ha de confluir amb sectors organitzats i conscients del poble treballador català, més enllà del marc tradicional de l'anomenada Esquerra independentista.

El capitalisme no ha estat sempre igual i, per tant, també podem identificar, en aquest sistema econòmic i polític, diferents fases. A principis del segle XX es va començar a gestar l'etapa del capitalisme fordista i es va implementar plenament a partir de 1945 a les societats occidentals.

Aquest mode de producció s'ha caracteritzat pel pes de la indústria, per la concentració de la classe treballadora en fabriques (i, en conseqüència, per l'alt nivell de sindicació). Es va establir en aquesta època un pacte social en el qual es basava l'Estat del Benestar, com a intent de minimitzar les contradiccions entre el treball i el capital.

Però la saturació dels mercats del Japó i Europa i alguns esdeveniments polítics com l'extinció de l'URSS (percebuda com a impulsora de revolucions socials) condemna l'època del fordisme a la fi. El capitalisme no veu la necessitat de mantenir un pacte amb les forces sindicals i obreres i comença una ofensiva per fer-les retrocedir. En aquest moment es comença a gestar una nova fase del capitalisme, l'anomenada "acumulació flexible".

L'acumulació flexible és una etapa del capitalisme caracteritzada per la intensificació de les deslocalitzacions industrials cap a països amb legislacions més tolerants amb l'explotació de la classe treballadora, per les subcontractacions, de formació de petites empreses, de creixement del treball autònom, una expansió del sector serveis i una desregulació del sector financer. Tot això, amb l'objectiu d'adaptar-se a uns canvis cada vegada més ràpids de la demanda. Alhora, aquesta etapa està caracteritzada per uns alts nivells d'atur estructural, una tendència a uns augments minso del salari real i a un retrocés del poder sindical.

És evident que les formes d'existència de la classe treballadora han canviat, i per tant, les seves formes d'organització i de lluita també han de canviar. Amb la pèrdua de la força, per part de la classe treballadora, que li donava la concentració en fàbriques, la Unitat Popular aposta per la unitat de les lluites (de caràcter concret com la salut, l'educació, els serveis bàsics, l'ecologisme, el feminisme, etc.) a través de les quals s'expressa la lluita de classes (de caràcter global).

Però que existeixin les lluites no és suficient; cal que existeixi una estratègia i cal que la Unitat Popular tingui una organització que actuï de catalitzador que ha de servir per madurar un programa i un projecte polític. La Unitat Popular és la forma d'acumular forces per a confrontar-se amb l'Estat i poder prendre el poder per a la classe treballadora.

Actualment és la Candidatura d'Unitat Popular (CUP) i d'altres candidatures municipalistes i rupturistes assumeixen aquesta proposta política des dels seus inicis, entenent-la com l'agrupació de les diferents lluites i moviments socials i dels diferents sectors de les classes populars. La Unitat Popular representa, doncs, tot el conjunt de persones i lluites que aspiren a construir una societat justa i democràtica i que, per tal d'aconseguir els seus objectius i reivindicacions, es doten d'un programa polític i reivindicatiu. Aquest programa recull sintèticament les reivindicacions en defensa dels drets polítics del poble català, dels drets socials de les classes populars, per la plena igualtat i contra la dominació patriarcal, la defensa del territori, la defensa de la llengua i cultura catalanes i el dret a l'autodeterminació i la independència de la nació catalana (els Països Catalans), i contra la repressió i a favor de l'internacionalisme.

Ens correspon als militants independentistes i d'esquerres, pel fet de ser una proposta estratègica de masses per avançar cap a la República Socialista dels Països Catalans, construir, eixamplar, consolidar i articular la Unitat Popular començant pels àmbits locals i sectorials.

És, per tant, a través d'aquesta línia política tàctica i estratègica —perquè l'objectiu de la República Socialista no és un fi en si mateix sinó l'element estratègic per millorar les condicions de vida de les persones— que hem de fonamentar la nostra acció a fi de conquistar l'hegemonia social i política.

La construcció d'una societat radicalment justa i democràtica passa per la conquesta de la independència del poble català, única via política cap a la transformació social. L'Estat espanyol defensa els interessos de les classes benestants (de l'1% de la població en termes col·loquials), de tot el territori, incloent-hi els de l'oligarquia i l'alta burgesia catalanes. És per això que la lluita de classes als Països Catalans a nivell polític pren forma de lluita per l'autodeterminació i la independència de la nació; és la lluita contra les classes opressores de la nació opressora i aliades a les classes dominants de la nació oprimida. En els darrers anys, amb la brutal crisi econòmica, social, democràtica i ideològica viscuda a l'Estat espanyol i a la resta d'Europa, sectors de la petita i mitjana burgesia, abans la gran majoria aliats de la gran burgesia i l'oligarquia, en veure perillar el seu benestar, s'han sumat a la lluita per la República Catalana. Parlem, doncs, que la Unitat Popular es proposa assolir la Ruptura Democràtica per la Independència com a via per a la conquesta del seu programa polític i la plena sobirania popular i com a pas per a la vertebració política de la nació, tot promovent les tesis socialistes i igualitàries dins el moviment independentista.

LA UNITAT POPULAR ALS PAÏSOS CATALANS

Als Països Catalans la Unitat Popular la formen el conjunt de lluites, moviments i persones que defensen el programa que hem exposat més amunt: el dret a l'autodeterminació dels diferents territoris dels Països Catalans i la seva independència, la defensa dels drets socials de les classes populars, la defensa del territori i la llengua i cultura catalanes, l'internacionalisme i contra la repressió.

A la Catalunya Nord existeix un espai nacional-popular amb el teixit associatiu cultural i educatiu, amb diferents expressions de caràcter autoderterminista i independentista. A les illes les organitzacions de lluita dels ensenyants i en defensa de la llengua i la cultura, el moviment ecologista, les lluites pels drets socials i les candidatures municipalistes i rupturistes, etc. I al País Valencià les organitzacions a favor de l'escola valenciana i els sindicats d'ensenyants, les lluites socials i reivindicatives arreu del territori i el moviment pel dret a decidir.

A la Catalunya del sud de l'Albera, l'extensió i l'eixamplament de la Unitat Popular s'ha impulsat de manera significativa des de l'esclat del moviment independentista i la vertebració de la CUP a nivell nacional i candidatures municipalistes rupturistes. Associacions com l'Assemblea Nacional Catalana, Òmnium Cultural, plataformes contra el racisme i el feixisme, per l'acollida de les persones migrades, entitats feministes i ecologistes, i d'expressions polítiques de les classes treballadora i populars en lluita, formen en el seu conjunt el fonament social dels interessos del programa polític a defensar. No s'ha d'entendre, doncs, la Unitat Popular d'una manera tancada, sinó completament oberta a tots els sectors populars de la societat, subalterns i degradats pels interessos de l'alta burgesia i del capital financer i monopolista: des dels treballadors i pagesos, fins als autònoms i petits empresaris, d'acord amb l'estructura de la societat catalana contemporània.

La lluita feminista

El sistema patriarcal i el feminisme

El patriarcat és el sistema segons el qual els homes ostenten el poder sobre les dones i la seva propietat. Els orígens del patriarcat es troben lligats a l'aparició de la propietat privada en societats primitives així com al control de la capacitat reproductiva de les dones per part dels homes. D'aquesta manera, els homes aconsegueixen el control de la població i asseguren la transmissió del poder i la riquesa entre ells mitjançant l'herència i, especialment en les societats capitalistes occidentals actuals, mitjançant la violència simbòlica.

Una anàlisi materialista i no pas idealista de la societat ens permet observar com el patriarcat s'ha mantingut en els diferents períodes històrics i en tots els sistemes econòmics i socials coneguts. Tanmateix, ha adoptat diferents formes de dominació amb l'objectiu de reforçar les estructures de poder concretes de cada període i, a la vegada, mantenir el poder dels homes tot retroalimentant-se.

En aquest sentit, la societat capitalista no es pot entendre sense la presència del patriarcat. En el període de transició de les societats precapitalistes, les dones juguen un paper clau, a causa de la divisió sexual del treball, imprescindible per a l'enriquiment dels capitalistes.

La divisió sexual del treball atorga a les dones el treball relacionat amb la reproducció de la vida i, per tant, de la força de treball. Això inclou tant les tasques de cura relacionades amb la criança i l'atenció als moments de dependència de les persones (malalties, gent gran, suport psicològic, etc.) com el manteniment de la llar i la manufactura d'aliments. Aquest treball, en les societats capitalistes, no està reconegut ni remunerat. Així doncs, el capitalista no només extreu plusvàlua de la força de treball de les persones que participen del mercat laboral sinó també de totes les dones que estalvien els costos de reproducció d'aquesta força al fer-ho gratuïtament.

El moviment polític i social que lluita per l'eradicació del patriarcat és el Feminisme. El feminisme es remunta segles enrere, però el seu enfocament polític ha evolucionat de manera notable al llarg dels anys. El pensament i la lluita feminista s'acostuma a estructurar en tres onades, però en podem afegir una quarta d'actual:

— La Primera Onada del Feminisme és conseqüència del pensament il·lustrat de la Revolució Francesa i reivindica el dret de ciutadania de les dones amb el text “Vindicacions dels drets de les dones” de Mary Wollstonecraft que parla de la intel·ligència de les dones i del seu dret a l'educació. El 1789 Olympe de Gouges presenta un quadern de reformes a l'Assemblea Nacional francesa on s'inclouen per primer cop la reivindicació del dret a vot, la reforma del matrimoni i la custòdia dels fills i l'accés a l'educació. Es tracta d'un feminisme centrat en l'adquisició de drets liberals per a les dones burgeses.

— La Segona Onada del Feminisme s'inicia a finals del segle XIX i correspon a la corrent del feminisme de la igualtat. El seu origen es troba en la Declaració de Seneca Falls, un text estatunidenc del 1848 que reivindica la igualtat formal de drets entre dones i homes. En aquest sentit, a peu de carrer, apareix el moviment sufragista per aconseguir el dret de vot de les dones i el seu reconeixement polític i social. A nivell teòric,

destaca el pensament de Simone de Beauvoir recollit al llibre “El segon sexe” (1949). En aquest conjunt de textos, encara de referència pels feminismes contemporanis, la filòsofa explica que les diferències entre dones i homes no són biològiques – com s’havia dit fins aleshores – sinó socials. Entén que el sexe descriu la diferència biològica entre dones i homes i, en canvi, el gènere fa referència a les diferents actituds, valors, preferències i maneres de fer diferenciades entre ambdós sexes. D’aquesta manera, es deixen de naturalitzar qüestions com la divisió sexual del treball i s’entén que podem transformar-les mitjançant el canvi social.

En aquesta època, les dones que militaven en partits comunistes comencen una doble lluita. D’una banda, la denuncia de les tendències liberals del feminisme que no tenien en compte les necessitats de les dones treballadores. Aposten, amb aportacions com les de Clara Zetkin o Aleksandra Kol-lontai, pel comunisme com a únic sistema econòmic on les dones podran ser lliures. D’altra banda, denuncien el tracte discriminatori que reben dels seus companys homes i comencen a organitzar-se separatament a ells per reivindicar els seus drets, invisibilitzats per la resta de lluites socials. El feminisme socialista ha anat evolucionant al llarg dels anys amb diferents autores i perspectives com Christine Delphy i Heidi Hartmann que es qüestionen l’encaix del capitalisme i el patriarcat i el paper de les dones en l’estructura de classes. Arribant fins a l’actualitat, amb autores com Cinzia Arrouza, Nancy Fraser o Silvia Federicci que, sense fer una referència explícita a l’aposta socialista, ens proporcionen eines teòriques cabdals pel jovent revolucionari.

— La Tercera Onada del Feminisme neix a finals dels anys 60, com a reacció a l’adquisició dels drets formals bàsics per part de les dones i la presa de consciència d’elles de la limitació d’aquests, ja que malgrat això, les dones continuaven essent ciutadanes de segona. Apareix, doncs, el feminisme de la dife-

rència, que reivindica el dret a les dones a ser diferents als homes i, en comptes d'adaptar-se a les institucions i estructures fundades pels homes, crear-ne de noves en funció de les seves necessitats específiques i menyspreades per les estructures de poder dominants.

De manera gairebé contemporània apareix el feminisme radical. Aquesta corrent, complementària a l'anterior i al feminisme socialista, posa èmfasi a les raons que permeten que més de la meitat de la població accepti la seva opressió. En aquest sentit, analitzen el paper de l'amor i la norma heterosexual com a mecanismes per a mantenir l'obediència de les dones al seu rol establert pel capitalisme patriarcal. Autores com Kate Millett i Monique Wittig estableixen els fonaments per l'anàlisi de les violències masclistes físiques, psicològiques i socials. Reivindiquen la necessitat de polititzar la vida personal fent referència a la sexualitat i a les relacions d'afecte entre les persones i als seus malestars derivats, qüestions considerades secundàries en la política dissenyada pels homes.

Actualment, parlem del *feminicidi* (l'assassinat de les dones pel fet de ser dones) com un mecanisme estructural de manteniment del poder dels homes, sustentat per les violències simbòliques que el legitimen. La violència simbòlica proporciona les bases per legitimar socialment el feminicidi. El jovent revolucionari té la tasca de fer visibles aquelles violències masclistes considerades naturals, privades o qüestions individuals (llenguatge sexista, bromes sexistes, mitjans de comunicació reproduint estereotips, actituds de predominança dels homes a les assemblees, relacions sexoafectives desiguals, piropos, etc.). Són els anomenats micromasclismes, no perquè siguin menors, sinó per la seva invisibilitat.

A nivell pragmàtic, aquesta onada es caracteritza per la creació de grup d'autoconsciència femenina i l'adquisició –mitjançant la lluita– dels primers drets sexuals i reproductius. La introducció massiva de les dones al mercat laboral formal també

suposa la denuncia de la doble jornada laboral d'aquestes, la manca de temps personal que se'n deriva i les conseqüències nefastes per la salut física i emocional de les dones.

— La Quarta Onada del Feminisme o, com es coneix més popularment, feminisme queer, s'inicia els anys 90. L'autora de referència per aquest període és l'americana Judit Butler. A "El cos en disputa" repensa la teoria sexe-gènere de Simone de Beauvoir. La teoria queer posa en dubte el binomi home-dona, fins ara entès com a quelcom natural i estàtic, i l'entén com a social, posterior al gènere. L'activisme queer entén el cos com un camp de batalla i construeix un pont entre el feminisme i la lluita pels drets de les persones LGBTI. Identifica l'opressió de fenòmens com la pressió estètica o la hipersexualització del cos de les dones com a mecanismes del capitalisme patriarcal per a sotmetre les dones a noves formes de control. D'altra banda, és en aquest període en què, també, com ja havien fet les feministes socialistes, es reivindica la diversitat de les dones. No només per la seva classe social, sinó per la seva raça i cultura. En aquest sentit, els feminismes anomenats perifèrics (des de l'òptica occidental que inevitablement adoptem) com el feminisme negre i el feminisme islàmic denuncien la predominança de la perspectiva blanca i occidental de l'alliberament de les dones. Angela Davis esdevé el referent teòric i activista de la lluita de les dones negres i de classe treballadora. El jovent revolucionari català també ha de qüestionar-se els seus privilegis occidentals i apostar per un socialisme feminista i internacionalista amb tots els pobles oprimits del món.

Com va escriure Maria Mercè Marçal, les dones treballadores catalanes som tres voltes rebels. En aquest sentit, el jovent revolucionari català ha de defensar un feminisme d'arrel socialista que analitzi la qüestió de la dona des d'una òptica materialista i de classe, en defensa de totes les dones i de la seva diversitat i amb l'objectiu de construir una societat feminista on capgirem l'ordre de valors patriarcal establert. Ha de tenir clar, també, que

l'alliberament de la nació catalana és qüestió imprescindible per a l'adquisició de drets per les dones catalanes i pel seu veritable alliberament.

El jovent revolucionari ha de denunciar les tendències liberals d'alguns discursos i apostes autoanomenades feministes. El feminisme és, per si mateix, una línia estratègica revolucionària. Tanmateix, el capitalisme ha estat capaç de fer bandera de la igualtat de gènere per a mantenir el domini de la burgesia. De la mateixa manera, algunes tendències postmodernes del feminisme han adoptat maneres de fer individualistes i identitàries que ens allunyen del nostre horitzó col·lectiu.

Només una societat que reconegui el treball domèstic i de cura com un pilar bàsic de l'economia i els valors socialment atorgats a les dones com l'afectivitat, l'empatia, la tendresa i la solidaritat com a vàlids i compartits per tots els éssers humans serà realment igualitària. Les dones no podran tenir una presència igualitària a l'espai públic si els homes no la tenen a l'espai privat. Per tal que això sigui possible és imprescindible prioritzar la formació del jovent socialista en el feminisme, sovint oblidat. A la vegada, caldrà col·locar-se les "ulleres violeta" en totes les lluites socials i accions polítiques. És a dir, fer transversal la perspectiva feminista en tots els aspectes col·lectius i individuals de la societat i qüestionar-se els rols de gènere interioritzats.

Alliberament LGBTI

A l'apartat anterior hem vist com el patriarcat oprimeix les dones. Ara veurem com oprimeix també les persones LGBTI (lesbianes, gais, bisexuals, transsexuals i intersexuals).

Com hem vist, el patriarcat és el sistema que centralitza el poder i la dominació en mans de l'home heterosexual adult. Ens imposa una divisió de les persones en funció del seu sexe i, segons aquest, se'ns atorgarà unes o altres tasques en la vida social. Però no només això. El patriarcat també imposa una sexualitat correc-

ta i condemna les sexualitats que no tenen finalitats reproductives (perquè no l'hi són útils). Per això condemna l'avortament, reprimeix les persones LGBTI, estigmatitza la masturbació, etc. I per això el moviment LGBTI té un caràcter intrínsecament revolucionari.

El patriarcat funciona a partir de tres eixos: sexe, gènere i opció sexual:

— El **sexe** es refereix a les característiques biològiques, els atributs sexuals. Divideix les persones entre mascles i femelles. El patriarcat imposa que totes les persones s'hagin d'emmarcar en una d'aquestes dues categories. Les persones intersexe (que són aquelles persones que neixen amb uns atributs sexuals que no poden classificar-se ni com a masculins ni com a femenins) posen en qüestió aquest binomi.

— Per **gènere** entenem el conjunt de rols, aspiracions, drets, etc., que s'associen a cada persona en funció del sexe atribuït. Divideix les persones entre homes i dones. El gènere imposa la divisió sexual del treball i possibilita el masclisme, perquè pressuposa que l'home té uns determinats rols innats que el fan superior a les dones. El gènere, doncs, implica desigualtat, privilegis per als homes i violència contra les dones. El moviment trans posa en qüestió la naturalització d'aquests rols de gènere segons els atributs sexuals amb els quals neix cada persona, preconitzant el lliure trànsit de les persones pel gènere.

— Per **opció sexual** entenem, bàsicament, les diferents opcions pel que fa al desig eròtic que sentim les persones cap a les altres, però també pel que fa a les pràctiques sexuals (hi hagi o no desig). El patriarcat imposa, també en aquest cas, un binomi: heterosexual/homosexual. I al mig de les dues categories hi col·loca la bisexualitat. El patriarcat imposa l'heteronormativitat, és a dir, l'heterosexualitat com a norma. Així, condemna la resta d'opcions sexuals a viure al marge de la societat.

Tot això, a més del sexisme i del masclisme, genera el que anomenem LGBTIfòbia, l'odi a les persones LGBTI.

Les opcions no heterosexuales conceben la sexualitat com a no reproductiva, el sexe com a simple plaer. També representen i possibiliten relacions sense estructura pactada, llibertat de relacions i models sexuals fora de la norma. Per això se les intenta estigmatitzar. L'homofòbia (l'odi a les opcions no heterosexuales) s'exerceix a partir de tres factors: desig sexual, pràctica sexual i comportament o rols (els rols de gènere que s'esperen de cada persona en funció del seu sexe). Qualsevol persona que, en algun d'aquests tres factors, no es posicioni a l'extrem "100% heterosexual" (en desig, en pràctica i en comportament esperat) pot patir homofòbia. És a dir, tothom pot patir homofòbia en algun moment de la seva vida.

El moviment d'alliberament LGBTI, especialment aquell més proper a la teoria *queer* i al que avui s'anomena moviment *transfeminista*, qüestiona tots aquests binomis (mascle/femella, home/dona, hetero/homo) i defensa que, en els tres eixos (sexe, gènere i opció sexual), existeixen multitud d'opcions. Per destruir el patriarcat cal destruir els binomis dicotòmics en aquests tres eixos.

L'opressió contra les persones lesbianes, gais i bisexuals es concreta de diferents maneres i en diferents graus depenent del context on es produeix. A grans trets, però, podem afirmar que el patriarcat intenta, en primer terme, fer-les desaparèixer. Ja sigui directament assassinant-les aplicant-los la pena de mort, com encara passa a molts països, o mitjançant la violència LGBTIfòbica dels grups d'extrema dreta, ja sigui aïllant-les, tancant-les a la presó o tractant-les com si estiguessin malaltes (com es va fer al nostre país durant el franquisme).

Quan la lluita del moviment LGBTI provoca un avanç que fa que la primera opció del patriarcat (destruir-les) ja no es pugui dur a la pràctica, la segona opció és assimilar-les (intentant que el capitalisme fagociti la lluita del moviment, imposant estereotips i cedint alguns drets i imposant formes de relació i normes socials del patriarcat per a desposseir-les del caràcter intrínsecament re-

volucionari i fer-les innòcues al sistema) o condemnar-les a viure fora del sistema, sense drets ni llibertats.

Pel que fa a l'opressió contra les persones trans i intersex, passa una cosa semblant. La primera opció del patriarcat és també fer-les desaparèixer, igual com ho fa amb lesbianes, gais i bisexuals (al nostre país cal recordar l'assassinat de Sònia Rescalvo, dona trans, a Barcelona el 6 d'octubre de 1991) i la segona opció és assimilar-les o condemnar-les a l'ostracisme. La patologització de les persones trans (que són diagnosticades de malalties de "disfòria de gènere") i de les persones intersex (amb operacions i hormonacions molt sovint imposades des del moment del naixement) és l'estratègia del sistema patriarcal per no haver de renunciar als binomis mascle/femella i home/dona.

Malgrat que en aquest apartat parlem específicament de l'opressió contra les persones LGBTI, cal dir que, com hem anat dient també, malgrat que el patriarcat afecta de manera específica i especialment les dones i les persones LGBTI, atorgant privilegis als homes i a les persones heterosexuales, podem dir també que, en diferents graus i de diverses maneres, el patriarcat afecta totes les persones (mitjançant la imposició de binomis pel que fa al sexe, al gènere i a l'opció sexual, i tot el que això comporta) i que, per tant, la lluita contra el patriarcat és cosa de tothom. Cal doncs que tot el jovent revolucionari s'impliqui activament en aquesta lluita.

Per acabar, podem dir que els objectius concrets al nostre país, avui, passen per:

— La lluita contra l'LGBTIfòbia institucional i social, perquè els atacs i les agressions continuen dia rere dia, i en tenim nombrosos exemples a tots els Països Catalans i a la resta del món. Els avanços legislatius són instruments importantíssims però, com sempre s'ha assumit, no seran la solució màgica a tots els mals.

— La lluita contra l'assimilació capitalista i la mercantilització de la lluita LGBTI. Cal continuar treballant contra l'anomenat

“euro rosa” i la limitació de l'exercici de les llibertats LGBTI a determinats barris o zones. Tothom ha de poder viure la seva sexoafectivitat a cada racó dels Països Catalans. També hem de continuar reivindicant unes diades (17 de maig, 26 d'abril, 28 de juny, etc.) amb un discurs polític reivindicatiu, combatent els intents de “l'empresariat rosa” d'apropiar-se'n.

— La lluita contra l'encaix de les realitats LGBTI a les normes socials i relacionals del patriarcat. Com hem dit, cedint alguns drets i imposant formes de relació i normes socials, el sistema pretén desposseir el moviment LGBTI del seu caràcter revolucionari i fer-lo innocu al sistema. Això no significa que estiguem en contra dels avanços legals que s'han produït i que s'han de seguir produint, al contrari. Cal que tothom tingui assegurats els mateixos drets. Però cal que siguem conscients que, si limitéssim la nostra lluita només a aquests avanços legals, estariem renunciant a destruir el patriarcat de manera definitiva.

Jove i sexualitat

LA SEXUALITAT

Com descrivim seguidament, la sexualitat no acaba en la biologia dels òrgans sexuals. Per a poder situar i entendre la sexualitat, ja que és difícil de definir, podem dir que forma part de nosaltres des que naixem i que forma part del nostre procés de creixement personal, on interactuen aspectes biològics, culturals i psicològics. La sexualitat és activa al llarg de tota la vida i participa en l'evolució personal, en l'equilibri emocional i en l'estabilitat afectiva, capacitant-nos per rebre i proporcionar plaer, i determinant així les nostres orientacions i conductes sexuals.

CONCEPTE DE FAMÍLIA

Tot i que estan apareixent noves estructures familiars, aquest grup social continua caracteritzat majoritàriament per un matrimoni format per marit, muller i els fills. Els membres de la famí-

lia estan units per llaços legals, drets i obligacions econòmiques, religioses, tot lligat per una xarxa de drets i prohibicions sexuals, a més d'una quantitat variable i diversificada de sentiments psicològics com l'amor, afecte, respecte, por, etc. Les seves funcions són la sexual, l'econòmica, la reproductiva i l'educativa. Per tant, la família patriarcal i monògama forma part de la base de la societat capitalista.

LA REPRODUCCIÓ

Fins fa relativament poc temps aquesta era l'única manera com es tractava la sexualitat. La seva utilitat és la continuïtat de l'espècie i la dimensió biològica de la reproducció és el sexe. Políticament, és impossible tractar aquest tema sense contextualitzar-lo funcionalment dins del sistema capitalista, atès que es tracta d'una de les eines per mantenir la dependència entre els integrants d'una família. Així, la insistència a relacionar i a fer indistriables la reproducció i la maternitat perpetua la divisió sexual treball. Una de les batalles dins de la revolució sexual han estat i són els mètodes anticonceptius, que han donat el dret d'escollir, però aquest pas no ha variat els hàbits que reproduir comporta, ja que la responsabilitat de socialització dels fills i la precarietat laboral continua recaient sobre la dona.

UTILITZACIÓ COMERCIAL DE LA IMATGE SEXUAL

Mitjançant la publicitat, el cinema, internet, etc., s'està utilitzant la sexualitat per a alimentar el consum desenfrenat que caracteritza el capitalisme. Es potencia un ús inadequat de la sexualitat fent-nos partícips d'un cert utilitarisme cec, que per exemple ens fa creure que un desodorant ens farà sexualment irresistibles, i creant una confusió amb el concepte de la sensualitat (que forma part de la nostra sexualitat, però només n'és un component més). La comercialització d'aquests tipus de sexualitat ha donat lloc a un mercat paral·lel en què l'individu esdevé un objecte sexual.

EDUCACIÓ SEXUAL

Es pot afirmar que no es va potenciar una educació sobre la sexualitat a les escoles fins que no aparegué una alarma social provocada per les malalties de transmissió sexual. L'educació sexual es basava en una sèrie de valors i hàbits transmesos de generació en generació, als quals s'aplicaven les modificacions necessàries per poder mantenir la sexualitat dins dels paràmetres socials i culturals de l'època. L'educació sexual ha d'incidir en el desenvolupament de persones socialment conscients, respectuoses i coneixedores del seu cos, fomentant hàbits que ens permetin viure les relacions personals d'una forma més saludable, prevenint riscos i aconseguint decisions crítiques i responsables.

La lluita ecologista

Ha esdevingut un tòpic considerar que el marxisme i el seu projecte de transformació social no ha tingut en compte alguns dels principis de l'ecologisme, com ara la finitud dels recursos naturals, la solidaritat intergeneracional pel que fa a aquests recursos o la crítica al productivisme (aquest terme es refereix a la tendència industrialista de la màxima explotació dels recursos per la maximització dels beneficis econòmics sense tenir en compte que aquesta pràctica d'explotació no respecta els processos i límits de la natura).

Les experiències socialistes europees van contribuir a refermar aquest tòpic, tenint en compte el context històric concret —la reconstrucció després de la Segona Guerra Mundial, el conflicte de la Guerra Freda, etc.—, ja que si bé no es pot dir que fossin societats productivistes al nivell a què han arribat els països del centre capitalista, sí que és veritat que a la pràctica hi havia una despreocupació per a la qüestió de la finitud dels recursos naturals o la solidaritat intergeneracional en relació amb aquests recursos. Dit això, cal dir que els fundadors del marxisme i alguns dels seus continuadors de finals del segle XIX i començament del XX, sí que van mostrar ben aviat interès pels problemes ecològics. De fet, Marx ja va denunciar l'espoliació de la natura abans que nasqués qualsevol consciència ecològica moderna i Engels va teoritzar al respecte al seu assaig *Dialèctica de la natura*. Especialment relle-

vants són les aportacions del socialisme descentralitzat o llibertari de la mà de Reclús. Ja al segle XXI, es fa públic el manifest eco-socialista, impulsat per Michael Lowy, que intersecciona la reivindicació social amb la reivindicació ecologista. Altres aportacions destacades són les recollides a l'ecologia social, formulada i socialitzada per Murray Bookchin i aplicada parcialment a Rojava en el marc del confederalisme democràtic kurd.

Als Països Catalans hi ha hagut importants aportacions a l'ecologisme: recordem el llibre de Salvador Balcells *Visca la terra*, manual de l'ecologista català, o les reflexions de Santi Vilanova a *Econacionalisme*, o tot el treball d'investigació dut a terme per Martínez Alier. Tammateix, les principals aportacions són de les plataformes socials en defensa del territori i la natura que han desplegat dècades d'activisme en contra de la destrucció ambiental.

És imprescindible recordar també el qüestionament de la societat industrialista i capitalista que s'ha fet des de l'ecofeminisme (Rachel Carson, Petra Kelly, Berta Cáceres, etc.) , una lluita més vigent que mai i que cal reivindicar.

Capitalisme i destrucció de la terra

Un dels elements clau que permeten explicar la impressionant expansió del sistema capitalista és la depredació dels recursos naturals des de començaments de la revolució industrial. L'ús massiu de combustibles fòssils va fer viable el creixement exponencial propi d'aquest sistema i, durant aquest període, la població mundial ha pogut sextuplicar-se. Per primera vegada a la història, la població urbana supera la rural. L'evolució de la població durant aquest període ens pot ajudar a fer una idea de la necessitat i la quantitat de recursos materials que necessita el model d'expansió capitalista.

La lògica del sistema capitalista d'obtenir el màxim benefici econòmic en el mínim temps possible impera per sobre dels equilibris ecològics. Aquesta lògica espoliadora del capitalisme

fa que sigui sensat dubtar de la possibilitat futura d'aquest sistema tal com el coneixem avui en dia, ja que no existeixen els recursos necessaris per assegurar el creixement que el capitalisme necessita per a sobreviure. Per exemple, per a fer front a les necessitats de petroli, el 2030 es requerirà posar al mercat una oferta similar a la de sis noves Aràbies Saudites, un fet materialment impossible.

La dinàmica del capitalisme i l'ús intensiu de recursos fòssils està provocant un canvi climàtic originat per un escalfament global. Aquest escalfament global representa un dels perills històrics més grans per a garantir la vida futura al planeta tal com la coneixem. Tanmateix, el col·lapse energètic conegut com a Peak oil (el pic màxim de producció de petroli i posterior declivi) pot originar desajustos econòmics, ecològics i socials d'una dimensió desconeguda fins ara, tal com denuncia el físic Antonio Turiel. Però l'actual fase de desenvolupament del capitalisme està generant d'altres problemàtiques locals i globals: proliferació dels residus, contaminació d'aigües marines i continentals, destrucció de sòls, desertificació, extinció massiva d'espècies, destrucció d'ecosistemes, esgotament de recursos pesquers, etc. Cal introduir els canvis estructurals necessaris en l'economia i la societat per a revertir aquesta situació.

Cal tenir present que el model o estil de vida que el capitalisme marca com a exitós és impossible de ser generalitzat per a tota la població del planeta, ja que no existeixen els recursos naturals suficients per a fer-ho. Per exemple, si volguéssim portar a terme de manera global l'estil de vida nord-americà necessitaríem els recursos de més de cinc planetes com la Terra, però aconseguiríem un nivell de desenvolupament humà molt elevat. Al mateix temps, podríem viure com viuen els habitants de Burundi i, en aquest cas, no necessitaríem més de la meitat dels recursos d'un planeta com la Terra, però el nivell de desenvolupament humà seria molt baix. Aquestes són dades de Mathis Wackernagel i el seu equip d'investigadors del Global Footprint Network de Califòrnia.

Només existeix un país dels 93 estudiats durant els darrers 30 anys que si generalitzéssim la seva forma de vida a nivell planetari, aconseguiríem un nivell de desenvolupament humà alt sense espoliar els recursos que conté el nostre planeta. Aquest país és Cuba.

Una mirada al decreixentisme

El sistema capitalista ens presenta el creixement econòmic com una “benedicció” i ens fa creure que allà on hi ha creixement també hi ha cohesió social, serveis públics de qualitat i nivells alts de consum. Ens fa creure que on hi ha creixement econòmic no existeix la pobresa ni la desigualtat. Res més lluny de la realitat.

Cal que desemmascarem tot un seguit de mentides que el capitalisme ha anat confeccionant sobre el creixement econòmic. El creixement econòmic no comporta, necessàriament, cohesió social ni creació de llocs de treball. Si realment fos així, en les èpoques d'expansió del capitalisme no existiria cap tipus de problemàtica social i els nivells d'atur es reduirien al mínim. La història recent ens demostra que, durant l'època d'expansió que va tenir lloc entre el 1995 i el 2007, el nivell de cohesió social no va millorar i, a més, es va consolidar un atur estructural. El creixement econòmic no respecta el medi ambient i sovint, les seves agressions són irreversibles alhora que comporta l'esgotament de recursos bàsics. Per tal de garantir un creixement constant, s'espolia de manera sistemàtica la riquesa dels països del sud; és el que es coneix com a extractivisme: el saqueig de matèries primeres i recursos (petroli, gas, urani, coltan, cautxú, fusta, coure, liti, etc.) per a fer funcionar el sistema internacional de mercat a ple rendiment. Finalment, el creixement econòmic crea la il·lusió d'una manera de viure en la qual més consum comporta més felicitat, situació que es coneix com a “model de vida esclau”.

El creixement econòmic es basa en tres pilars fonamentals: el primer és la publicitat, capaç de crear la necessitat de comprar

coses que en realitat no necessitem. El segon és el crèdit, l'objectiu del qual és assegurar que els ciutadans puguem comprar aquestes coses que no necessitem. I la tercera és la caducitat de les coses comprades per tal de que no durin massa i, d'aquesta manera, se'n comprin de noves. És el que es coneix com a obsolescència programada, una de les fórmules que ha implantat el capitalisme neoliberal per a fomentar el consumisme, base de l'economia capitalista.

A més, el creixement econòmic i la despesa no suposa, necessàriament, una millora dels serveis bàsics. Un exemple força representatiu és la despesa en sanitat a Cuba i a Estats Units. Per cada dòlar gastat per habitant a Cuba, se'n gasten 20 als Estats Units. En canvi, la mortalitat i la natalitat dels dos països és més o menys similar. Per tant, amb menys despesa, la sanitat cubana obté més resultats que la nord-americana, és més eficient. En aquesta mateixa línia, Estats Units té una renda per càpita quatre vegades superior a la que tenia el 1945 i, alhora, cada vegada més nord-americans admeten ser menys feliços. De tota manera, cal tenir present que, en els primers estadis de desenvolupament de les persones, els diners sí que poden suposar un augment de la felicitat pel simple fet de cobrir les necessitats més bàsiques. Tanmateix, és evident que la ideologia del creixement econòmic genera desigualtats, i en l'actual fase de desenvolupament del capitalisme, aquestes desigualtats esdevenen estructurals.

El concepte bàsic que planteja el *decreixement* és que no té sentit créixer il·limitadament si els recursos naturals són limitats. Els exemples clars que demostren que no s'està encarant l'arrel del problema són el Protocol de Kyoto o l'Acord de París, els quals només fan endarrerir una mica el problema però no tracten ni afavoreixen el decreixement. Cal tenir en compte que les principals institucions econòmiques mundials, com el Fons Monetari Internacional, Banc Mundial, Reserva Federal dels EUA, Banc Central Europeu, etc., s'oposen radicalment a la idea de decreixement. Les línies ideològiques i polítiques d'aquestes institucions

es basen principalment en estimular el creixement econòmic per mitjà dels acords comercials internacionals i l'ampliació de mercats. Una reivindicació, la del creixement econòmic indefinit, que també abracen els principals sindicats i la gran majoria de formacions polítiques, tant les neoliberals com les socialdemòcrates.

Aquí caldria matisar, però, que no podem situar al mateix nivell els enfocaments que puguin adoptar els països del centre i de la perifèria del sistema internacional. La política del decreixement pot acabar essent una mesura viable per al conjunt de nacions del planeta, però es planteja sobretot com una exigència per a les del centre del capitalisme, donat que són aquestes societats les que s'han beneficiat, durant dècades, d'un creixement exorbitant, fonamentat en l'espoliació sistemàtica dels recursos naturals de la perifèria, tot generant una forma de vida fictícia; és a dir, un benestar insostenible pel fet que no pot ser estès al conjunt de la humanitat, ni tampoc pot ser adoptat amb justícia per només una petita part de la humanitat, amb el consentiment lliure de la resta, si no és per mitjà de la guerra i d'altres formes de domini imperialista.

En canvi, els països de la perifèria del sistema internacional, fonamentalment les excolònies actualment sotmeses al domini o en lluita contra les potències imperialistes —ja siguin estats socialistes, nacional-populars o governades per titelles de l'imperialisme ianquieuropeu—, la perspectiva decreixentista se situaria en un horitzó més aviat estratègic, atès que el seu objectiu a curt i mitjà termini ha de ser, justament, la reapropiació dels recursos nacionals i el desenvolupament de les forces productives; és a dir, el desenvolupament econòmic necessari per tal de garantir les necessitats materials del conjunt de la població. Això, evidentment, implica un impacte ecològic a curt termini però que hauria de ser correlatiu a un reajustament del mode de vida occidental —que per exemple proposa el decreixementisme— i a una limitació estratègica del propi desenvolupament, com és el cas de la República Popular de la Xina, amb l'horitzó de l'anomenat

socialisme amb característiques xineses formulat pel President Xi Jinping, en què s'adopta l'ecologisme com un fonament més de la lluita socialista, després de dècades d'intens (i necessari) desenvolupament econòmic, amb l'inevitable impacte ambiental que aquest ha suposat.

Un altre factor clau és la petjada ecològica. Alguns estudis afirmen que avui en dia ja estem consumint recursos naturals que, efectivament, no podran utilitzar les generacions futures. Per exemple, els Països Catalans gasten 3'5 vegades el que poden, i ho fan sacrificant el benestar i equilibri de les generacions futures i les nacions, pobles i territoris del sud.

Però quan parlem de decreixement econòmic no estem parlant de reduir la producció ni el consum a zero sinó, per exemple, als nivells de l'any 1980. Amb això en tindriem prou per a assegurar el consum i la producció a un ritme que el planeta podria suportar. Però no ens podem limitar a reduir el consum i la producció, caldria també una introducció de nous principis i valors. Caldria recuperar la vida social, relocalitzar determinades activitats econòmiques, defensar l'oci creatiu, repartir el treball equitativament i reduir la jornada laboral, canviar el model de transport i apostar fort pel transport públic col·lectiu i l'ús de la bicicleta com a mitjà de transport, recuperar la vida local i la pagesia arrelada al territori que garanteix la sobirania alimentària. Caldria també estendre la consciència d'una austeritat ben entesa que posi la vida al centre, que respecti els ecosistemes i garanteixi una vida digna per a tothom. O passar de la cultura del reciclatge a la del residu zero.

PART B

Guia pràctica del jovent independentista

L'assemblea: guia de funcionament

La Forja i l'assemblearisme

Des de La Forja tenim la voluntat d'afavorir la màxima participació de les persones que s'integren a la nostra pràctica, per mitjà de l'organització en assemblea. La Forja és, doncs, una organització assembleària. Per aquesta raó considerem important aclarir alguns aspectes referents a les formes d'organització.

L'assemblearisme no és l'invent d'un determinat moviment polític contemporani. L'assemblea és el producte de la història social de la humanitat, del fet que els humans tenim la capacitat de prendre decisions de manera concertada per tal d'aplicar-les col·lectivament.

Què és una assemblea: participació i assemblearisme

L'assemblearisme consisteix en la discussió directa en peu d'igualtat entre un grup persones per tal de prendre decisions al voltant d'algun tema amb l'objectiu que puguin ser assumides col·lectivament. No obstant, la nostra convicció sobre la importància del debat democràtic no ens ha de portar a idealitzar l'assemblea. L'experiència ens demostra que, si no es respecten els seus princi-

pis, pot ser perfectament un espai on sorgeixin relacions de poder clares i on es creïn formes d'actuació que tenen ben poc a veure amb la comunicació directa i individual, com la imposició per persuasió, la delegació de funcions, etc.

Això no ha de ser necessàriament negatiu: pocs són els moviments radicalment democràtics i assemblearis que s'han atrevit a negar l'important paper del "lideratge racional" (oposat al lideratge aconseguït mitjançant la dominació i el poder exercit sobre altres) en les comunitats.

La persuasió, per la seva banda, és una forma d'actuar que va dirigida a convèncer els altres d'una manera molt més directa i personal, que moltes vegades evita les demostracions de força i capacitat, així com les exhibicions discursives a les assemblees. Pel que fa a la delegació o la representació cal dir que, si bé pot ser poc saludable per al funcionament assembleari, a vegades és l'única forma d'actuar de manera concertada en grups molt grans i, si està sotmesa a un control directe per part dels representats, i aquests tenen el poder i la capacitat de revocar el seu delegat, pot resultar un instrument molt beneficiós per al nostre funcionament.

Potser la perversió més greu de l'assemblearisme és que es tracta d'un àmbit que pot ser fàcilment manipulable per un grup organitzat que entengui la incidència a l'assemblea com un simple mitjà per imposar les seves idees i iniciatives, per tal de garantir, amb la introducció a la reunió de les persones favorables en cada cas, les majories en les diferents votacions.

Però pel que pertoca a la nostra forma d'organització actual, hem de tenir ben present que cal vetllar per ajustar al màxim el funcionament de la nostra assemblea al model que la majoria tenim en el cap, ja que és un concepte senzill, que totes i tots entenem quasi per intuïció. La conclusió de tot plegat és que cal posar en un primer lloc la idea de la participació i això tant al si de l'organització, com en la relació amb les persones i les plataformes compromeses en lluita popular. Una organització "per la Unitat Popular" com la nostra s'ha de destacar per la promoció de la par-

ticipació màxima de tots els seus membres i també per una relació dialèctica amb el poble: saber escoltar, saber recollir els interessos i les idees de tothom per tal de recórrer amb la màxima participació el camí cap als nostres objectius d'independència dels Països Catalans, socialisme, feminisme i ecologisme. Només si sabem dinamitzar la participació de tothom, ho aconseguirem.

La perspectiva feminista a l'assemblea

Incloure la perspectiva feminista en les nostres pràctiques militants és imprescindible per assolir una real transversalitat feminista. Per fer-ho és necessari l'establiment d'una sèrie d'accions que facilitin la participació femenina a l'assemblea i l'abolició de dinàmiques masclistes que perpetuen el sistema de dominació. Reconèixer i identificar quines pràctiques reproduïxen mecanismes de control, domini i abús de poder patriarcal és crucial per poder treballar-les i/ o posar-hi una solució col·lectiva. La detecció de pràctiques invisibilitzades que perpetuen discriminacions també resulta imprescindible a l'hora de començar a desenvolupar pràctiques feministes per trencar amb el patriarcat dins les assemblees.

Les estructures de presa de decisions en l'organització, els procediments de funcionament en l'assemblea i les creences hegemòniques en aquestes, es veuen reflectides en el resultat de la feina. És possible que en l'organització es reproduïxin desigualtats de gènere, tant en la distribució de tasques com en les intervencions –per posar dos exemples molt clars– que evidencien els rols de poder. Això no vol dir que l'assemblea adopti una estructura jeràrquica i els homes tinguin més poder que les dones, sinó que els valors i el món tradicionalment masculí (l'heroïcitat, l'ocupació de l'espai públic, etc.) estableixen el patró o la manera de fer i relacionar-se en una organització. Les dones continuen invisibilitzades tant pel que fa a la història com al paper que s'ocupa en els projectes socials i polítics d'actualitat. Així es comú

que les dones ocupin espais secundaris i assumeixin tasques amb menys reconeixement, tot i que imprescindibles.

Així doncs, per promoure dinàmiques equitatives en la presa de decisions i participació cal que a la nostra organització tinguem clars i portem a la pràctica el que es descriu en els següents punts:

1. Potenciar referents femenins

Fomentant una presència equilibrada en els espais de presa de decisió i en la comunicació. Les dones han d'assumir el rol de representació; en entrevistes, actes públics i/o imatge referent de l'assemblea. Per altra banda, hem de superar el biaix masculí de la història i utilitzar referències històriques i teòriques femenines més enllà dels àmbits de coneixement generalment associats a les dones.

2. Seguir dinàmiques inclusives i participatives

Com es comentava més amunt, els rols de poder estan marcats per les estructures de gènere. Per això cal que vetllem perquè a la nostra assemblea s'evitin intervencions "míting" alligona-dores o molt extenses, tons agressius i la repetició continuada d'arguments. En canvi, haurem d'intentar promoure la màxima participació als debats (això es pot facilitar si s'envia amb prou antelació la documentació necessària per preparar-los) i prioritzar les intervencions d'aquells que encara no han parlat. El mitjà per arribar a acords serà sempre, en la mesura del possible, el consens.

3. Som més que militants

La militància com a mode de vida ens ha de permetre desenvolupar altres projectes personals, socials, laborals i afectius. Cal que les reunions no s'eternitzin: organitzar-nos, calendaritzar els actes, sortides, etc., tot i que sempre hi ha d'haver espai per a la improvisació, ens permetrà ser més eficaços i visualitzar amb més claredat com pretenem assolir els nostres objectius. Al mateix temps farà més senzill compatibilitzar la

vida i responsabilitats militants amb les personals. A més, cal tenir en compte la part efectiva de la militància, i ser capaços de gestionar frustracions que aquesta pugui generar, fer avaluacions del funcionament i de l'assoliment dels objectius pot ser una bona manera d'atendre aquesta vessant.

4. Tallar d'arrel la violència i l'assetjament

Com a feministes, hem d'establir protocols d'actuació davant les actituds i agressions masclistes i dissenyar mecanismes de prevenció que ens permetin assenyalar, treballar, abordar i gestionar aquestes problemàtiques. Així doncs, és important que la nostra assemblea disposi de plans d'actuació per quan es detectin agressions masclistes i LTGBIfòbiques i que s'apliqui a tots els espais on tenim incidència i treballem —assemblea, casals, actes, concerts, festes, relacions personals, etc.

5. Desnaturalitzar els micromasclismes

En el sí de l'assemblea i de l'organització també es reproduïxen els tics més normalitzats del patriarcat. Com a militants, tenim la responsabilitat de formar-nos per tal de visibilitzar i assenyalar aquelles pràctiques masclistes que estan més interioritzades i que són més difícils d'identificar, però que són les més comunes. Per exemple, evitar que totes les tasques de cures o neteja recaiguin en les dones de l'organització, que es tallin les intervencions de les dones o es tingui menys en compte les seves aportacions o que el suport emocional sempre recaigui en elles, són actituds que hem de desnaturalitzar i no podem permetre.

criteris de bon funcionament de l'assemblea

Perquè l'assemblea sigui eficaç cal, doncs, que estigui ben organitzada; en aquest sentit, comentarem quins són els objectius fonamentals d'una assemblea segons el tipus de reunió possible; tractarem de la mesa i la moderació de les reunions i dels acords que s'hi prenen. També exposarem la distribució de responsabili-

tats al seu si; i acabarem comentant aspectes generals del “factor humà”, un element important de qualsevol reunió.

OBJECTIUS DE L'ASSEMBLEA, ORDRE DEL DIA I CONVOCATÒRIA

Abans de convocar una reunió s'ha de tenir clar quins temes es tractaran i quins objectius es volen aconseguir. Això depèn del tipus d'objectiu de la reunió en cada cas: pot ser la informació, el debat d'idees i propostes, la discussió sobre una qüestió concreta, una qüestió d'organització interna, etc. També cal tenir una idea clara del nombre d'assistents previsible per tal de trobar el local adient, etc.

Un cop determinat el contingut de la reunió, cal establir la proposta d'ordre del dia. Aquesta proposta ha de ser anunciada als assistents en el moment de la convocatòria, sempre amb més d'una setmana d'antelació i acompanyant la proposta d'ordre del dia de la data, l'hora i el lloc de la reunió. L'ordre del dia ha d'incloure també el temps previst de durada (de cada punt i globalment) i, per tant, l'hora de finalització.

Dins de la mateixa convocatòria és important adjuntar-hi la documentació necessària per a la discussió dels diferents punts de la reunió.

FUNCIONAMENT DE LES REUNIONS: MESA, MODERACIÓ I ACORDS

Per al bon funcionament de la reunió cal escollir una mesa amb les funcions mínimes de moderador i coordinador d'actes. El càrrec de moderador correspon a la persona que dóna les paraules i el de coordinador d'actes, a la persona encarregada de prendre l'acta de la reunió.

A més de preocupar-se dels aspectes tècnics, els membres de la mesa han d'actuar de tal manera que es generi un clima distès, respectuós i ordenat a la reunió.

La reunió s'ha de començar i acabar puntualment, segons les previsions en la mesura del possible. Cal tenir clar que l'hora d'acabar és tan important com l'hora de començar perquè la re-

gulació del temps és imprescindible per a garantir una assistència renovada a les reunions.

Si es tracta de reunions regulars és recomanable que l'acta de la reunió anterior se sotmeti a aprovació en primer lloc, a l'inici de la reunió un cop ja nomenada la mesa, per així recordar tot allò tractat a la reunió anterior. Tot seguit, la mesa exposarà clarament l'objectiu de la reunió i enunciarà l'ordre del dia proposat, donant l'opció per a introduir modificacions, especialment si han estat demanades amb anterioritat.

La tasca de moderació que correspon al càrrec de moderador i, al capdavant al conjunt de la mesa, haurà de vetllar per a portar a terme els següents aspectes de dinamització de la reunió: mirar de coordinar els diferents punts de vista de les persones assistents, promoure la participació de totes les persones assistents, controlar l'extensió de les intervencions, mantenir l'ordre del dia i l'horari previst, etc. Tot sovint cal estimular els assistents a concretar i a proposar acords que puguin donar via als diferents temes tractats. És molt important, doncs, que la moderació sigui equitativa en les diferents intervencions.

També cal establir resums i acords al final de cadascun dels punts tractats, així com recordar quins han estat els acords de cada punt i els acords de caire general, si és que n'hi ha. És possible que en alguns temes sigui difícil arribar a un acord que satisfaci a tothom, de manera que en el moment de prendre decisions abans d'arribar a l'acord per votació s'ha d'intentar que les decisions finals siguin preses per consens.

A més d'ajudar a arribar a acords cal també demanar la col·laboració i el repartiment de responsabilitats, tot planificant les tasques previsibles per a l'execució de les responsabilitats.

Finalment, és recomanable, en acabar la reunió, fixar la data i lloc per a la següent reunió.

Totes les persones assistents han de desenvolupar, en el decurs de la reunió, unes relacions interpersonals de cordialitat i cooperació basades en el màxim respecte a tothom i en la confiança mútua.

SOBRE L'ACTA

L'acta d'una reunió té un paper molt important per tal de donar continuïtat als debats i a la tasca a través de les diferents reunions d'un col·lectiu. Permet, a més, ajudar a fer complir els compromisos, ja que els acords hi han de quedar enregistrats, de manera que es puguin conèixer o recordar els temes tractats i que cal tractar.

A l'acta s'hi ha de fer constar les decisions i compromisos que es van assolint, i també s'hi ha d'incloure l'ordre del dia, els assistents i, si es considera convenient, els procediments i incidències que han tingut lloc durant l'assemblea.

És important que a l'acta no aparegui informació que pugui comprometre a la militància en el futur, així com accions que es decideixin dur a terme en assemblea que puguin veure's subjecte a repressió. A més, cal tenir en compte la poca seguretat que suposa enviar l'acta per correu electrònic, per la facilitat que suposa accedir-hi; per tant, cal ser curós a l'hora d'escollir la informació que apareixerà (per exemple noms complets o llocs) a l'acta per evitar, d'aquesta manera, causes repressives.

COORDINADOR/A I RESPONSABILITATS CONCRETES

Al si de qualsevol organització i també, per tant, en una assemblea, ha d'existir una distribució de responsabilitats, entre les quals, les de caràcter general i permanent, que corresponen a un coordinador; i també les responsabilitats específiques per a àrees concretes. Una de les feines del secretariat és la preparació de l'ordre del dia de les assemblees. Cal fer-ho sempre en funció de l'acta de l'assemblea anterior. Cal repassar bé totes les dades que s'hagin decidit a l'assemblea sobre actes, accions... i fer, en acabat, un seguiment de la militància perquè es compleixin. A part del coordinador cal que l'organització es doti de diferents responsabilitats concretes que poden ser assumides per una persona o per un equip:

Responsable d'economia (que s'encarrega de gestionar els ingressos com les despeses econòmiques de les activitats que ha de fer l'assemblea, sempre sota el control del conjunt de l'organització), responsable de relacions (amb altres organitzacions i plataformes), responsable d'expansió (que dinamitza i regula els contactes amb nova militància), responsable d'organització (que convoca les reunions locals i està al corrent de les altes i les baixes de militància), responsable d'agitació, responsable de comunicació, responsable de formació, responsable de material, responsable antirepressiu...

Segons l'esquema organitzatiu que s'hagi creat, algunes responsabilitats poden estar integrades en el secretariat o concentrades en un mateix equip (per exemple: agitació i comunicació, etc.).

EL FACTOR HUMÀ

En alguns passatges precedents ja hem abordat la importància del clima que cal mantenir en el decurs de les reunions i al si de les organitzacions. Anant més al detall, els rols positius que podem i hem d'esperar i exigir a tots els militants i totes les militants són:

- Capacitat de cedir en les pròpies posicions, de buscar l'acord, i de no considerar l'assemblea com un àmbit de batalla.
- Participació en l'establiment, manteniment i compliment de les normes del grup.
- Voluntat de facilitar la comunicació i la participació (convidar a parlar a qui ho fa poc i escoltar amb atenció i respecte encara que no s'hi estigui d'acord).
- Interès per rebre obertament i estimular les aportacions dels altres.
- Capacitat i valor per fer de mitjancers i mitjanceres en els conflictes entre tercers.
- Fer intents insistents per dinamitzar el debat amb nous procediments (proposant-los) o idees d'acords i punts de consens.
- Fer esforços per millorar la informació disponible.

— Fer esforços per ordenar i sintetitzar idees: prenent nota, enunciant-les, resumint-les. Per a una bona organització interna i per a una millor eficàcia, cal que dins l'assemblea s'assumeixin diverses responsabilitats. Tenint present sempre que ningú no en té l'exclusivitat, ans el contrari, que és recomanable que cada X temps (un any o vuit mesos, per exemple) es vagin tornant els responsables de cada àrea o responsabilitat.

Cal tenir en compte diferents tendències en les dinàmiques de grups, com els sentiments grupals (sentiments de grup d'un conjunt de militants concrets). Els sentiments grupals espontanis poden contribuir a desenvolupar grups aïllats de la resta de militants. Sense que calgui fer esforços per a evitar-los és important saber que cal distingir, en la mesura del possible, entre la vida de l'organització i la vida personal, en el sentit que no cal exigir una amistat profunda amb tots els membres del grup per a poder mantenir una cordialitat, un respecte i una confiança que són necessaris per al bon funcionament. Ara bé, les dinàmiques discriminatòries no es poden permetre. Per funcionar millor com a assemblea és necessari vetllar pel respecte i la confiança mútua entre tots els militants, d'aquesta manera es generarà un entorn de treball molt més amè.

El sentiment grupal és més greu quan afecta el conjunt de l'organització (o d'una assemblea local de l'organització). Practicar un estil de treball com si fos una "colleta" d'amics pel fet de barrejar la vida personal amb la de l'organització pot acabar generant una imatge de grup tancat en el qual la gent que s'hi vulgui incorporar percebrà que ingressar a l'assemblea vol dir fer-se amic o amiga prèviament de la colla preexistent. Això és el que s'anomena "funcionament de secta" o "sectarisme" un estil de funcionament que cal evitar.

Aquest sectarisme és negatiu perquè si es practica d'una manera regular i insistent pot contribuir a aïllar l'assemblea d'altres col·lectius o de la societat, a excloure les i els nostres militants d'àrees de possible influència, a dificultar el relleu generacional o

dificultar l'entrada d'un nombre més gran de militants, a la manca d'autocrítica i l'autocomplaença col·lectiva o a menysprear d'altres formes d'actuació o organització i d'altres actors polítics que podrien ser els nostres aliats (a curt o llarg termini), però que són allunyats de nosaltres per l'actitud col·lectiva sectària.

En definitiva, cal tenir present que, en qualsevol assemblea que funcioni de manera continuada apareixeran inevitablement conflictes. Per combatre-ho i assolir dinàmiques de treball positives cal dur a terme activitats —o dedicar estones— on es vetlli per la cohesió i les cures del grup. Prèviament cal ser conscients que es poden generar esquemes de dominació i control, per això és vital identificar rols de poder, conflictes personals, relacions privilegiades entre dues o més persones, emparellaments... I treballar-los per corregir aquells que generen tensions al grup. La violència simbòlica és un procediment prou usual que practica alguna persona amb una certa autoritat (personal o dins l'organització) la qual imposa les idees mitjançant la coacció moral, utilitzant un llenguatge pel qual s'investeix ell mateix de més autoritat (per mitjà de l'ús i abús de expressions com “nosaltres proposem ...”, “tots estem convençuts que ...) o lleva autoritat i respecte envers alguna persona o grup en concret (mitjançant expressions com “les nenes ...”, “les noietaes ...”, “els més jovenets”, “els nous ...”). Estar molt atents davant qualsevol intent de manipulació de l'assemblea a causa d'ambicions personals o ànsies de protagonisme, és feina de tots els militants.

Per aquests motius cal crear un clima sa per realitzar feina de manera participativa i inclusiva per part de tots els membres, així marcar com a objectius la cohesió i cura del grup, que són factors que faran progressar una assemblea.

Focalitzar com a principal meta per la bona praxis assembleària les cures, les quals, són (haurien de ser) imprescindibles dins la vida militant, principalment pel fet que la militància pot arribar a ser gran part del nostre dia a dia, per tant, part de la nostre vida coma persones individuals. Conseqüentment, cal cuidar-se

entre militants per no desenvolupar conductes negatives, que van en detriment a l'assemblea, i que dificulten la realització de feina.

Finalment, amb la bona pràctica, l'entrada de militants serà favorable al veure actituds i dinàmiques que no l'exclouen de les assemblees i que transmeten confiança i companyonia.

Com hem de donar a conèixer les nostres idees

L'objectiu de la nostra activitat és avançar cap als nostres objectius i, per a aconseguir-ho amb la màxima eficàcia, cal treballar per a fer les coses de la millor manera possible. Per això és important analitzar, ni que sigui breument, alguns aspectes de la nostra activitat. Sempre caldrà preparar bé cada activitat i portar-ne a terme la difusió prèvia i posterior a l'activitat en qüestió, amb el convenciment que la difusió de qualsevol activitat en multiplica extremament la incidència social.

— **Els actes.** Anomenem actes les activitats públiques basades en l'exposició, per una o diverses persones, de missatges socials i polítics. La difusió mitjançant les xarxes socials. La importància de fer un cartell de l'acte amb la informació bàsica i clara. Els actes com a mitjà per formar a la militància del col·lectiu i, per tant, la importància de l'assistència dels militants. En són exemples les conferències, col·loquis, parlaments a la via pública, etc.

Hi ha actes de caire cultural (com obres de teatre, concerts, etc.) que també poden tenir una funció política. Cal treballar els aspectes polítics (missatges dels actors o cantants, parades de propaganda, repartiment de propaganda, etc.) també amb la màxima atenció perquè acostumen a ser activitats on hi ha persones que no són militants habituals i és així possible estendre l'àrea d'influència.

— **Les accions reivindicatives.** Anomenem accions les activitats que grups de militants porten a terme en senyal de reivindicació (o de protesta). Cal una planificació prèvia suficient de l'acció, preveient l'abast que ha de tenir, les persones que hi intervenen les mesures de prudència i protecció davant qualsevol possible repressió, etc. i la informació posterior. En serien exemples activitats com tallar carrers o carreteres, ocupar edificis o llocs concrets, etc.

— **Les pintades, murals, encartellades.** Són formes d'acció concretes que demanen l'ús de diferents material. Els murals i pintades són una bona eina per a donar a conèixer les nostres idees de manera «permanent» als carrers. Per a garantir-ne l'èxit cal haver-se proveït del material necessari de manera prèvia, saber les persones que hi han d'intervenir en l'execució i la protecció de l'acció. És important de fer un esbós previ dels murals i pintades a fer. I preveure'n la difusió fent córrer per la xarxa i entre la militància i els simpatitzats diferents fotografies de la realització gràfica.

— **Les mobilitzacions.** Anomenem mobilitzacions les activitats on participen quantitats importants de persones més enllà de la militància estricta. Poden ser manifestacions, concentracions, etc. Totes són accions que tenen la funció de mostrar la força i la voluntat compartida per molta gent, al voltant d'alguna reivindicació concreta. En el cas de mobilitzacions d'abast local és important de fer les convocatòries conjuntament amb altres col·lectius locals per tal de garantir-ne l'èxit. Normalment n'hi ha prou amb notificar la manifestació o concentració a l'autoritat (habitualment l'autoritat municipal).

Cal vetllar molt especialment per la pancarta de capçalera de la mobilització perquè el contingut marcarà el sentit global de l'acte. Si es tracta d'una mobilització unitària (amb la participació de diferents organitzacions) caldrà que les persones que van a les reunions unitàries tinguin les idees clares i un mandat concret sobre quins són els límits de la negociació per a establir els acords principals (pancarta de capçalera, eslògans conjunts, full

explicatiu etc.). Pel que fa als aspectes formals i de disseny, és important que els criteris responguin a una línia comunicativa ben elaborada per tal d'assolir la màxima influència. També és molt important tenir ben pensades diferents consignes per cridar amb el megàfon.

Tan important com convocar la mobilització és procedir a la desconvocatòria o dissolució de la mobilització en el moment oportú per tal d'assumir les accions relacionades amb la mobilització fins aquell moment. L'existència de diferents activitats posteriors d'alguns grups de manifestants restarà aleshores fora de la responsabilitat de la convocatòria oficial.

La difusió de les nostres idees i el fet d'emprendre accions per a fer visible el nostre pensament o la nostra protesta, és sabut que pot comportar diferents formes de repressió perquè el sistema de dominació, malgrat que es digui democràtic i cedeixi algunes àrees a la llibertat d'expressió, té com a funció principal el seu manteniment i recorre a diferents formes de repressió per a conservar el seu poder. Per tal de tenir un coneixement més precís dels límits repressius de la nostra acció i de les possibles arbitrarietats que es puguin cometre contra la nostra acció remetem a l'apartat d'aquest llibret sobre la repressió on s'expliquen les diferents eventualitats repressives les maneres de combatre-les.

Importància de la comunicació

Els diferents aspectes de la comunicació demanen un tractament adequat per tal d'aconseguir la màxima incidència. Anomenem comunicació tots els actes per mitjà dels quals s'emeten missatges: notes de premsa, conferències de premsa i manifestos. I en un sentit més ampli podem considerar comunicació els fulls de propaganda, els lemes de les pancartes i d'una manera general tot allò que fa referència a la imatge de l'organització.

Hi ha dues responsabilitats concretes que incideixen en l'àrea de comunicació d'una organització: el o la portaveu i la persona responsable de comunicació. Són dues funcions diferents que demanen habilitats diferenciades. El o la portaveu ha de saber presentar-se en públic i tenir una presència i una actitud agradables, facilitar amablement les dades que demani la premsa, etc. I la persona responsable de comunicació ha de ser coneixedora dels aspectes de llenguatge i d'imatge que cal promoure en les diferents activitats de projecció exterior. Una mateixa persona pot acumular totes aquestes habilitats però no és estrictament necessari. L'important és comptar amb un bon equip de comunicació que pugui cobrir aquest conjunt de funcions. Els tractes amb la premsa són molt importants i poder tenir una bona recepció per part de la premsa és el resultat d'una tasca sistemàtica envers els i les periodistes, amb contactes personals sempre que calgui, sovint abans i després de les activitats importants que s'organitzin.

Convé enumerar i comentar algunes activitats concretes i específiques: la nota de premsa i la conferència de premsa.

— La nota de premsa

La nota de premsa és un comunicat breu adaptat a la premsa, és a dir, que ha de contenir la informació adequada perquè el o la periodista pugui redactar la seva crònica o el seu article. El titular de la nota ha de ser adequat als titulars de la premsa i els diferents paràgrafs de la nota han de contenir la informació precisa, sense “palla” innecessària. Si enviem la nota de premsa a la premsa local cal assegurar-se que ha arribat a la seva destinació. Si es tracta de la premsa nacional aquest control de recepció pot ser més difícil però un cop s’hagi aconseguit un contacte adequat amb un o una periodista, cal fer també aquesta verificació de recepció.

Cal establir diferents tractaments segons el tipus de notícia. Si es tracta d’un acte concret (una xerrada, una concentració, etc.) que volem que surti anunciat amb temps, la millor manera de fer és passar la informació sempre dos cops, dues setmanes abans de l’acte i un parell de dies abans. Si és una acció sorpresa és important que creem expectatives entre els i les periodistes, de manera que quan tingui lloc ho puguin recollir als seus mitjans de comunicació. Si es tracta d’un concert gran o de jornades importants, és important passar la informació un mes abans i anar-hi mantenint el contacte. És bàsic que la premsa tingui el contacte de dues o tres persones de l’assemblea i que, si cal, s’arribin a fer pesats i pesades.

— Conferència de premsa

És un acte informatiu fet en un local adequat (amb aparells adequats perquè la premsa pugui enregistrar amb comoditat i fiabilitat; amb seients amb suports o taules per a poder prendre notes, etc.), en el qual una o diverses persones fan declaracions susceptibles d’esdevenir notícia d’audio (i sovint també de vídeo). En aquest cas els parlaments han de ser adequats a l’objectiu recercat: frases curtes i entenedores amb missatges clars i impac-tants que puguin esdevenir titulars, etc.

És important tenir present que les persones professionals de la premsa molts cops no responen a la convocatòria. Aleshores, cal que nosaltres fem fotos de l'acte i, l'endemà mateix, enviem un comunicat amb les fotografies fetes. Ja hem comentat que és molt important tenir la màxima cura en el tracte amb la premsa i tenir-la sempre informada.

Les xarxes socials

Les xarxes socials —en l'àmbit polític especialment Twitter, Facebook i darrerament Instagram pels més joves— són les plataformes d'internet que ens permeten connectar-nos a persones i entitats amb les quals tenim interessos compartits en un món globalitzat digital en el què estem tots en línia i pendents de les actualitzacions de la xarxa. En ple segle XXI, és de vital importància la presència en aquestes plataformes i entendre'n el funcionament específic de cadascuna —no es pot fer servir el mateix llenguatge a Twitter que a Facebook o Instagram— per poder treure'n el màxim profit polític. Les xarxes socials han donat veu i servit per organitzar plataformes com el 15M, i per això cal destacar-ne el creixent paper mobilitzador de masses.

Com dèiem, hem de seguir una estratègia diferenciada per cada xarxa. En línies generals, a Twitter, missatges curts amb contingut condensat i directe, és freqüent l'ús de hastags (#) que es tornen virals i que fan arribar el contingut més enllà del nostre cercle, és una xarxa molt activa on diàriament es poden fer desenes o centenars de twitts; Facebook ens permet fer publicacions més extenses, que en alguns casos podrien assemblar-se al contingut de blogs web d'opinió i reculls de fotografies en àlbums que queden guardats al nostre perfil. La freqüència de publicacions és menor, una o dues al dia; per últim, Instagram, on es comparteixen imatges amb un breu text i històries que duren 24h i permeten compartir moments concrets i missatges efímers però que assoleixen moltes visualitzacions.

Més enllà del plantejament de l'estratègia i dels objectius polítics que pretenem aconseguir amb el nostre discurs, cal vetllar per la capacitat d'incidència i difusió del contingut —aconseguir RT, comparticions, agradaments o visualitzacions— això s'aconsegueix a través d'entendre com funciona cada xarxa, creant contingut d'interès, i d'aprofitar aquella militància més activa que ens permet difondre més enllà del nostre cercle.

Ara bé, no podem deixar de ser crítics amb les xarxes socials, l'estadi del capitalisme actual i la globalització ens situen en el moment més àlgid del consumisme i aquest es plasma en el consum d'informació i opinió a través de les xarxes socials, màxim exponent de l'efímer, del consum d'idees sense donar pas a la reflexió o l'anàlisi. Això s'ha de vigilar i combatre sense aïllar-nos d'aquesta eina tant útil, fent un consum personal responsable, sent conscients d'aquest fet i utilitzant les xarxes de manera intel·ligent.

Per últim, hem de ser coneixedors dels perills i l'exposició de les xarxes socials que formen part del nostre dia a dia. S'ha d'anar amb compte amb quina informació personal es difon —per exemple, si pugem fotos d'una acció o mobilització s'ha de protegir la identitat d'aquells que l'han dut a terme i vigilar que no hi surtin explícitament les seves cares o trets identificatius fent l'acció— i el nivell de privacitat, sobretot dels comptes personals. Cada vegada que compartim, publiquem o fem una cerca al web, les dades personals queden registrades i emmagatzemades per proporcionar informació als que controlen aquests mitjans. En principi està prohibit utilitzar les metadades per assenyalar perfils individuals, però ja són uns quants els casos públics de venda, cessió o ús d'aquesta informació de les empreses als governs. També estan creixent en els últims anys els casos de judicis i penes per publicacions políticament poc correctes a les xarxes —Snowden, Assange, Manning—. I per persecució de la llibertat d'expressió —Hassel, Valtonec, Elgio—. Aquests fets no han d'apocar la nostra activitat a les xarxes, però sí que han de fer-nos més conscients i hàbils en el seu ús.

Sobre l'acció i la repressió

Ja hem comentat que la difusió de les nostres idees i el fet d'emprendre accions per a fer visible el nostre pensament o la nostra protesta, pot comportar diferents formes de repressió perquè el sistema de dominació, malgrat que es digui democràtic i cedeixi algunes àrees a la llibertat d'expressió té com a funció principal el seu manteniment i recorrerà a diferents formes de repressió per a conservar el seu poder. Per tal de tenir un coneixement més precís dels límits repressius de la nostra acció i de les possibles arbitrarietats que es puguin cometre contra la nostra actuació descriurem diferents aspectes del risc que representa la lluita i també les diferents formes de repressió i la manera de combatre-la. La repressió existirà mentre que no haurem aconseguit els Països Catalans independents, socialistes, lliures de l'opressió patriarcal i ecologistes. Tot i que alguna de les parts de la nostra nació pugui aconseguir la independència, les consideracions que segueixen faran referència a la situació més directament repressiva dels Estats i per això parlarem de “forces d'ocupació” d'Estat ocupant, d'una manera general.

Primers consells per a disminuir el risc

Quan estiguem en situació de participar en una acció o mobilització, o en el si d'una activitat que pugui comportar carregues

repressives, convé tenir en compte tot un seguit de consells generals que poden ajudar a disminuir el risc:

- No vagis mai sol a les manifestacions, encartellades, etc.
- Has de tenir una cita de seguretat entre diferents persones (algunes de les quals no vagin a l'acció), en previsió del que pugui passar perquè així l'organització podrà estar alerta des del primer moment i donar-hi resposta.
- No has de portar al damunt (ni dins el vehicle) cap material mínimament compromès (propaganda, documents interns, agenda, adreces, etc.).
- Vigila possibles seguiments previs.
- Demana identificació als periodistes i vés amb compte amb les respostes que dones a les seves preguntes.
- Vés amb compte amb els provocadors i infiltrats a les manifestacions perquè poden provocar situacions que permetin la teva detenció.
- Vesteix amb discreció de manera que sigui més difícil la identificació i la detenció o canvia de roba radicalment per tal que la possible descripció feta no s'ajusti a la teva nova indumentària.
- Les accions són mitjans de propaganda i d'enfortiment de la cohesió, i no pas mitjans per a l'exhibició personal. L'exhibicionisme individual sempre és contraproduent.
- Elimina totes les converses comprometedores dels teus xats de WhatsApp, Telegram i altres aplicacions, així com el registre de trucades i de cerques al navegador. Això no farà desaparèixer el teu rastre i els missatges enviats, però sí que serà una primera mesura de seguretat per protegir els companys o l'organització si t'agafen el mòbil.

Marc legal: tipus de delictes tipificats

Cada forma de poder estableix un marc legal, és a dir, tot allò que entra dins la legalitat i tot allò que en resta fora. En el marc legal actual de l'Estat espanyol (a l'Estat francès, a Andorra i a

l'Alguer cal considerar un marc semblant) es defineixen diferents delictes: contra els béns públics o el patrimoni, contra l'ordre públic, contra l'autoritat etc. Es tipifiquen també els desordres públics, l'atemptat contra l'autoritat (concretament la Resistència o desobediència a l'autoritat), els ultratges a Espanya, els danys a la propietat, etc. En els darrers anys, a l'Estat espanyol, s'està produint una creixent repressió a la llibertat d'expressió que queda plasmada en els diversos i famosos casos contra rapers (Hasel, Valtonlyc, Elgio) o l'empresonament de líders polítics i de la societat civil catalana (Jordi Cuixart i Jordi Sánchez), però que no ens ha de sorprendre, doncs és la pràctica habitual d'aquell qui vol mantenir el poder i la força cocercitiva. Aquests processos queden garantits gràcies a la consolidació de lleis aprovades pel PP com la Llei Orgànica de protecció i seguretat ciutadana(2015), més coneguda popularment com a Llei Mordassa per la seva restricció de les llibertats ciutadanes, o a l'ús dels delictes de rebel·lió i sedició compresos dins del codi penal, emprats en els darrers mesos per aturar el moviment independentista.

ASSOCIACIÓ IL·LÍCITA

Es considera associació il·lícita:

- Les que tinguin com objectiu cometre algun delicte o, després promoguin la seva comissió. També les que tinguin com a objectiu cometre o promoure la comissió de faltes de forma organitzada, coordinada i reiterada.
- Les “bandes armades”, organitzacions o grups “terroristes”. En aquest cas els promotors i directors d'aquests grups la pena és: en el cas d'associació il·lícita, de 8 a 14 anys i inhabilitació especial d'ús o càrrecs públics per un temps de 8 a 15 anys. Als integrants d'aquestes “bandes” la pena és de 6 a 12 anys i inhabilitació especial d'ús o càrrec públic per un temps de 6 a 14 anys.
- Les que, encara que tinguin un objectiu lícit, usin mitjans violents o d'alteració o control de la personalitat per a la seva execució.

- Les organitzacions de caràcter paramilitar.
- Les que promoguin la discriminació, l'odi o la violència contra persones, grups o associacions per raons ideològiques, religioses o creences, ètniques, sexe, salut...

LA LLEI DEL MENOR

S'aplica als majors de 14 anys fins als 18 anys. Els policies que practiquin la detenció d'un menor estan obligats a informar, amb un llenguatge clar i comprensible, i de forma immediata, dels fets que s'imputen i dels drets que té. També han de notificar immediatament la detenció i el lloc de custòdia als representants legals del menor i al ministeri fiscal. Algunes condicions específiques de la persona menor poden ser:

- Tota declaració de la persona menor es farà amb la presència de l'advocat i un representant legal del menor.
- Durant la detenció han d'estar en dependències adequades i separades de les que s'usen per a les persones majors d'edat .
- Ha de passar a disposició del ministeri fiscal o queda en llibertat en termini màxim de 24 hores; (L'Art. 17.3 de la Llei 5/2000 sobre responsabilitat penal dels menors no diu res sobre la pernocta en dependències policials, entenc que és possible). Si passa a disposició del fiscal, aquest disposa de 24 hores més per a posar-lo en llibertat.
- Té dret a entrevistar-se reservadament amb el seu advocat abans de la declaració. Acabada aquesta (independentment de si s'ha declarat o no) té dret a una nova entrevista.

En arribar als 18 anys, totes les dades i antecedents són esborrades de totes les bases de dades, i la persona menor resulta així novament "neta".

LEGISLACIÓ SOBRE REBEL·LIÓ I SEDICIÓ

La legislació espanyola caracteritza els anomenats delictes de rebel·lió i sedició de la manera següent:

Sobre l'acció i la repressió

TÍTOL XXI. Delictes contra la Constitució

Capítol I. Rebel·lió Article 472 al 484

Són reus del delictes de rebel·lió els qui s'alcin violentament i públicament per a qualsevol de les finalitats següents:

1a. Derogar, suspendre o modificar totalment o parcialment la Constitució.

2a. Destituir o desposseir en tot o en part de les seves prerrogatives i facultats el rei o el regent o els membres de la Regència, o obligar-los a executar un acte contrari a la seva voluntat.

3a. Impedir que se celebrin lliurement eleccions per a càrrecs públics.

4a. Dissoldre les Corts Generals, el Congrés dels Diputats, el Senat o qualsevol assemblea legislativa d'una comunitat autònoma, impedir que es reunixin, deliberin o resolguin, arrancar-los alguna resolució o sostreure'ls alguna de les seves atribucions o competències.

5a. Declarar la independència d'una part del territori nacional.

6a. Substituir per un altre el Govern de la nació o el consell de govern d'una comunitat autònoma, o usar o exercir per si mateixos les facultats del govern o del consell de govern d'una comunitat autònoma, o de qualsevol dels seus membres, o desposseir-los-en, o impedir-los o coartar-los l'exercici lliure d'aquestes facultats, o obligar qualsevol d'ells a executar actes contraris a la seva voluntat.

7a. Sostreure qualsevol classe de força armada a l'obediència del Govern.

TÍTOL XXII. Delictes contra l'ordre públic

Capítol I. sedició Article 544 al 549

Són reus de sedició els qui, sense estar compresos en el delictes de rebel·lió, s'alcin públicament i tumultuàriament per impedir, per la força o fora de les vies legals, que s'apliquin les lleis o que qualsevol autoritat, corporació oficial o funcionari públic

exerceixi legítimament les seves funcions o compleixi els seus acords o les resolucions administratives o judicials.”

El fiscal general de l'Estat espanyolva anunciar després de la celebració del referèndum que acusaria al President de la Generalitat Carles Puigdemont d'un dels delictes més greus contemplats al Codi Penal espanyol, el delictes de rebel·lió contra la Constitució. Les penes per aquest delictes són de 15 a 25 anys de presó pels promotors del delictes, de 10 a 15 pels comandaments subalterns i de 5 a 10 anys pels participants. En el cas que el presumpte autor sigui càrrec polític les penes s'agreugen.

Pel que fa la sedició, legislada al títol XXII, és també un delictes greu contra l'ordre públic. Jordi Sánchez i Jordi Cuixart estan a la presó com a mesura cautelar per risc de reiteració delictiva, i possible eliminació de proves. En casos com aquest la privació de llibertat és decisió final del jutge, ja que es poden aplicar altres mesures cautelars com la retirada del passaport (per evitar el risc de fuga) o l'obligatorietat de presentar-se al jutjat un cop a la setmana, que són menys dràstiques i menys punitives. Les penes per aquest delictes van de 10 a 15 anys per les autoritats, de 8 a 10 anys pels principals autors i també es pot arribar a inculpar a altres participants en la sedició amb fins a 8 anys de presó. L'Audiència Nacional recull vídeos de la concentració del dia 20 de setembre per inculpar els dos representants d'ANC i d'Òmnium Cultural on aquests criden a la mobilització continua de la gent. Tot i que és cert, s'amaga la part en que els dos líders de la societat civil desconvocaven la concentració i demanaven la col·laboració de la gent per deixar fer la feina als agents atrapats a la seu d'Economia.

Identificació i detenció

LA IDENTIFICACIÓ

És la situació més comuna amb què ens podem trobar quan ensopeguem amb les forces d'ocupació. És un procediment que es

pot limitar a una identificació rutinària o ser el primer pas d'un procés més ampli, és a dir, una detenció.

En un principi tractarem el primer cas, és a dir, el de la identificació en una situació que no vagi més enllà. En primer lloc, cal dir que els únics que et poden demanar el Document d'Identitat (espanyol: DNI, o un document identificador francès) són els cossos repressius de l'Estat, és a dir, les diferents policies i guàrdies. Un particular o un guàrdia de seguretat no te'l pot exigir mai; si ho fa, els has de dir que no tens per què mostrar-lo. En aquest cas, pot passar que avisin la policia i et mantinguin retingut fins a la seva arribada, sempre que es doni una situació d'infracció flagrant. Un exemple il·lustratiu el trobem quan t'agafen sense bitllet en un transport públic i no vols o no pots identificar-te. Un altre aspecte que és important recordar és que cada cop que t'identifiquin t'han d'especificar per què ho han fet, ja que segons la seva legalitat només poden demanar-te la documentació quan es pot produir un suposat delictes o si ha succeït alguna infracció amb què et puguin relacionar.

Un cop els hagin lliurat el document d'identitat, comprovaran les teves dades per ràdio i és probable que les anotin en una llibreta adjuntant alguna descripció física o de la teva manera de vestir. Teòricament, t'haurien de tornar immediatament el document d'identitat, però acostumen a allargar l'espera, i ho aprofiten per avisar altres unitats que rondin per la zona perquè hi acudeixin. Així intenten intimidar-te. Conserva la calma i no dubtis a burxar-los preguntant-los per què t'estan identificant i a demanar que et tornin el document d'identitat o qualsevol altra raó de queixa.

En cas que no el portis, se't poden endur a comissaria (acostuma a ser la més propera) per comprovar les dades. També ho poden fer amb l'excusa del mal estat del document d'identitat, del passaport o del carnet de conduir, o al·legant que sospiten que és fals. A les dependències policials comproven les dades que els has proporcionat introduint-les en un ordinador (nom i cognom, nom del pare i la mare, data i lloc de naixement i número de Do-

cument d'Identitat). És possible que no es refiïn de les dades i vulguin verificar la teva identitat prenent-te les empremtes dactilars. Per realitzar aquest tràmit et porten a comissaries més grans, on hi ha la policia científica (per exemple, Via Laietana o Via Augusta en el cas de Barcelona).

Recorda que des del primer moment que la policia t'atura es considera retenció; s'entén per retenció el fet que la policia et mantingui sota el seu control fins a aconseguir identificar-te. Més aviat es tracta d'una pràctica intimidatòria generalitzada entre les diferents policies, per a mostrar qui mana i abusar del seu poder. Si et queixes o et rebotes, poden allargar-ne el temps, poden enviar-te a la policia científica i, fins i tot, poden acabar detenint-te sota falses acusacions. Recorda que qualsevol tipus d'interrogatori sobre les activitats, ideologia, militància política... és il·legal. No obstant això, són molt freqüents. Negar-se a participar-hi és un dret i denunciar-los, una obligació.

No toquis cap objecte que t'ofereixi la policia. Ni tampoc firmis cap paper sense saber què és. No conversis amb la policia, si no és per respondre davant del o de l'advocada. Aquestes converses «extra oficials», encara que no tinguin cap validesa jurídica, pot ajudar a la policia a treure informació o fer un perfil psicològic de cadascuna de les persones detingudes.

Mentre estiguis a comissaria retingut pensa que ells es trobaran en el compromís d'especificar per escrit la causa de la identificació en un llibre de registre que et faran signar abans de sortir. Pots negar-t'hi si vols, ja que tampoc serveix de res. Pregunta'ls sobre el motiu i exigeix que ho deixin ben clar. Legalment, el temps de la retenció ha de durar el «mínim de temps imprescindible». Si comences a sospitar que la retenció s'està allargant injustament i et veus amb ànims de fer-ho, pots començar a amenaçar-los dient que avisaràs el teu advocat perquè presenti un *habeas corpus* per detenció il·legal.

(L'*habeas corpus* és una expressió llatina que significa “que tinguis el teu cos”, defineix el procediment per aconseguir una

immediata posada a disposició de l'autoritat judicial de tota persona detinguda il·legalment, i/o víctima de maltractaments o tortures durant la custòdia en un centre de detenció. No s'utilitza normalment i generalment quan s'utilitza és denegat)

Recorda que no estàs detingut i que, per tant, tens tots els drets: si, per exemple, portes un mòbil, teòricament tens tot el dret a trucar. L'única cosa que tens restringida és la llibertat de moviment. És molt important que conservis la calma, que siguis molt conscient del que t'estan fent i del que això comporta.

En un principi no t'estan acusant de res, senzillament t'estan identificant. No estàs obligat a contestar cap pregunta. No estàs obligat a signar res. Per exemple, si estàs passejant i et demanen la identificació, no la dones a sobre i et porten a comissaria, és molt probable que estiguin cometent un delictes de detenció il·legal. Tot i això, és gairebé impossible que prosperi una denúncia per un fet com aquest.

Així, doncs, quan la policia afirma: «no està detingut —detinguda—, està retingut —retinguda—», això no és possible legalment. La figura de la retenció no existeix legalment. No existeix cap figura jurídica entre mig de la llibertat i la detenció. Per això, o s'està detingut, i això implica gaudir immediatament de tots els drets del cas, o s'està en llibertat de moviment. Si s'argumenta la “retenció”, s'ha de presentar un «habeas Corpus» i denunciar els autors d'aquesta «retenció».

La detenció pot ser il·legal per manca objectiva de delictes o per retenció indeguda o per la negació d'algun dels drets reconeguts legalment a la persona detinguda (v. detenció). La presentació de l'*habeas corpus* pot ser convenient perquè, en el cas d'haver-se observat alguna mena d'irregularitat en la “retenció”, el jutge pot decretar immediatament la llibertat.

Ara bé, cal recordar que també s'han donat casos en què, amb l'excusa d'identificar-te a comissaria, la retenció ha format part d'un muntatge policial amb la intenció de detenir una altra gent. En el temps que et tenen apartat, poden buscar o inven-

tar-se proves que t'impliquin en alguna infracció. Un exemple el trobem durant les 14 detencions realitzades després d'una acció contra l'Europa del Capital: aleshores van retenir-los sota l'excusa d'identificar-los per comprovar si hi havien estat implicats. Passades tres hores, el temps suficient per construir proves en contra seva, van formalitzar-ne la detenció.

LA DETENCIÓ

Des del moment que ets detingut has perdut la teva llibertat i et trobes en un món desconegut en què et voldran fer sentir com un ninot amb la voluntat i la dignitat segregades. Tot i així, tens tota un seguit de drets que pots exigir d'acord amb la legislació actual. Convé que els exigeixis per demostrar a qui et deté que pel fet d'estar detingut no estàs vençut ni sotmès als seus capricis.

Hi ha diferents qüestions relacionades amb el procés de detenció que cal tenir en compte.

Escorcoll domiciliari

Si et detenen al teu domicili, la detenció sol anar acompanyada, d'un escorcoll del domicili. Tens els drets següents:

- Que presentin l'ordre judicial per a l'escorcoll. En aquesta ordre ha de figurar-hi el nom i la signatura del jutge que autoritza l'escorcoll, el teu nom i l'adreça del teu domicili. Si no te l'ensenyen et pots negar al fet que es realitzi l'escorcoll.
- A la teva presència durant l'escorcoll o la d'algué en qui tu deleguis o amb la presència de com a mínim dos testimonis.
- A la signatura de l'acta després de la seva lectura —feta pel policia que se n'encarrega—, on han de constar també, a més de la teva signatura, la dels testimonis i la de l'esmentat policia.

A més a més, és molt important que estiguis atent a les qüestions següents:

- Vigila l'escorcoll i assegura't que consti en acta tot el que s'emporten.

- Controla'n la durada des de l'inici fins al final.
- Si l'escorcoll es produeix de manera irregular, pots exigir que consti en acta i denunciar-ho posteriorment al jutge. En cas que l'escorcoll es produeixi per motius relacionats amb el que anomenen lluita «antiterrorista», la policia no té l'obligació de presentar una ordre judicial l'escorcoll i en té prou de comunicar-ho al jutge en el termini de vint-i-quatre hores. Continuen vigents, però, la resta dels drets esmentats per al cas d'escorcoll domiciliari.

Tipus de detenció

En cas que siguis detingut, has de tenir en compte que la detenció pot ser de dos tipus: o bé es tracta d'una detenció ordinària, o bé es tracta d'una detenció relacionada amb l'activitat de «bandes i grups armats», raó per la qual t'aplicaran la legislació mal anomenada «antiterrorista» (terrorista, a partir d'ara). Quins drets pots reclamar en cadascun dels casos?

— **Detenció ordinària** (article 520 de la llei d'Enjudiciament Criminal espanyola). En cas que se't detingui en aplicació de la legislació ordinària, no es pot prolongar per més de tres dies, 72h, i tens dret:

- A la presentació de l'ordre de detenció. Això és l'habitual, tot i que es poden produir detencions en què no calgui presentar aquesta ordre. Això passa en casos de detenció *in fraganti* o en casos en què hi ha elements objectius que acrediten que s'ha comès un delicte, que l'has comès tu i que existeix el perill que t'escapis. Tot i això, convé que exigeixis l'esmentada ordre. En tot cas, si no existeix aquesta ordre la policia té l'obligació d'informar de la teva detenció al jutge en el termini de vint-i-quatre hores.
- A ser informada immediatament de les raons de la teva detenció, tot especificant els fets de què se t'acusa.
- A la identificació dels agents que et detenen (número de placa).

- A comunicar-te telefònicament amb la teva família per informar-la del lloc on et trobes detingut.
- A trucar a un advocat de la teva confiança perquè estigui present quan declaris.
- A mantenir una entrevista reservada amb el teu advocat, que segurament t'indicarà si has declarat bé o malament d'acord amb la defensa dels teus drets i interessos i t'aconsejarà sobre com has de fer-ho davant del jutge, per tal de preservar els teus interessos.
- A designar una persona per comunicar-li la detenció i on es troba.
- A ser reconeguda per un metge. Es pot demanar en qualsevol moment. L'advocat s'assegurarà de què aquest dret serà respectat. El metge serà el metge forense. No es pot exigir que la reconegui el metge o la metgessa de confiança. L'estat físic i psíquic com a persona detinguda ha de ser l'adequat per ser interrogada.
- A ser assistida per un intèrpret, si és el cas.

— **Detenció en aplicació de la legislació terrorista.** Si el jutge de torn autoritza que et sigui aplicada aquesta legislació, autoritza la teva incomunicació fins a un termini que pot arribar fins als CINC DIES, 120h, en dependències policials (la pròrroga de la detenció i la incomunicació de tres a cinc dies ha de ser autoritzada igualment pel jutge). Aquesta incomunicació es pot allargar fins a vuit dies més a la presó. Si t'apliquen la legislació terrorista gran quantitat dels drets que t'assisteixen queden en suspens. Així doncs, el primer que has de fer és exigir que se't comuniqui si realment el jutge ha autoritzat la teva incomunicació mitjançant la presentació del document judicial que així ho acredita. Si no te'l mostren pots exigir automàticament el respecte de tots els drets que hem assenyalat en l'apartat on parlàvem de la detenció ordinària.

El mateix passa amb la pròrroga de la detenció i/o incomunicació a partir de les setanta-dues hores. En cas de que se't

prorrogui tens dret a exigir que se't mostri el document judicial que així ho autoritza. Els drets que en virtut d'aquesta legislació queden en suspens són els següents:

- No tens dret a la trucada telefònica per informar del lloc on et trobes detingut.
- No tens dret a exigir la presència d'un advocat de la teva confiança. En principi, l'únic que et pot assistir en l'acció (policial i judicial) és un advocat d'ofici. Depèn de les circumstàncies i dels casos, en la declaració judicial el jutge pot permetre que siguis assistit per un advocat designat per tu o per la teva família. Per això, és convenient que la teva família avisi un advocat de confiança per si el jutge n'autoritza la presència durant la declaració judicial. No tens dret a l'entrevista reservada amb l'advocat perquè t'assessori.
- Tots els altres drets resten vigents.

Pel que fa a la declaració davant la policia (article 17.3 de la Constitució espanyola i article 520 de la llei d'Enjudiciament Criminal espanyola), el primer que ha de quedar ben clar és que tens dret a no declarar, a no declarar en contra teu o a declarar negativament les preguntes que se't formulin (fins i tot tens dret a mentir, és clar). Sabent que és difícil no obrir la boca durant tots els interrogatoris a què solen ser sotmesos els detinguts —i que sense la presència d'un advocat són il·legals—, volem recordar que la declaració fonamental i l'única que té valor davant el jutge és la declaració davant de la policia en presència de l'advocat. No té cap valor jurídic el que hakis pogut dir o assumir obligat per la policia i que no hagi estat ratificat davant un advocat. Les úniques conseqüències de la declaració, davant la policia sola, són les que poden afectar altres persones o organitzacions perquè poden comportar noves detencions o acusacions.

En el cas que siguis víctima d'una detenció ordinària, ja hem assenyalat que tens dret a la presència d'un advocat de confiança. A més a més, tens dret:

- A fer la teva declaració en català.
- A dictar la declaració que vols fer.
- A llegir-la abans de ser signada.
- A exigir la rectificació de la part de declaració que no et convenç.

En cas que la detenció es produeixi en aplicació de la legislació terrorista, perds el dret a ser assistit durant la declaració policial per un advocat de la teva confiança. En el seu lloc, t'assistirà un advocat d'ofici. (Cal tenir en compte que aquest advocat d'ofici tendeix a tenir una actitud d'indiferència cap la persona detinguda i el seu estat físic o psíquic; de vegades fins i tot manté certa connivència amb les forces d'ocupació. Per tant, en general no cal esperar-ne res.) Es mantenen, a més a més, la resta dels drets abans esmentats.

En el moment de declarar davant de la policia en presència de l'advocat d'ofici, recorda i posa en pràctica els consells següents:

- Exigeix que l'advocat s'identifiqui ensenyant-te el seu carnet professional per evitar que la policia ordeixi una declaració fantasma, en què un policia ocupi el lloc de l'advocat. Aquesta fórmula ha estat utilitzada per les forces d'ocupació més d'un cop per «comprovar» l'actitud del detingut davant la posterior declaració.
- La presència comprovada de l'advocat d'ofici és una bona oportunitat per fer constar la teva negativa a declarar, per declarar amb un «no responc» a totes les preguntes que se't formulin o per limitar-te a explicar que no estàs en condicions de declarar perquè has estat objecte de maltractaments, tot proposant a l'advocat que t'assisteixi que presenti un *habeas corpus* davant el jutge que ha autoritzat la teva detenció i assenyalant que tan sols pretens declarar davant del jutge. Aquest fet pot ser de gran importància per demostrar davant del jutge o en posterior denúncia judicial que les «noves» declaracions policials han estat tretes contra la teva voluntat. Aquestes

«noves» declaracions poden obeir al fet que la policia no hagi quedat satisfeta amb la teva primera declaració i, després de noves sessions de tortura, pretengui aconseguir declaracions auto-inculpatòries. La presència de l'advocat a l'interrogatori implica que pot assessorar la persona detinguda durant la declaració. En qualsevol cas, després d'haver acabat l'interrogatori, l'advocat podrà preguntar el que consideri oportú o fer constar qualsevol incidència que s'hagi produït durant la diligència de la declaració. També pot entrevistar-se a soles amb la persona detinguda en acabar la diligència. Tant si ha manifestat que declararà al jutjat o si és davant la policia, en tots dos casos, podrà entrevistar-se amb la persona detinguda sense límit de temps.

Quins passos es donen després de la declaració? Un cop la persona detinguda ha declarat i s'ha entrevistat amb l'advocat, en aquells casos en què calgui portar a terme una identificació, pot haver-hi una «roda de reconeixement». Si no, normalment la porten a la cel·la i, més tard, a la diligència de “ressenya de la identitat” (empremtes i fotografia). Després, és traslladada al Jutjat de Guàrdia

Tant en els casos de detenció ordinària com en els casos de detenció en aplicació de la legislació terrorista, en la declaració hauran de constar íntegrament tant les preguntes com les respostes. Quan declaris davant de la policia, és molt important que comprovis que en el full o fulls de declaració no hi ha espais en blanc que permetin «afegir» coses que tu no has declarat. No seria la primera vegada que un detingut rep un ensurt de mort en comprovar que en la seva declaració hi ha coses que no havia declarat.

En cas que existeixin els esmentats espais, exigeix que la declaració es torni a redactar o col·loca la teva signatura a tots els espais en blanc que vegis. Signa, així mateix, sota la darrera línia de la teva declaració (no deixis cap espai entre la teva signatura i el text) i també als marges. No et tallis i recorda que d'això en pot dependre el teu futur.

ALGUNES PREGUNTES

— **Es pot produir un interrogatori sense la presència de l'advocat?**

La llei ho prohibeix. No obstant, si es produeix això suposa la violació d'un dret i en qualsevol cas convé manifestar-ho tant en la declaració en comissaria ja en presència del lletrat com davant del Jutjat. Naturalment, en el mateix moment que està sent la persona interrogada sense advocat es pot dir als policies que no es respondrà cap pregunta sense la presència de l'advocat i afegir que se sol·licita un *habeas corpus*. Si els policies no en fan cas, s'ha de fer constar a la declaració davant l'advocat, tant si és davant la policia com davant el jutge.

— **La persona interrogada pot suspendre l'interrogatori?**

Sí, ho pot fer en cas de perdre la tranquil·litat o no trobar-se en condicions físiques o psíquiques adequades i reiniciar-lo quan la persona es trobi millor. També pot dir que ja no vol declarar més, i en aquell moment finalitza la declaració.

— **Quant pot durar una declaració?**

La Llei no fixa un temps màxim, però sí que diu que sempre s'ha de fer constar en la declaració el temps invertit. Si la duració de la diligència o el nombre de preguntes fos molt alt, s'ha de donar a la persona detinguda el temps necessari per descansar i recuperar-se.

— **L'entrevista amb l'advocat és reservada?**

Sí, s'ha de preservar el secret professional que empara l'advocat i l'entrevista s'ha de poder fer sense ser escoltats ni pressionats.

LA TORTURA I ELS SEUS MÈTODES

Després de llegir tot l'anterior, sereu molts i moltes els i les qui esteu llegint aquest text amb cert nivell d'escepticisme, ja que per desgràcia una cosa són els drets que estan recollits en les lleis i

una altra de molt diferent és la realitat. I si ja és difícil reclamar el respecte dels drets de cadascú al carrer, més difícil encara resulta a comissaria, sobretot si tenim en compte l'extensió i la brutalitat que comporta la tortura.

Convé recordar que la tortura es practica és sobretot en les situacions de legislació terrorista (i també en casos d'indefensió de la persona detinguda: estranger sense lligams familiars al país, etc.). Davant la tortura considerem molt important que deixem d'imaginar-nos a nosaltres mateixos com a pures víctimes passives. Considerem molt important que comencem a enfrontar-nos a la tortura exigint els nostres drets. Serà dur, però no ho serà més que si ens hi sotmetem passivament. Per això, abans de res cal conèixer què et poden fer, i si bé no farem aquí un repàs a les diferents pràctiques de tortura existents (la bossa, l'aïllament, els elèctrodes, les flexions continuades, l'alteració constant del son, la permanència dempeus i sense dormir durant moltes hores, els cops a determinades parts del cos, drogues...), sí que intentarem reflectir quin serà el comportament dels torturadors a l'interior de quarters, casernes i comissaries, quina mecànica utilitzaran, etc.

— Els interrogatoris

L'interrogatori policial s'ha de fer sempre en presència d'un advocat, el de la teva confiança o el d'ofici, segons els casos. Tot i així, la realitat és que la presència de l'advocat es produeix únicament durant la declaració policial o judicial. Els «interrogatoris» tenen com a objectiu trencar-te físicament i psíquicament perquè facis la declaració que ells volen.

Intentaran que et sentis totalment aïllat del món, que oblidis que al carrer són molts els qui s'interessen per tu. Pretendran fer-te sentir una profunda sensació d'inferioritat, d'indefensió i de culpabilitat. Intentaran fer-te creure que «ho saben tot», independentment del fet que això que diuen saber sigui cert o sigui fals. Et diran que hi ha altres companys detinguts que ja han «cantat», que no siguis ximple, que els altres s'han estalviat la tortura perquè han parlat abans, etc. En la gran majoria dels casos sol ser tot fals, i en

tot cas que t'ho demostrin ells. Tu no has de demostrar res, ni justificar res; són ells els qui han de provar les seves acusacions i, sobretot, són ells els qui volen que t'autoinculpis. Et diran que diguis quelcom (digues "alguna cosa"), que amb això et deixaran en pau. És fals, aquest «alguna cosa» per a l'únic que serveix és per donar-los un fil del qual estirar i estirar, no pas per aturar la tortura.

És fonamental que intentis mantenir el teu estat d'ànim, que recordis que al carrer t'hi espera molta gent i que, a tot estirar, són cinc dies. Cinc dies dels quals depenen el teu futur, potser de molts anys de la teva vida i dels teus familiars i amics.

— **El policia «bo»**

Son moltíssimes les persones detingudes que expliquen que enmig de la més brutal tortura s'han trobat amb el policia que va de bo. Normalment és aquest el qui t'aconsella declarar perquè els altres no continuïn torturant-te. És el que sol dir-te que companys o amics, normalment afectivament vinculats a tu, poden ser detinguts i torturats per la teva tossuderia. És aquest el que indirectament ens amenaça amb noves brutalitats, que, per descomptat, cometran els altres si no declarem el que el policia bo t'aconsella que «declaris». Pot resultar fàcil caure en la temptació de refugiar-nos en la figura d'aquest policia enmig de la brutalitat que ens envolta, però recorda que això no és res més que una tècnica d'interrogatori i que el qui amb tu fa de bo, potser ha destrossat un altre company. En tot cas, aquest policia persegueix els mateixos objectius que els altres: buscar la teva perdició i una declaració que els satisfaci.

— **Com haig d'actuar durant l'interrogatori?**

- No donis credibilitat a res del que et puguin dir els policies.
- Intenta no perdre el control de la realitat i de la situació en què et trobes.
- Intenta parlar el mínim possible.
- Intenta no perdre la noció del temps.
- Recorda que en cinc dies et pots estar jugant molts anys, actua amb la màxima tranquil·litat possible.

- No mostris febleses personals, ja que els dóna les pistes perquè s'hi rabegin.
- Recorda que en la declaració policial davant l'advocat tens dret a no declarar i que és aquesta l'única que té valor jurídic.

— **El metge forense**

Al llarg de la teva detenció és probable que, o bé tots els dies, o bé durant alguns dels dies durant els quals romanguis detingut, rebis la visita d'un metge forense. En aquest cas, el primer que has de fer és sol·licitar que acrediti documentalment la seva identitat. Un cop comprovat això, és convenient que li denunciïs les tortures o els maltractaments físics o psíquics a què hagi estat sotmès. Si tens senyals, ensenya'ls-hi i assegura't que el que denuncies consta a l'informe que aquest metge redacta.

És probable que la policia t'amenaci amb tota mena de represàlies si denuncies davant d'aquest metge la tortura soferta. Davant d'això, recorda que el tracte que rebis a comissaria no depèn que et sotmetis o no als capricis dels teus torturadors, sinó de la seva voluntat. Així com «dir-los res» és, de fet, ajudar-los a concretar més els objectius que persegueixen amb la tortura, no denunciar què t'està passant davant del metge forense serveix per assegurar-ne, encara més, la impunitat. Més encara, una denúncia davant del metge forense pot servir perquè s'aturin les tortures i, en tot cas, sempre serveixen per reforçar la denúncia tant a l'Audiència Nacional espanyola com en una posterior denúncia judicial.

— **La declaració judicial** (article 17.3 de la Constitució espanyola i 520 de la llei d'Enjudiciament Criminal espanyola)

Si ets víctima d'una detenció ordinària prestaràs declaració davant del jutge natural, que és el competent en el lloc on s'han desenvolupat els suposats fets delictius i és el que es troba de guàrdia quan es produeixen.

Si la detenció es produeix en aplicació de la legislació terrorista ho hauràs de fer a l'Audiència Nacional espanyola, a Madrid. En aquest segon cas, el jutge que et toca et comunicarà que et trobes

a l'Audiència Nacional espanyola, identificarà el fiscal i l'advocat i et llegirà els teus drets, entre els quals s'inclou el dret a no declarar. Encara que et sembli increïble, l'advocat que t'assisteix no pot parlar amb tu fins que no declaris davant del jutge, perquè encara continues en situació d'incomunicació. Si has declarat davant la policia, el jutge et preguntarà si et ratifiques en la teva declaració. En aquest moment recorda que la declaració judicial és la que preval. És el moment de negar qualsevol declaració policial autoinculpatòria que t'hagi estat extreta a la caserna o a la comissaria.

Recorda que, tot i que la policia et digui el contrari, un cop posat a disposició judicial no et poden tornar a portar a comissaria i que en aquest moment t'estàs jugant novament el futur. Recorda que la negació davant del jutge d'una declaració autoinculpatòria és la major i millor garantia per recuperar la llibertat. Un darrer consell en relació amb la declaració davant el jutge: no baixis la guàrdia: Recorda que malgrat que ja hakis abandonat la comissaria, encara no estàs en llibertat i que davant del jutge tens el mateix dret a no declarar i a no fer-ho en contra teva. No et deixis ensarronar per maniobres del tipus «tranquilo que vas a la calle, pero cuéntame esto o lo otro. Reconoce esto o lo otro». No seria la primera vegada que per la il·lusió de veure a prop la sortida de l'infern que s'ha viscut es reconeguessin coses que després et porten a la presó. Fonamental: si t'han torturat o maltractat, no deixis de denunciar-ho mai davant del jutge. Si tens senyals, ensenya'ls-hi, encara que el jutge no en vulgui saber res (com passa sovint). La denúncia de tortura la pots fer també altre cop més tard amb l'ajuda de l'advocat.

— **Què pot fer el familiar o amic?** A més dels aspectes assenyalats en relació amb l'escorcoll del domicili, davant qualsevol tipus de detenció és fonamental el comportament dels familiars o amics. El primer que cal fer és fer pública aquesta detenció i posar-se en contacte amb un advocat de confiança. Si la detenció és de tipus ordinari, la família pot exigir que se li comuniqui el lloc on serà conduït el detingut. Si s'ha fet la detenció en aplicació de

la llei terrorista, les possibilitats són menors, pel fet que la policia no té l'obligació de comunicar el lloc on es troba el detingut. De tota manera, convé insistir davant el Govern Civil, la comandància o comissaria de la Guàrdia Civil, Policia Nacional o Mossos d'Esquadra —segons quin sigui el cos que hagi efectuat la detenció—, interessant-se per l'estat i la situació del detingut.

Un altre moment que pot ser de gran ajut per al detingut és fer-se sentir per animar el detingut quan aquest entra a l'Audiència Nacional espanyola. Després d'uns dies enmig de bàrbars, aquestes paraules poden ser reconfortants. Es pot aprofitar aquest moment per recordar-li al detingut que ho negui tot davant el jutge.

ALGUNES PREGUNTES

— **Com es pot saber si una persona està detinguda?**

Telefonant a les comissaries o casernes on sigui més lògic que es trobi a la persona detinguda. Si aquesta gestió no donés resultats, es pot trucar per telèfon o anar en persona al Servei d'Assistència al Detingut del Col·legi d'Advocats corresponent, ja que, com ja sabeu, la policia ha de comunicar la detenció.

— **Què pot fer la persona tutora o familiar de la persona detinguda, un cop sàpiga on es troba?**

Pot presentar-se en la comissaria o caserna, per ser informada de com es troba la persona detinguda, el delictes de què l'acusen, quan prendrà declaració i el moment que passarà al Jutjat.

— **Què passa des del moment que es produeix la detenció?**

Un cop la persona és detinguda, és traslladada a les dependències policiaques. Allà rep un full informatiu sobre els seus drets, el qual s'ha de llegir i signar, preferiblement després d'haver exercitat aquests drets (avisar la persona que has designat, perquè la informin i, quan estigui informada del motiu de la detenció, designar advocat).

La persona detinguda és minuciosament escorcollada i queden en dipòsit els seus objectes personals, especialment tots aquells amb

que es pot lesionar (cordons de les sabates, cinturons...). A continuació, i després de l'escorcoll, la porten a les cel·les. Després d'un temps indeterminat, és traslladada als serveis mèdics, on serà examinada per un facultatiu que redactarà el corresponent informe mèdic. Aquesta exploració sol ser molt superficial. Finalitzat aquest tràmit mèdic, la retornen a la cel·la, o per l'interrogatori, roda de reconeixement...

— **Es pot veure la persona detinguda?**

Normalment mai abans de realitzar la declaració policíaca. Després, sí. Tendeixen només a deixar entrar el tutor o la tutora o els familiars, generalment sota la vigilància d'un policia. Poden permetre portar menjar, llet i begudes envasades que no siguin de vidre (LECRim. 522). Es demana el permís a l'inspector que estigui de guàrdia, i si aquests hi posen entrebancs, ens haurem d'adreçar al cap del grup o el comissari en cap. En qualsevol dificultat en les dependències policíiques s'ha de plantejar la situació al superior en cap. També sol ser útil que els i les professionals invoquin la seva condició de psicòleg, assistent social...

— **Poden obligar la persona detinguda a un reconeixement corporal?**

Aquests casos es donen, sobretot, en matèria de tràfic de drogues. Es tracta dels reconeixements vaginals o anals. Aquests, no poden ser efectuats d'ofici per la policia, sinó que cal l'autorització judicial (en forma d'interlocutòria i expressant-ne les raons, és a dir, ha d'estar prou motivat. Diferent passa quan la persona detinguda presenti molèsties en el cos a causa de drogues introduïdes. En aquest cas ha d'intervenir el metge.

— **Quan ha de requirir la policia la presència d'un advocat?**

La llei no estableix res sobre aquesta qüestió, tot i que s'ha d'entendre que això es deu que s'ha de prestar aquest dret sense dilacions indegudes. Hem de tenir en compte que, encara que l'advocat té l'obligació de presentar-se a comissaria en un termini

no superior a 8 hores, el Col·legi d'Advocats tendeix a recordar la pressa en ser requerit per la policia (Art. 520.4 LECr). Tanmateix, perquè existeixi el requeriment del Col·legi cal que la policia requereixi la presència de l'advocat d'ofici. Evidentment, no es podrà practicar cap diligència sense la presència de l'advocat.

— **Quan es decreta la llibertat, què passa?**

Un cop el jutge decreta la llibertat de la persona detinguda, serà el cap dels calabossos qui la deixarà marxar. Ara bé, del moment que el jutge signa la llibertat fins que surt al carrer pot passar una bona estona.

— **Quan es decreta presó, què passa?**

Es notifica a la persona detinguda l'acta de presó. Si encara no tenia advocat podrà ara sol·licitar-lo d'ofici. Immediatament un furgo la traslladarà al centre penitenciari. En funció de l'edat, sexe i estat físic o psíquic, la presó pot ser de joves, femenina o un centre psiquiàtric penitenciari. Si es requereix atenció mèdica, també es pot acordar l'internament en un hospital civil sota custòdia policial. Si els policies no en fan cas, s'ha de fer constar en la declaració davant de l'advocat, tant sigui davant la policia com davant el jutge.

— **I si es decreta llibertat però fiança?**

La mateixa resolució dicta quina fiança que s'ha de dipositar al compte corrent del jutjat. Caldrà ingressar-la al mes aviat possible i, per tal d'accelerar l'excarceració o l'ingrés, convé aportar còpia del resguard directament al jutjat que ha dictat la resolució judicial, per a exigir l'alliberament de la persona detinguda.

— **Durant l'estada en jutjats, es pot rebre la visita d'un metge forense?**

Sí, i és força convenient. Se sol·licita en entrar als calabossos i a l'hora de ser informats dels nostres drets o de fer la declaració. És imprescindible en cas d'haver rebut maltractaments.

— **Quan es decideix la llibertat o la presó de la persona detinguda?**

El jutge és qui decideix si es fa o no la compareixença, i només pot decretar presó a requeriment del fiscal o de l'acusació particular. És per això que en delictes rellevants, el fiscal acostuma a ser present en la declaració. Llavors se celebra una petita audiència entre les parts perquè hi expressin les pretensions per la situació de la persona detinguda i es practiquen proves urgents. En acabar, el jutge resol si la persona detinguda queda en llibertat o va a la presó.

— **Com podem assabentar-nos del que decideix el jutge?**

Normalment ens ho comunica l'advocat. Si no és així, podem consultar-ho a la secretaria del jutjat de guàrdia per a persones detingudes, a qualsevol hora, o bé trucant per telèfon al Jutjat de guàrdia de persones detingudes.

— **Com podem assabentar-nos del que decideix el jutge?**

Normalment ens ho comunica l'advocat. Si no és així, podem consultar-ho a la secretaria del jutjat de guàrdia per a persones detingudes, a qualsevol hora,

— **Quines irregularitats poden tenir lloc en la declaració als jutjats?**

Primerament que no hi sigui el jutge present, per la qual cosa haurem d'exigir declarar davant d'ell. Si la declaració escrita no s'ajusta al que es volia expressar s'ha d'insistir a retocar-la fins a estar-hi totalment d'acord.

Responsabilitat i seguretat. Informació i informàtica

L'objectiu d'aquest apartat és donar a la jove militància independentista un seguit d'indicacions relacionades amb la seguretat i la responsabilitat. L'experiència ens diu que els errors i deixadeses reiterats en aquest camp han tingut, en determinats moments, conseqüències nefastes per al conjunt del moviment independentista.

Es tracta, doncs, que a partir de l'experiència acumulada, per una vegada aprenguem de les errades passades i rectifiquem determinats comportaments i determinades inèrcies. Cal ser, doncs, molt discrets, ja que les qüestions de seguretat esdevenen essencials si volem que els nostres objectius s'assoleixin. Com menys ens conegui l'enemic, menys podrà actuar contra nosaltres i més difícil li serà de destruir-nos. No ser negligents en aquest aspecte és un dels deures més importants dels i les militants si volem fer un moviment independentista fort. Qui pensi que se'n fa un gra massa de la seguretat, l'invitem a repassar detingudament què ha passat els darrers vint anys dins les organitzacions de l'independentisme revolucionari.

Les indicacions que tot seguit es faran s'han d'aplicar flexiblement i gradual. En aquest tema, com en tants d'altres, no es pot pretendre transformar la realitat en un dia; si forcem un canvi bruscat de les nostres inèrcies, es poden produir resultats no desit-

jats. Tot i ser progressius, s'ha d'assegurar que s'introdueixin en un curt termini de temps.

Per acabar aquestes línies introductòries, convé recordar que en el concepte de seguretat s'inclou tant el fet d'impedir que qualsevol informació interna pugui caure a mans de l'enemic o l'adversari, com el fet d'actuar d'una manera adequada al si d'una organització revolucionària, és a dir, evitant que de la nostra conducta es puguin derivar distorsions en la informació o un agreujament de les tensions i discrepàncies internes.

— Sobre el telèfon

Tot i que sabem que tots els telèfons no estan «punxats», hem d'actuar com si ho estiguessin. En la mesura que sigui possible hem d'evitar dir per telèfon cites, reunions, noms de persones, ni cap tipus de dades, càrrecs, etc., o com a mínim reduir les dades a la mínima expressió (per exemple «quedem...», o «...a l'hora de sempre», o «...al lloc acordat»). Amb menys raó s'ha d'utilitzar el telèfon per fer debats polítics o qualsevol manifestació que permeti entreveure la posició del militant en relació amb algun determinat tema, sobretot si aquest és un tema conflictiu al si de l'organització. Evidentment també s'ha d'anar amb compte a l'hora de fer al·lusions crítiques a d'altres militants; l'enemic no ha de conèixer les nostres discrepàncies internes o allò que no funciona. Tampoc no s'ha de dir res que pugui informar sobre la nostra estructura, o els càrrecs o funcions que desenvolupa cada militant, i menys encara dels responsables de seguretat o aparell. Conclusió. Totes les cites o informacions que es puguin fer de paraula millor que es facin d'aquesta manera, encara que això comporti un petit desplaçament. Si no es pot actuar així, cal intentar utilitzar telèfons segurs (per exemple, telèfons mòbils de targeta recents, cabines, etc.).

Cal tenir present que els telèfons mòbils són instruments que permeten la localització de qui el porta i també de captar-ne les converses i els missatges que s'han transmès a través seu. Cal saber, doncs, que ser portador d'un d'aquests aparells representa

fer evident la nostra localització. D'altra banda, si no volem que els continguts d'una reunió siguin captats, cal que apartem els telèfons mòbils del lloc on es desenvolupen els debats. A més, els smartphones acostumen a guardar el rastre de la nostra activitat, en aquest sentit és primordial no buscar a través d'aplicacions com el Maps la localització d'una reunió quan hi anem per primer cop, ja que aquesta quedarà guardada. Tampoc el punt de trobada per una manifestació o acció dies abans que aquesta es produïxi. Una pràctica senzilla que ens permet augmentar la seguretat de les nostres comunicacions és l'ús de l'aplicació Signal, que no deixa rastre al mòbil, esborrar sovint les converses i renovar els grups pels quals es comenta o s'envia informació compromesa.

— **Sobre documents i papers interns**

Quantes vegades, després d'alguna reunió, han quedat sobre la taula documents, butlletins interns, etc.? Segurament tantes que ni ens en recordem. A més de no deixar els papers interns en llocs públics, és fonamental fer-ne l'ús adequat, la qual cosa implica evitar tant que qualsevol persona aliena a les nostres organitzacions hi tingui accés com acumular a casa paperassa. Com més intern sigui un document, més pressa s'ha de tenir a fer-lo desaparèixer. Aquesta màxima val també per als arxius informàtics.

— **Sobre reunions i cites**

Com ja insinuàvem a l'apartat del telèfon, cal procurar fer les convocatòries de reunions i cites de tal manera que es divulgui el mínim d'informació. Això vol dir limitar tant com es pugui l'ús del telèfon. És evident que aquest objectiu no és sempre possible, ni que totes les nostres reunions han de dotar-se d'aquests mecanismes de seguretat, però en la mesura que es pugui s'ha d'intentar convocar les reunions d'una per l'altra. També, entre militants que es veuen sovint en un lloc convingut, és fàcil de reduir a l'indispensable la informació d'una convocatòria feta per telèfon a corre-cuita. Per acabar és convenient canviar regularment els bars, locals públics, casals o ateneus en què es fan les cites, espe-

cialment als nuclis urbans (en cas que no es disposi d'un altre lloc més segur per fer-les).

— **Sobre les converses de cafè i rumors**

Les converses de cafè anteriors i posteriors a les reunions són una de les fonts d'informació més valorades per l'enemic i, per tant, cal anar-hi amb compte. Sobretot en períodes de debats intensos (externament i internament) hi tenen l'orella ben posada, cosa que els permet copsar les nostres tensions i problemes. Això no implica que calgui evitar de totes totes parlar de política als bars, sinó que en fer-ho hem de vigilar de què parlem i si hi ha tafaners al voltant. Com més intern i problemàtic és un assumpte, menys se n'ha de fer tema de conversa als locals públics. A banda d'aquestes objeccions, s'ha de tenir present que les converses de cafè són el lloc i moment idoni per a l'expansió dels rumors. No cal recordar moments de la nostra història en què fer-la petar al bar ha substituït el veritable debat polític, obert i seriós. Per això, més que enlloc, cal anar amb compte amb els rumors que apareixen «per casualitat» en aquests moments. Quan el rumor o la conversa a cau d'orella substitueixen les reunions orgàniques d'una organització, podem dir que aquesta és morta; per tant, és una obligació de qualsevol militant aturar la rumorologia i criticar qui la fa servir.

— **Sobre la puntualitat**

En qüestions de seguretat la puntualitat és un element clau. En certes situacions, la no presentació d'algú a l'hora establerta pot ser un signe que alguna cosa no rutlla. La llarga espera és poc discreta, ja que mentre esperes et poden controlar, fotografiar, identificar, etc. La forma més discreta de trobar-se és simular la casualitat, o trobar-se i marxar immediatament. Acostumar-se a ser absolutament puntuals en la política té a més altres beneficis, com ara l'estalvi de temps per al conjunt de companyes i companys. Quant de temps que es podria dedicar al debat polític es malbarata esperant els irresponsables que arriben tard a una reunió?

— Sobre les manifestacions

Aquí cal insistir essencialment d'anar amb compte amb els informadors de paísà. Funcionar sota els dictats d'allò «que demana el cos» o «l'ebullició de la sang» és apolític i temerari. Els i les militants independentistes han de saber desaparèixer en el moment que una manifestació acaba dominada per provocadors. Tots sabem que els provocadors (homes o dones), a més de mostrar una imatge negativa per a l'independentisme o qualsevol de les nostres causes, cerquen atreure el jovent cap a les seves accions per tal que després puguin ser detinguts, controlats i intimidats.

Avantatges i «perills» de la informàtica

Tot el que hem comentat sobre l'ús del telèfon i dels documents interns a l'apartat general sobre seguretat (apartat 3.1) precedent es pot extrapolar al maneig de la informàtica que com sabem es fonamenta en la tecnologia de la informació i la comunicació.

La informàtica ha permès, per una banda, un emmagatzematge i una classificació fàcils de la informació. En lloc de munts de papers ara tenim arxius que amb prou feines ocupen espai físic. Però per això mateix aquesta facilitat es pot convertir en un perill si no tenim cura de la magnitud i la importància de la informació emmagatzemada.

Talment com faríem amb els papers compromesos hem d'operar amb els documents digitals. Hi ha informació de caràcter reservat que es podria resumir en els següents aspectes: sobre accions arriscades, sobre informacions confidencials de caràcter intern (sobre càrrecs d'organització o d'economia, sobre possibles debats o rivalitats de caire personal, etc.). La informació reservada no ha de ser accessible per algú de fora de l'organització. Els documents d'aquestes característiques:

- Els arxius reservats no s'han de tenir en ordinadors que es connecten a la xarxa (s'han de tenir en dispositius d'emma-

gatzematge com llapis de memòria, etc. o en ordinadors sense connexió).

— S'han de destruir si es considera convenient destruir aquests arxius reservats i es pot prescindir de guardar-los. Sobre l'eliminació d'arxius s'ha de ser molt curós perquè el simple fet de llençar-los a la paperera no priva que un informàtic amb uns certs coneixement no el pugui localitzar. Si es volen destruir arxius de manera definitiva cal assessorar-se bé

La prudència en el maneig dels arxius s'ha de mantenir igualment en la transmissió d'informació. De la mateixa manera que en les converses telefòniques hem d'actuar si els nostres missatges fossin observats. I això fa referència tant als missatges de correu electrònic com als missatges de telèfon (WhatsApp, Telegram, SMS, etc.). I cal tenir en compte, tant el missatge de text enviat directament com els diferents arxius o enllaços adjunts.

El correu electrònic acostuma a ser el mitjà pel qual s'envien les actes de les reunions. En aquest cas cal insistir en el fet que les actes han de contenir la informació estrictament necessària segons el cas. Algunes reunions més obertes (associacions, centres socials, etc.) poden contenir informació menys amagada que les de les organitzacions polítiques on els assistents a la reunió poden no aparèixer o només en forma de les dues inicials. El grau de confidencialitat de cada cas s'ha de decidir de manera racional perquè cal tenir present que un excés de secretisme pot dificultar la transparència necessària en la comunicació.

Jove, droga, lleure i «seguretat ciutadana»

Una part del jovent manté una actitud espontània de rebuig cap a les estructures establertes. El seu desig és modificar-les i millorar-les, amb la voluntat d'aconseguir cotes més altes de llibertat. Si més no en la nostra societat, aquests joves no han estat encara integrats i és per això que posseeixen un potencial de revolta. La no-acceptació del món tal com és, els porta a triar entre dues alternatives:

— La via de protesta revolucionària, de destrucció de les estructures socials i polítiques injustes i de construcció d'unes noves formes polítiques i socials més lliures i justes.

— Encara que aquest món no m'agradi, davant la impossibilitat política de modificar-lo, me'n construeixo un de particular: el món de la droga.

Els addictes a la droga, que tenen unes necessitats diàries de consum d'aquest producte, es poden veure obligats a atracar i a robar per a proveir-se'n. El resultat és la «inseguretat ciutadana», la conseqüència immediata de la qual és la demanda per part de la ciutadania de més policia, més repressió. L'opinió pública acrítica juga a favor de la voluntat repressiva del règim. És per això que a l'Estat li pot interessar l'existència de la drogoaddicció, ja que justifica el seu sistema repressiu i, alhora, el legítim. Per tant, l'Estat pot voler mantenir una situació en què la droga sigui:

— La forma directa de control i neutralització d'elements joves no integrables pel sistema, que podrien adoptar formes radicals de lluita política.

— La justificació de l'augment de les forces repressives, com a conseqüència de l'increment dels delictes, atracaments, robaris, etc. produïts per la necessitat econòmica diària que comporta la droga.

Algunes dades històriques confirmen la implicació dels aparells de l'Estat en la circulació de la droga. Recordem la forma com el FBI dels Estats Units d'Amèrica desarticulà el moviment dels «Black Panthers», introduint droga en els guetos negres, la qual cosa creava les relacions de circulació i consum de la droga tot neutralitzant la militància política. Recordem també com es va atacar l'esquerra abertzale basca durant els anys 70 i 80 del segle passat, un moment de gran expansió del moviment independentista basc, mitjançant la introducció de la droga, de tal manera que Donostia va arribar a tenir l'índex de drogoaddicció més alt de l'Estat espanyol. També podem pensar el potencial revolucionari que podria haver assolit el moviment hippy si no l'haguessin dinamitat amb la difusió massiva de droga. O, fins i tot, en com es van destruir estructures mil·lenàries com la de la Xina mitjançant la popularització de l'opi, durant el període colonial, una destrucció social organitzada conscienciosament pel Japó i les potències europees.

Ara bé, no s'ha de creure que tot el consum de droga està directament instigat per aquells aparells. L'Estat només n'afavoreix la circulació directament quan ha d'afrontar situacions d'alta conflictivitat. En el fons, gran part de la drogoaddicció actual va lligada més aviat al model d'oci d'una bona part del jovent. Aquest model de diversió es vesteix d'un fals hedonisme i és la manifestació de la ideologia consumista en aquest àmbit. La droga es consumeix per aconseguir estats d'eufòria, felicitat (plaer, potser) o simplement perquè el cos resisteixi el desgast físic de moltes hores sense dormir. Se'n justifica el consum adduint la

necessitat d'evadir-se després d'una setmana, segurament dura, de feina. Per tant, aquest jovent compleix setmana rere setmana un cicle preestablert: cinc dies per a la vida productiva (caracteritzada per la precarització, l'explotació i la falta d'objectius a la vida) i dos per a evadir-se'n. Evidentment, en aquest enfocament vital no hi ha cabuda per a l'anàlisi d'aquesta situació ni per a la participació política; s'escampa, per tant, l'actitud «passotista» i de dimissió davant d'unes possibles alternatives polítiques que podrien modificar substancialment aquesta situació.

No cal dir que a l'actual sistema de dominació li interessa que continui aquest model, que s'origina a partir de la seva lògica econòmica. És per això que allò que comença essent en principi concebut com un negoci més (l'anomenada indústria del lleure en el seu conjunt i la producció i circulació de drogues, en particular) acaba esdevenint funcional per a aquest mateix sistema, ja que d'aquesta manera es neutralitza una part del jovent mantenint-lo alienat.

En aquest terreny i pel que fa a l'independentisme, no hi valen ambigüitats ni liberalismes, ja que el futur del moviment en pot dependre. Cal exigir a les i els independentistes organitzats un comportament pulcre en aquesta qüestió. Si es comença permetent el consum d'un munt de cerveses en el transcurs d'una reunió, es pot acabar fent els ulls grossos davant d'altres consums. És impossible transformar una societat si els i les qui haurien de combatre amb més persistència i contundència la ideologia dominant contribueixen amb els seus actes a perpetuar-la. L'independentisme, doncs, ha de crear un model d'oci alternatiu.

Bibliografia complementària recomanada

- ARRUZZA, Cinzia. *Las sin parte, matrimonios y divorcios entre marxismo y feminismo*. Barcelona: Editorial Sylone 4 Iberia, SL, 2015.
- CASTELLANOS, Carles; CASTELLANOS, Roger. *El fenomen nacional (fonaments teòrics i pràctics del moviment nacional-popular als Països Catalans)*. Barcelona: Edicions del 1979, 2016.
- ENGELS, Friedrich. *Socialisme utòpic i socialisme científic*. Barcelona: Edicions 62, 1968.
- FEDERICI, Silvia. *El patriarcat del salari. Crítiques feministes al marxisme*. Barcelona: Tigre de Paper, 2015.
- LENIN, V. I. *L'Estat i la revolució*. València: Tres i Quatre Edicions, 1917.
- LENIN, V. I. *L'esquerranisme, malaltia infantil del comunisme*. <<https://www.marxists.org/catala/lenin/1920/esquerranisme>>.
- LENIN, V. I. *El dret a l'autodeterminació de les nacions*. València: Tres i Quatre Edicions, 1917.
- MARX, Karl; ENGELS, Friedrich. *El manifest comunista*. Edicions 62, 1977.
- MARX, Karl. *Manuscrits econòmic-filosòfics*. Barcelona: Edicions, 62, 1991.
- OLID, Bel. *Feminisme de butxaca: kit de supervivència*. Barcelona, Angle, 2017.
- POBLE LLIURE. *En defensa del marxisme*. Barcelona, 2015.

El petit llibre roig del jovent independentista

STALIN, Josif. *El marxisme i la qüestió nacional*.

Obsolescència Programada. Comprar-Tirar-Comprar. Documental produït per Cosima Dannoritze (2010).

Recursos en línia

<www.marxists.org , www.monthlyreview.org>.

ZAMORA JUAN, Mariona. «La meva associació és masclista?». *Blog Ulleres per esquerrans* [en línia, publicat el 25 abril 2016].

Epíleg: La força del jovent!

*No et limites a contemplar aquestes hores
que ara v'enen, baixa al carrer i partici-
pa.No podran res davant d'un poble unit,
alegre i combatiu.*

Vicent Andrés Estellés (1924-1993)

Des de fa uns anys que vivim uns temps convulsos, de canvis polítics i socials: l'hegemonia de l'independentisme i les mobilitzacions del Moviment 15M i d'altres sectors socials han reconfigurat el tauler de joc de la lluita per la transformació social i l'alliberament del nostre poble. Hem viscut, des del setembre del 2009, les Consultes populars sobre la independència, les mobilitzacions de més d'un milió de persones cada 11 de Setembre, la vaga indefinida dels docents de les illes, el moviment pel dret a decidir del País Valencià, la consulta del 9N, les vagues generals contra les mesures d'austeritat i, per suposat, l'1 d'Octubre, la Diada Fundacional de la República Catalana.

Cal recordar-nos sovint que hem arribat on som, no per casualitat, sinó perquè històricament hi va haver un sector de la població compromesa en la lluita, que no es va deixar enganyar per l'estafa de la Transició, que va fer una lectura correcta de la realitat del moment i va establir una estratègia correcta. Recordem el Comitè Català Contra la Constitució Espanyola (abril del 1978).

Fou aquest nucli de militants d'organitzacions revolucionàries i independentistes (des del Front Nacional de Catalunya al Partit Socialista d'Alliberament Nacional, el PSAN-Provisional i el Moviment de Defensa de la Terra després), els que van posar els fonaments ideològics i estructurals del que avui coneixem com a moviment popular per la independència i la justícia social.

L'any 1985 es publica la primera edició d'*El petit llibre roig del Jove Independentista*. Ara, La Forja, organització del jovent independentista i revolucionari, n'agafa el relleu i en presenta una nova edició amb algunes actualitzacions i millores. És esperançador que el jovent segueixi el fil roig històric dels que ens han precedit en la lluita per la República Socialista dels Països Catalans.

Tant la part teòrica com la pràctica del llibre és el resultat de l'anàlisi i la reflexió de l'experiència de lluita dels joves en els darrers 30 anys. Cal saber quin és el nostre marc polític d'acció (la nació catalana, els Països Catalans), quins els objectius (la independència, el socialisme), de quines eines i estratègies ens dotem (el marxisme, la Unitat Popular, el feminisme) i com volem la nostra societat (igualitària, ecologista). I aquesta teoria determina la nostra pràctica organitzant-nos assembleàriament, disposant d'unes eines de comunicació (agitació i propaganda) i estant preparats per a la repressió que puguin exercir aquells que més temen la revolució.

La militància juvenil és l'organització col·lectiva dels joves conscienciats de la lluita que cal emprendre. És necessari, per a qualsevol estratègia o organització política, tenir un jovent organitzat, per assegurar-ne el relleu generacional i per eixamplar llur influència en la vida social.

La militància juvenil és una excel·lent escola de formació, combina la teoria i la pràctica en l'acció. Aquesta etapa militant et fa créixer com a persona en tots els sentits: aprens a ser responsable, et formes políticament, generes vincles personals i t'enfrontes a diferents situacions que t'obliguen a ser el més polivalent possible. La formació al principi pot semblar costosa i difícil. D'entrada, és normal i no ens ha de preocupar que, per a un jove conscienciat i

organitzat siguin difícils d'entendre els fonaments del marxisme, la dialèctica o diferenciar la tàctica i l'estratègia, que no sàpiga utilitzar l'esprai per fer un mural o li faci respecte l'acció al carrer, per posar alguns exemples. El que ens ha de capficar és si l'organització juvenil està en disposició de formar-los en la teoria i en la pràctica, per aplanar-nos el camí d'entendre per ells mateixos, la necessitat del treball i d'anar adaptant segons el context una política d'esquerres, nítidament independentista, per continuar construint la Unitat Popular, entenent-la com l'acumulació de forces de la classe treballadora i sectors populars en la impulsió de lluites socials, seguint l'estratègia independentista, per aconseguir la República Socialista dels Països Catalans.

La primera experiència d'un jove que entra a formar part de l'organització juvenil ha de ser la de respecte, responsabilitat, confiança, treball, amabilitat i, també, divertiment en alguns moments. És clau conèixer una cosa nova en bones condicions perquè, si no, és difícil canviar.

L'amiguisme, les ànsies de poder, de ser reconegut i conegut, dinàmiques de festa i droga, no tenir (i a vegades ni voler) més espais d'amistat que el de la pròpia organització són actituds liberals i, per tant, contrarevolucionàries per molt que es vesteixin d'una estètica pseudorevolucionària. Són factors que a la llarga porten a un deteriorament de la militància i un desviament de la política a defensar, prioritzen el bé individual al col·lectiu. Entre tots hem de combatre l'esquerranisme i l'estètica per l'estètica entre el jovent independentista revolucionari. Cal explicar que el radicalisme verbal és pur "postureig", si no va acompanyat d'una tàctica i una estratègia clara per a la consecució dels objectius polítics. En definitiva, cal formar les noves fornades de militants perquè facin política d'esquerres i independentista i no es deixin dur per la comoditat del radicalisme negatiu, que és aquell que no treballa en positiu i en la direcció de l'acompliment dels objectius.

El jovent no s'ha d'aïllar dels seus amics no conscienciats ni organitzats, ni ha de deixar de banda les associacions culturals o

esportives en les quals participa. Sabem que la majoria de vegades és difícil perquè la militància pren molt de temps, però s'ha de fer l'esforç, sense oblidar les obligacions militants ni molt menys, i el jove n'ha d'estar convençut i conscienciat, per la lluita per la independència dels Països Catalans i la transformació social. A través de la nostra pròpia presa de consciència i maduració política, no hem de menysprear els sectors menys conscients, sinó treballar perquè entenguin la nostra opció política. La posició més còmoda seria la de mantenir-nos al marge dels joves menys polititzats, refugiant-nos en la nostra puresa ideològica, tractant d'ignorants la resta dels joves. Però la realitat és que els grans canvis polítics no els fan les organitzacions aïllades del poble, sinó àmplies capes de població mobilitzada, junt amb els sectors més conscients.

Per tot això, és l'obligació de les organitzacions revolucionàries, facilitar eines formatives als joves i ajudar-los en el seu creixement i maduració. Els militants adults han d'entendre que no es pot cometre l'error de caure en un allunyament entre militants novells i els experimentats. El sistema està dissenyat per dividir les generacions en compartiments, per evitar que es trobin en espais compartits (actualment un dels pocs espais intergeneracional és la cultura popular). Doncs nosaltres, i en benefici del nostre projecte polític, hem de cercar i impulsar espais de treball i diàleg entre militants de 16, 25, 40 i 60 anys, per així recuperar l'experiència d'aquests, evitar els seus errors i aprofitar els seus encerts.

Qui té més experiència podrà aconsellar qui comença a lluitar, però segur que també el jovent pot ensenyar noves formes i eines de lluita per avançar plegats.

«Com més cedíem i obeíem, pitjor ens tractaven.»

Rosa Parks (1913-2005)

David Hernández, exmilitant de Joves per la Terra (Col·lectiu de l'Alt Maresme) - Assemblees de Joves per la Unitat Popular.

La Forja, joves revolucionaris

El 3 de febrer de 2018 neix a Canet de Mar (El Maresme) La Forja – Jovent Revolucionari, després d'un procés de debat intern que culminà al II Congrés Nacional de les Assemblees de joves per la Unitat Popular. Naixem per construir un projecte nacional i organitzatiu més sòlid i preparat per la lluita política actual. Els joves hem de ser capaços d'analitzar i fer apostes clares que ens apropin i contribueixin a l'alliberament nacional i social del poble català, que és el nostre màxim objectiu. Estem en uns dies històrics d'aquest procés, al Principat està en una cruïlla i tant Les Illes com el País Valencià estan vivint moments d'auge dels moviments polítics i socials d'esquerres, no podem romandre passius davant aquests canvis, però hem d'actuar de manera clara i amb estratègia, i per això ens calen eines de formació com aquest text que renovem.

La Forja és filla del fil roig de l'independentisme revolucionari juvenil i ens sentim hereus de les diferents formes i expressions a través del qual s'ha organitzat la lluita juvenil. Des de la secció estudiantil del Front Nacional de Catalunya, passant pels Joves Revolucionaris Catalans, els i les Joves Independentistes Revolucionaris i Revolucionaries, fins a Maulets. I tantes i tant variades organitzacions nacionals i locals.

Hem nascut per esdevenir una eina més al servei del jovent de classe treballadora i de les classes populars per lluitar per la

independència dels Països Catalans, obrint així la via catalana al socialisme, el feminisme i l'ecologisme. Naixem també amb la voluntat d'esdevenir una escola de militància. Una organització que tingui cura de l'aprenentatge dels seus membres per a forjar una generació de joves militants capacitats per la lluita política i futura construcció de la República dels Països Catalans, causa defensada amb fermesa i determinació per tants militants independentistes i d'esquerres que ens precedeixen.

Aquest llibre és un homenatge a aquests lluitadors i lluitadores, defensors de la sobirania del poble, combatents incansables del capitalisme decadent que controla les nostres vides i destrueix el territori, de l'estat opressor que nega la nostra identitat cultural i llengua, i del sistema patriarcal que esclavitza, menysté i mata les dones. Amb aquest llibret volem evidenciar que 30 anys després de la fundació de Maulets la lluita juvenil està més viva i activa que mai.

«Qui no es mou no sent les cadenes.»

Rosa Luxemburg

